

DRŽAVNO PRAVOBRAZIJE
Inventar 212
SARAJEVO

socijalistička Republika Bosna i Hercegovina
REPUBLIČKO AGENCIJALNO USTAV
SARAJEVO

Priključno:

Org. jed.	God. u. v. Prib.	Urednik
	JUN 67	627

ИЗДАЊЕ ГЕНЕРАЛНЕ ДИРЕКЦИЈЕ ДРЖАВНИХ ЖЕЛЕЗНИЦА.

ЖЕЛЕЗНИЧКО-САОБРАЋАЈНА УРЕДБА

КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

(УРЕДБА О ПРЕВОЗУ ПУТНИКА И РОБЕ
НА ЖЕЛЕЗНИЦАМА).

ВАЖИ ОД 1. СЕПТЕМБРА 1925. ГОД.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД — 1925

	Страна
§ 88. Висина накнаде штете за изгубљену, ума- њену или оштећену робу	64
§ 89. Тарифско ограничење висине накнаде штете	65
90. Претпоставка о губитку робе	65
91. Проналазак изгубљене робе	65
§ 92. Обезбеђење уредне испоруке. (Означење доставног интереса)	66
§ 93. Висина накнаде штете за губитак, мањак или оштету у случају, када је означенено обезбеђење уредне испоруке	66
§ 94. Одговорност железнице за прекорачење рока за испоруку (доставног рока)	67
§ 95. Накнада штета учињених намерно или на- сталих услед крајње небрижљивости же- лезнице	68
§ 96. Губитак права на накнаду	68
§ 97. Престанак потраживања по исплати воза- рине и пријему робе	69
§ 98. Застаревање потраживања од железнице због губитка, мањка или оштете робе или због прекорачења рока за испоруку	70
§ 99. Заснивање потраживања на основи воза- ринског уговора	71
§ 100. Заједничка одговорност железница, које су учествовале у превозу	71
IX. Закључна одредба.	72
Прилови Железничко-Саобраћајне Уредбе.	
I. Ближе одредбе о превозу живих животиња .	74
II. Прописи о предметима, који се условно при- мају на превоз	80
III. Споровозни товарни лист	139
IV. Брзовозни товарни лист	140
V. Општа изјава	141

У В О Д.

На основу овлашћења из чл. 38. За-
кона о буџетским дванаестинама за месеце
април, мај, јуни и јули 1925. год., а у вези
другог става чл. 94. Устава прописујем са
важношћу од 1. септембра 1925. год. сле-
дећу Уредбу о превозу путника и робе на
железницама у Краљевини Срба, Хрвата и
Словенаца, која по горњем овлашћењу има
силу закона.

Београд, 25. априла 1925. год.

Министар Саобраћаја:
А. М. Станић с. р.

ЖЕЛЕЗНИЧКО-САОБРАЋАЈНА УРЕДБА
КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
(УРЕДБА О ПРЕВОЗУ ПУТНИКА И РОБЕ НА ЖЕЛЕЗНИЦАМА).

I.
УВОДНЕ ОДРЕДБЕ.

§ 1.

Подручје, у којем Уредба важи.

Железничко-Саобраћајна Уредба (скраћено: Ж. С. У.) важи за све железнице у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, које служе јавном саобраћају. За међународни саобраћај важи Уредба само, у колико овај саобраћај није уређен посебним одредбама.

§ 2.

Извршне одредбе. Одступања. Привремене или проплане измене.

- 1) Извршне одредбе може железница издавати с одобрењем Министарства Саобраћаја.
- 2) Одступања може одобравати Министарство Саобраћаја с обзиром на нарочите прилике за појединачне железничке пруге, станице, возила, влакове или врсте влакова као и за извесне начине отправљања.
- 3) Да би такве извршне одредбе и таква одступања важили, потребно је, да се уврсте у тарифу. Одобрење мора бити наведено у тарифи.

4) Привремене или пролазне измене поједињих прописа ове Уредбе може Министарство Саобраћаја наредити, било уопште, било за извесне железничке пруте, станице или саобраћајне односе. Такве се наредбе морају објавити.

II.

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ.

§ 3.

Обавеза превожења.

- 1) Превоз се не може ускратити:
 1. ако се испуне превозни услови и остали општи прописи железнички;
 2. ако превоз није забрањен законским прописом или с разлога јавнога поретка;
 3. ако се превоз може извршити редовним превозним средствима;
 4. ако превоз није спречен околностима, које се сматрају као неодољива сила.
- 2) Предмете, које према грађевинском постројењу или саобраћају суделних железница нису подесни за превоз, железница није дужна примити на превоз.
- 3) Предмете, за чије су утоваривање или истоваривање потребне нарочито направе, железница је дужна примити на превоз само у оним станицама и за оне станице, где има таквих направа.

§ 4.

Влакови.

- 1) За превоз служе влакови, који саобраћају редовно по одређеном реду вожње, и влакови, који саобраћају по потреби.
- 2) Засебне вожње по наручбини извршује железница према своме нахођењу.

§ 5.

Одговорност железнице за своје особље.

Железница одговара за своје особље и друга лица, којима се служи при вршењу превоза.

§ 6.

Тарифе.

1) Железница је дужна издати тарифе, које ће садржавати све одредбе меродавне за превозни уговор, превозне цене и остале пристојбе (таксе). Тарифе важе само, ако су објављене. Када су услови наведени у тарифама испуњени, примењују се тарифе према свакоме подједнако.

Ништа ван је сваки споразум, којим би се једноме или неколицини пошиљалаца одобрио попуст у тарифској цени.

2) Превозне цене морају бити одређене по износу.

3) Повишице тарифа или друга отежавања превозних услова ступају у живот најраније после два месеца од дана објаве, осим ако настану истеком тарифе уведене само за неко одређено време.

§ 7.

Жалбе.

- 1) Жалбе се могу подносити усмено или писмено.
- 2) По жалбама треба по могућству што пре издати решење.

§ 8.

Спорови.

Спорове између публике и железничког особља решава на станицама надлежни службеник, а за време вожње влаковођа.

§ 9.

Средства за плаћање.

Осим законских средстава за плаћање примаје се, где је потребно, и златни и сребрни новац, који

у суседним државама има законски течај. Мењачки течај је железница дужна одредити и код отпра- ништва отласом објавити.

III.

ПРЕВОЗ ПУТНИКА.

§ 10.

Редови вожње.

Редови вожње објавиће се пре ступања у живот и изложиће се на време у станицама. У редовима вожње морају бити означени: врста влака, колски разред и време поласка, а код већих прелазних и крајњих станица и време доласка влака као и важнији прикључци влакова. Редове вожње, који су престали важити, треба одмах уклонити.

§ 11.

Лица, која су искључена од вожње или се само условно превозе.

1) Лица, која се не држе прописаног реда, не покоравају наредбама службеника или која се понашају непристојно, нарочито пијана лица, могу се искључити од вожње.

2) Лица, која би услед болести или из других разлога очигледно досађивала сапутницима, искључиће се од вожње, ако им се не може дати засебан колски одељак. Успут оболела лица морају се пак превозити до најближе станице, где могу наћи неге. Возна цена и пртљажнина вратиће им се по одбитку своте за пропутовану пругу.

3) Кутом заражена лица не смеју се превозити. Лица, која болују од губе (лепре), колере (азијатске), пегавца, жуте грознице или ботиња (козица) или код којих постоји сумња, да су заражена једном од тих болести, смеју се само онда превозити, ако службени лекар, који је надлежан за улазну станицу, потврди, да се превоз може допустити. Лица, која болују или су под сумњом, да болују од тубе,

морају се превозити у затвореном одељку са засебним нужником, а остала овде побројана лица у засебним колима.

4) Лица, која болују од тифуса (трубушног тифуса), дифтерије, срдрабоље (гриже, дисентерије), шарлаха (скрлета), мраса (осница), великог кашља (хрипавца) или запаљења ушних жлезди (мумпса), морају се превозити у затвореном одељку са засебним нужником. Ако је које лице под сумњом, да болује од овакве болести, може железница захтевати лекарску сведоцбу, из које се види врста болести.

5) За засебна кола или засебни колски одељак наплаћује се тарифска пристојба.

6) О повратку путничког пртљага види § 34., ставове 4) и 5).

§ 12.

Возне цене. Повластица за децу.

1) У свакој станици изложиће се извод из тарифе, који садржава цене возних карата, што се у тој станици продају.

2) Деца до навршене четврте године, за коју се не захтева засебно седиште, превозе се бесплатно. Деца од навршене четврте до навршене десете године као и млађа деца, за коју се захтева засебно седиште, превозе се уз снижену цену.

§ 13.

Возне карте.

1) Путник је дужан пре почетка путовања купити возну карту; тарифа може допустити изузетке.

2) На возној карти морају бити означени:

а) улазна и излазна станица;

б) евентуални превозни пут; ако је допуштена употреба разних путова или превозних средстава, мора то бити посебно означенено;

в) врста влака и колски разред;

г) возна цена;

- д) први дан важности и
- б) рок важности.
- 3) Рок важности мора се одредити у тарифи.

§ 14.

Продаја возних карата.

- 1) Путничке благајнице морају бити отворене у станицама мањег саобраћаја барем по сата, у станицама већег саобраћаја барем један сат пре времена поласка влака.
- 2) Пет минута пре времена поласка влака претаже право путника захтевати, да му се изда возна карта.
- 3) Железница може захтевати, да се новац за возну карту спреми и преброји.

§ 15.

Наруџбина одељака или појединих седишта.

- 1) Цели одељци ставиће се путницима на захтев уз тарифску цену на расположење, ако то допушта експлоатација или саобраћај. Одељци се морају наручити барем 30 минута пре времена поласка влака.
- 2) За одељак плаћа се највише онолико возних карата, колико у њему има седишта. У одељак се не сме примити више лица него што је плаћено возних карата.
- 3) Наручени одељци морају се означити написом.
- 4) Да ли се код извесних влакова могу наручити одређена седишта, одређује тарифа.

§ 16.

Преглед возних карата. Доплате на возну цену. Перонске карте.

- 1) Путник је дужан на захтев показати возну карту при уласку у чекаоницу, уласку на перон и изласку с њега, при уласку у кола као и у свако

доба за време вожње, а према уређењу, које важи за последњи део пруге, предати карту мало пре свршетка или по свршетку свога путовања.

2) Путник, који не може да покаже важећу возну карту, плаћа осим возне цене од улазне до излазне станице још и возну цену за пропутовану пругу, но најмање 20 динара. Ако се пак улазна станица одмах несумњиво не докаже, рачунаће се обе возне цене од полазне станице влака. Своту од 20 динара платиће путник и онда, ако се влак још није ни кренуо. Ко не-позван пријави кондуктеру или влаковођи, да није могао купити возну карту, платиће поред редовне возне цене доплату од 10 динара, но највише двоструку возну цену.

3) Путник, који се устеже да одмах плати, може се искључити од путовања. Искључени путник нема права захтевати, да му се путнички пртљаг стави на расположење у којој другој, већ само у упутној станици.

4) У станицама са затвореним пероном дужна су лица, која немају важеће возне карте, купити перонску карту пре уласка у затворене просторије станице. Кarta се мора при уласку показати, а при изласку из затворених просторија предати. Ко без важеће исказнице (легитимације) уђе у затворене просторије станице, платиће 2 динара.

5) Ко без намере да путује уђе у влак спреман за полазак, платиће 20 динара.

6) Железница може с одобрењем Министарства Саобраћаја у тарифи одредити случајеве, где се своте означене у ставовима 2), 4) и 5) с разлога правичности неће уопште или ће се само делимично наплаћивати.

7) У свима случајевима доплате мора се издати потврда.

§ 17.

Чекаонице.

- 1) Чекаонице треба отворити барем један сат пре времена поласка влака.

2) На прелазним станицама допуштено је приспелим путницима да се до поласка свога влака задржавају у чекаоници железнице, којом намеравају пут продужити. Но путници не могу захтевати, да се чекаоница ради њих држи отворена у време од 23 сата до 6 сати. Само ако је време од доласка последњег влака до поласка првог влака краће од 4 сата, морају на прелазним или таквим станицама, где влакови ноће, чекаонице бити отворене за приспеле путнике, који намеравају пут продужити.

3) Лицима поменутим у § 11. може се забранити задржавање у чекаоницама.

4) Пушење се може у чекаоницама забранити.

§ 18.

Одељци за женске и непушаче.

1) У сваком влаку треба да је најмање по један одељак за женске у другом и трећем разреду, ако влак има три или више одељака дотичног разреда.

2) Мушкирци не смеју заузети места у женском одељку ни онда, ако то допусте женске, које путују у одељку. Међутим дечаци до навршene десете године могу путовати у женском одељку.

3) У првом разреду сме се пушити само с пристанком свих путника истога одељка, ако нису одређени засебни одељци за пушаче и непушаче. У другом и трећем разреду морају се, у колико то допушта конструкција кола, одредити одељци за непушаче. У осталим одељцима ових разреда и у четвртом разреду слободно је пушити, ако нису и у четвртом разреду одређени одељци за непушаче.

4) Одељци за женске и непушаче морају бити означенчи натписом.

5) У одељцима за женске и непушаче није допуштено пушење ни с пристанком салуптника. Исто тако је забрањен улаз у ове одељке са запаљеном цигаром, цигаретом или лулом.

6) У влаковима, који немају кола са засебним одељцима, треба се по могућности побринути, да се женске и непушачи одељено сместе.

§ 19.

Улажење у кола и одређивање седишта.

1) На већим станицама треба путнике у чекаоницама позвати, да уђу у влак.

2) Службеници су овлашћени, а на захтев путника и дужни одређивати им седишта.

3) На празна седишта имају право у првом реду они путници, који покажу возну карту за дотични разред.

4) Путници, који су допутовали с директним возним картама, имају првенство пред путницима, који тек отпочињу путовање.

5) Путник има право да при уласку у кола заузме по једно седиште за себе и за свако лице, које с њим штује. Ко своје седиште напусти не означивши га да је заузето, губи право на то седиште (упор. пак § 15., ст. 4)).

§ 20.

Враћање и замена возних карата.

1) Путник има само онда право да путује у колском разреду, за који његова возна карта важи, ако му се у том разреду може одредити седиште. Ако путник у разреду, за који његова карта важи, не може добити седишта, онда може или захтевати, да путује у оном нижем разреду, где још има незаузетих седишта, и да му се врати разлика у возној цене, или пак може сасвим одустати од путовања и захтевати, да му се врати цела возна цена и пртљажнина. На накнаду нема права.

2) У улазној станици сме путник до пет минута пре времена поласка влака заменити своју возну карту, ако још није пробушена или ако је доказано, да је употребљена само за излазак на перон, с другом возном картом уз изједначење разлике у возној цене.

3) На појединим деловима пруге могу путници, у колико тарифа не одређује друкчије, уз тарифску доплату употребити виши разред или влак са вишом возним ценама.

§ 21.

Полазак. Закашњење путника.

- 1) Кад је дат полазни знак, никоме се више не допушта улазак у влак.
- 2) Ако закасни за влак, нема права на повратак возне цене или на накнаду.
- 3) Ако путник жели путовати каснијим влаком, за који његова возна карта не важи сама по себи, дужан је одмах поднети карту надлежном службенику ради овере важности карте за изабрани влак. Рок важности возних карата овим се не продужава. Кад се употреби влак са вишом или нижом возним ценама, разлику треба доплатити, односно вратити.
- 4) За повратак путничког пртљага (став 2) важе према смислу прописи § 34., ст. 4) и 5).

§ 22.

Отварање прозора.

Прозори смеју бити у исто доба отворени на обе стране кола само с пристанком свих лица, која путују у истом одељку. У осталом одлучује кондуктор о несугласицама између путника због отварања или затварања прозора.

§ 23.

Оштећење кола или опремних предмета. Злоупотреба алармног сигнала (сигнала за случај опасности).

- 1) Оштећењем или загађењем кола или опремних предмета проузроковани трошкови морају се железници накнадити. Железница има право захтевати, да се накнада плати одмах или да се даде јамство. Ако је железница одредила за накнаду сталне ставове, одмериће се накнада по тим ставовима.
- 2) Путник, који без преке нужде употреби алармни сигнал на зиду железничких кола, дужан је одмах платити 500 динара у корист железнице, без обзира на последице по општем кривичном закону и нарочитим полицијским прописима.

§ 24.

Поступак на међустаницама. Задржавање на отвореној прузи.

- 1) Кад влак приспе у коју станицу, гласно се објављује име те станице, евентуална измена кола, осим тога време задржавања, ако је ово дуже од четири минуте. Чим влак стане, службеници су дужни отворити врата оних кола, из којих путници захтевају да изађу.
- 2) Ако се влак изузетно задржи дуже времена изван станице, смеју путници силазити из кола само по изречном допуштењу влаковође. Путници се морају одмах удаљити од колосека, а на први знак влаковође опет заузети своја места.

§ 25.

Прекидање путовања на међустаницама.

Тарифа ће одредити, колико пута, на које време и уз које услове сме путник на међустаницама прекинути путовање.

§ 26.

Закашњење и изостајање влакова. Поремећаји у саобраћају.

- 1) Закашњен полазак или долазак или изостанак влака не дају никаква права на накнаду.
- 2) Ако се услед закашњења влака изгуби веза с другим влаком или ако који влак сасвим или делимице изостане, може путник захтевати повратак возне цене и пртљажнине за непропутовану прругу. У овом се случају враћа разлика између возне цене односно пртљажнине, која је плаћена, и оне, која отпада на пропутовани пут.
- 3) Ако путник у таквом случају одустане од даљег путовања па се врати првим најповољнијим влаком без прекидања у улазну станицу, враћа му се возна цена и пртљажнина и одобрава бесплатан повратак у колском разреду, који је платио за долазак, ако пак тога разреда нема у влаку, у непосре-

дно више разреду. Путник је дужан одмах по приспећу у станицу, где одустаје од свог путовања, и по повратку у улазну станицу пријавити своје захтеве надлежном службенику, показавши му при томе возну карту; у противном случају губи своје право. На овим станицама пријава се путнику потврђује.

4) Путника, који се одрекне накнаде возне цене и бесплатног повратка, железница је дужна превести без доплате заједно с његовим пртљагом првим најповољнијим влаком, којим се превозе путници, а који истом или другом пругом вози у исту излазну станицу, ако тим путник може пре стићи у ту станицу. Међусобни регрес железница остаје тим нестакнут.

5) Железница је овлашћена изузети у тарифи поједине влакове или врсте влакова од помоћне службе.

6) Ако елементарни догађаји или друге принудне околности спрече вожњу на којој прузи, побрињуће се железница по могућству на други начин за даљи превоз до пруге, на којој је вожња железницом опет могућа.

7) Железницама се допушта, да с одобрењем Министарства Саобраћаја утврде даље олакшице у тарифи.

8) Закашњења влакова преко 15 минута и поремећаје у саобраћају треба објавити огласом.

§ 27.

Увођење животиња у путничке влакове.

1) Забрањено је уводити животиње у путничка кола.

2) Изузетак чине мали пси и друге мале животиње, које се држе на крилу, ако се сапутници не противе њихову увођењу у одељак. Пси било које величине смеју се повести, ако се њиховим сопственицима може ставити засебан одељак на расположење. Но увођење ових животиња у нарочито удешена путничка

кола (салонска, спаваћа и т.д.), у извесне влакове или разреде може се у тарифи забранити.

3) У осталом важе за псе, које путници собом воде, следећи прописи:

1. псе у довољно сигурним затворима (спремама) може железница превозити у пртљажним или теретним колима.

2. Пси, који нису смештени у затворима, превозиће се у одвојеним колским просторима (претинцима). Ако оваквих простора нема или ако су већ попуњени, не може се захтевати превоз.

3. О утоваривању и истоваријању паса, који нису смештени у затворима, као и о претоваривању на прелазним станицама, мора се старати сам путник.

4. Железница није дужна чувати псе, који се не одведу одмах по приспећу у упутну станицу.

5. Обезбеђење уредне испоруке (означење доставног интереса) није допуштено.

4) Тарифа ће одредити, да ли и за које животиње је путник дужан платити возарину. О плаћању возарини издаће се потврда.

5) За сваку животињу, која се не превози бесплатно, а коју путник без овакве потврде собом води, мора се платити: У случају благовремене пријаве доплата од 10 динара на тарифску цену, но највише двострука возарина; без овакве пријаве пак двострука возарина, но најмање 20 динара. У другим случајевима, који нису поменути у ставу 2), уклониће се животиња из путничких кола. Пропис у § 16., ст. 6), важи према смислу.

6) О превозу животиња другим начином види §§ 40.—43. и 48.—52.

§ 28.

Уношење ручног пртљага у путничка кола.

1) Предмети, који се лако носе, (ручни пртљаг), смеју се понети собом у путничка кола, ако не смеју сапутницима, ако се томе не противе царински, порески или полицијски прописи и ако не оштећују кола.

2) У првом, другом и трећем колском разреду припада путнику за ручни пртљаг само простор изнад и испод његова седишта. Забрањено је метати ручни пртљаг на седишта.

3) У четврти разред могу путници понети собом алат, торбе, мање терете у котарицама, врећама или кошевима и сличне предмете, што их пешак може лако носити.

4) Путник мора сам пазити на ствари, које собом носи. Железница одговара за њих само у случају своје кривице.

§ 29.

Предмети искључени од уношења у путничка кола.

1) Експлодне предмете и предмете, који се пале сами од себе (нарочито пуно ватреног оружја), запаљиве течности, отровне, нагризајуће (јетке) и труљењу подложне материје, уопште опасне или смрдљиве предмете не смеју путници собом носити.

2) Ко се огреши о ову забрану, сноси последице утврђене у § 60.

3) Службеници су овлашћени уверити се у присуству путника о природи унесених предмета.

4) Лица, која при вршењу јавне службе носе собом ватреног оружја, даље ловци и стрелци смеју собом понети ручну муницију, но оружје не сме бити пуно. Спроводницима притвореника, ако се с њима возе у засебним колима или колским одељцима, дозвашено је, да собом носе пуно ватреног оружја.

IV.

ПРЕВОЗ ПУТНИЧКОГ ПРТЉАГА.

§ 30.

Појам.

1) Путник може предмете, који су му на путу потребни, предати на превоз као путнички пртљаг.

2) Путнички пртљаг мора се као такав распознати по паковању у ковчеге (кофере), путничке ко-

тарице (корпе), путничке торбе, кутије за шешире, ручне сандуке или у сличне завоје (омоте).

3) Да ли се и под којим условима примају као путнички пртљаг предмети, који се не могу сматрати стварима потребним на путу, затим животиње у дољнојаким затворима и возила, одређује тарифа.

4) Предмети, који потпадају под принудни поштански превоз или државну трошарину, затим предмети наведени у § 29., ст. 1), не смеју се предати као путнички пртљаг. Ко се огреши о ову забрану, сноси последице утврђене у § 60.

5) Тарифа одређује, да ли се и под којим условима примају као путнички пртљаг предмети наведени у § 54., ст. 2), Б, бр. 1.

6) Службеници су овлашћени уверити се у присуству путника о природи преданих предмета.

7) Оштећен пртљаг може се одбити. Ако се овакав пртљаг прими на превоз, има железница право ставити у пртљажнику одговарајућу примедбу. Пријем пртљажне признанице с примедбом важи као признање овог стања.

§ 31.

Завој (омот). Скидање старих превозних знакова.

1) Путнички пртљаг мора имати чврст и постојан завој. Неспакован или недовољно спакован пртљаг може се одбити. Ако се ипак прими на превоз, железница је овлашћена да стави у пртљажнику одговарајућу примедбу. Пријем пртљажне признанице са примедбом важи као признање овог стања.

2) На сваком поједином комаду пртљага мора бити тачно, читљиво и трајно означенадреса путника (име, место становаша, стан) као и предајна и упутна станица. Пошиљке пртљага, које нису означене на овај начин, могу се одбити.

3) Стари знакови (железнички превозни знакови, поштански превозни знакови или други знакови, који би се могли сматрати као железнички превозни знакови) морају бити скинути с пртљага. За

штете, које настану услед неодржавања овог прописа, железница не одговара.

§ 32.

Предаја. Пртљажница.

1) Путнички пртљаг мора се предати код отпрањства у року утврђеном за продају возних карата; но пријем пртљага може се одбити, ако се пртљаг не преда најкасније на 15 минута пре времена поласка влака. Тарифа одређује, да ли се при предаји пртљага мора показати возна карта.

2) Ако путник жели обезбедити уредну испоруку, мора то учинити уз уплату тарифске пристојбе најкасније на пола сата пре времена поласка влака (§ 92.). Ако је одговорност железнице по § 35., ст. 2), ограничена на највишу своту, није допуштено обезбеђење уредне испоруке преко те своте.

3) Возила, која се смеју превозити као путнички пртљаг, а не могу се сместити у пртљажним колима, морају се пријавити на полазној станици влака најмање на 2 сата, на другим станицама најмање на 24 сата, а предати најкасније на 1 сат пре времена поласка влака.

4) Пртљажнина (возарина за пртљаг) мора се платити при предаји.

5) Код пријема пртљага мора се путнику издати пртљажна признаница. На пртљажној признаници морају бити означени:

- а) предајна и упутна станица,
- б) евентуални превозни пут,
- в) дан предаје и влак, за који је пртљаг предан,
- г) број и тежина комада пртљага,
- д) пртљажнина и друге евентуалне пристојбе и
- ђ) евентуално обезбеђење уредне испоруке; ако обезбеђење уредне испоруке није забележено на пртљажној признаници, оно нема правног дејства.

Путнику ће се на захтев издати осим пртљажне признанице и засебна потврда о плаћеној пртљажници.

6) Ако се пртљаг у хитним случајевима изузетно прими, да се накнадно отпари, или ако се прими на станицама, које не отпраљају пртљаг, сматра се ипак, да је од часа предаје примљен на превоз.

7) За превоз велосипеда (точкова) могу се тарифом увести засебни прописи.

§ 33.

Царински, порески и полицијски прописи.

Путници су дужни присуствовати царинском, пореском или полицијском прегледу свога пртљага. За прекорачење рока за испоруку (§ 37.) као уопште за штете проузроковане повредом ове одредбе не даје се никаква накнада штете.

§ 34.

Издавање.

1) Пртљаг се издаје уз повратак пртљажне признанице. Железница није дужна испитати овлашћеност доносиоца признанице.

2) Доносилац пртљажне признанице има право на упутној станици захтевати, да му се пртљаг изда на месту издавања одмах по приспећу влака, за који је пртљаг био предан, а по истеку времена потребног за припрему као и за евентуалну царинску, пореску или полицијску манипулацију. Ако се возила, која се не могу сместити у пртљажна кола, морају успут претоварити у други влак, може се њихов даљи превоз захтевати тек идућим путничким влаком.

3) Ако се пртљаг не однесе у року од 24 сата, а возила не одвезу за 2 сата по приспећу влака, мора се платити лежарина. Приспе ли возило после 18 сати, рачуна се рок за одвоз од 8 сати идућег дана.

4) По правилу пртљаг се мора издати само на станици, за коју је био отпраљен. Но на захтев путника, пртљаг се може и вратити на предајној ста-

ници или издати на којој међустаници, ако то допуштају време и прилике, а не забрањују царински, порески или полицијски прописи. У овом случају мора се пртљажна признаница вратити и возна карта показати.

5) Ако се признаница не врати, железница је дужна издати пртљаг само онда, ако путник на несумњив начин докаже, да је овлашћен да прими пртљаг. У овом случају може се захтевати и јамство.

6) Путник, ком се пртљаг не изда на време, може захтевати, да му се на пртљажној признаници потврди дан и сат, када је тражио издавање пртљага.

§ 35.

Одговорност железнице за губитак, мањак и оштету.

1) За путнички пртљаг одговара железница по прописима о јамчењу за робу, у колико у овом одсеку нису предвиђена одступања.

2) У ванредним саобраћајним приликама може железница накнаду за губитак, мањак или оштету путничког пртљага с одређењем Министарства Саобраћаја ограничiti у тарифи на извесну највишу своту. Ако је штета учињена намерно или ако је настала услед крајње небрижљивости железнице, железница се не може позивати на ово ограничење. У погледу ограничења висине накнаде штете код предмета наведених у § 54., ст. 2), Б, бр. 1, важи § 89., ст. 2.).

3) За губитак, мањак и оштету предмета, који су остављени у превезеним возилима (§ 30., ст. 3), одговара железница само у случају своје кривице.

§ 36.

Губитак путничког пртљага.

1) За губитак путничког пртљага одговара железница само онда, ако се пртљаг на упутној станици затражи у року од 14 дана по приспећу влака, за који је био предан.

2) Недостајући пртљаг сматра се изгубљеним, када прођу 3 дана од приспећа влака, за који је био предан.

3) Пронађе ли се пртљаг накнадно, известиће се о томе путник, ако му се може сазнати место бављења. Путник има право захтевати у року од 30 дана по пријему извештаја, да му се пртљаг бесплатно изда на којој год станици у Краљевини. У овом случају је дужан вратити примљену накнаду, одбивши накнаду штете, која му по § 37. припада за прекорачење рока за испоруку, као и пртљажнину.

§ 37.

Одговорност железнице за прекорачење рока за испоруку (доставног рока).

1) Кад је прекорачен рок за испоруку, железница је дужна накнадити доказану штету:

а) ако није означен обезбеђење уредне испоруке, за свака отпочета 24 сата прекорачења рока — но највише за 3 дана — до своте од 100 пара за сваки килограм закаснелог пртљага, а код возила до своте од 150 динара за свако закаснело возило;

б) ако је означен обезбеђење уредне испоруке, до означене своте. Ако је ова свота мања од накнаде одређене под а), може се захтевати ова последња.

2) Ако штета није настала или ако није доказана, железница ће платити:

а) ако није означен обезбеђење уредне испоруке, за свака отпочета 24 сата прекорачења рока — но највише за 3 дана — 50 парара за сваки килограм закаснелог пртљага, а код возила 75 динара за свако закаснело возило;

б) ако је означен обезбеђење уредне испоруке, за свака отпочета 24 сата прекорачења рока — но највише за 3 дана — 100 парара за сваки килограм закаснелог пртљага, а код возила 150 динара за свако закаснело возило, али не више од означене своте. Ако је ова свота мања од накнаде одређене под а), може се захтевати ова последња.

3) Железница не одговара, ако докаже, да пре-корачење рока није могла отклонити ни брижљивошћу уредна трговца.

4) Ако је штета учињена намерно или ако је на-стала услед крајње небрижљивости железнице, мора се у свима случајевима накнадити целокупна штета.

§ 38.

Носачи.

1) На станицама, где се укаже потреба, поста-виће се носачи, који ће носити путнички и ручни пртљаг у кругу станице до места, која им путници буду означили.

2) Носачи морају бити обележени службеним знаком, а уза се носити штампано службено упутство са носачком тарифом. На захтев, носачи су дужни показати своју тарифу.

3) Носачка тарифа мора бити истакнута на ме-стима, где се пртљаг предаје и издаје, као и у про-сторијама, које служе за чување пртљага.

4) За пртљаг предан носачима по ставу 1) же-лезница одговара као и за путнички пртљаг предан на превоз.

§ 39.

Чување пртљага.

На станицама, где се отправља путнички прт-љаг, треба да се по могућности уведу установе (гар-деробе), где ће путници моћи привремено оставити свој пртљаг на чување уз пристојбу, која ће се објавити огласом. У овом случају железница одговара као чувар.

V.

ПРЕВОЗ ЕКСПРЕСНЕ РОБЕ (МАЛИХ КОЛЕТА).

§ 40.

Примање.

1) Предмети подесни за превоз у колима за прт-љаг, примаће се према одредбама тарифе као ек-спресна роба.

2) На сваком комаду експресне робе мора бити тачна и читљива адреса примаоца трајно причвр-шћена. Ако пошиљку не треба доставити примаоцу у кућу, мора адреси сваког комада бити придодана примедба „остаје на станици“ („станица ресторант“).

3) Возарина за експресну робу мора се платити при предаји; повуке по наплати (поузећа) и повуке унапред (предујмови) нису допуштене.

4) Експресна се роба отправља на основи екс-пресне превознице. При предаји пошиљалац је дужан означити своје име и своју тачну адресу, и тачну адресу примаоца као и број и садржину комада ради забележења на превозници.

Као потврда о пријему експресне робе на превоз издаје се пошиљаоцу експресна признаница. Пријем признанице без примедбе важи као признање наво-да садржаних у њој.

5) Експресна роба мора се предати код отправ-ништва одређених од стране железнице за време службених сати, који ће се објавити огласом.

6) Железница је дужна да при пријему пошиљ-ке бесплатно утврди њену тежину. Пошиљалац или његов пуномоћник може да присуствује овом утвр-ђивању.

§ 41.

Превоз.

1) Експресна се роба превози као путнички прт-љаг. Ако се превоз код појединих влакова ограничи или искључи, ови ће се објавити.

2) Ако пошиљалац при предаји не означи влак, којим се треба роба превести, она ће се превести пр-вим подесним влаком.

§ 42.

Издавање.

1) Прималац је властан на упутној станици за-хтевати, да му се експресна роба изда код отправни-штва одмах по приспећу влака, којим се роба имала

довести, а по истеку времена потребнот за манипулацију.

2) Ако прималац по приспећу влака не одвезе робу, а роба није упућена „остаје на станици”, прималац се према тарифи упутне железнице извештава о приспећу или се роба доставља у кућу примаочеву. О приспећу робе упућене „остаје на станици” прималац се само онда извештава, ако је то на изречни захтев пошиљачев на превозници прописано. Извештавање о приспећу или достава експресне робе у кућу мора се извршити у роковима предвиђеним за брзозвону робу.

§ 43.

Даљи прописи.

Тарифа ће утврдити, да ли и у колико за експресну робу — осим посебних прописа, који ће се за њу издати — важе одредбе за путнички пртљаг или одредбе за робу.

VI.

ПРЕВОЗ МРТВАЦА.

§ 44.

Предаја.

1) Мртваци се предају на превоз с товарним листовима. Са брзозвоним товарним листовима предани мртваци превозиће се влаковима, који служе путничком саобраћају. Превоз брзим влаковима може се ускратити.

2) Пошиљке мртваци треба пријавити у полазној станици влака најмање на 6 сати, а у другим станицама на 12 сати пре времена поласка влака.

3) Сваки мртвац мора да је херметично затворен у јак метални ковчег, положен у дрвен сандук тако, да се у њему не може покретати.

4) При предаји мртваци мора се железници предати спроводница умрлога (мртвачки пасош) издана од надлежне власти, која се при издавању мртваци

предаје примаоцу. Спроводница умрлога важи за цели превозни пут. Код пошиљака мртваци из иностраних држава, с којима је склопљен споразум о међусобном признавању спроводница, довољна је спроводница умрлога, коју је издала надлежна инострана власт.

5) Товарење мора да обави пошиљалац.

6) Возарина се мора платити при предаји. Ко преда мртваци под неисправним означењем, платиће поред разлике у возарини од предајне до упутне станице још у име возаринског додатка четвороструки износ целе возарине.

§ 45.

Превоз.

1) Мртваци се морају превозити у покривеним колима. Забрањено је дотоваривати робу, која не иде уз мртваци. Више мртваци може се товарити заједно у једна кола, ако се једновремено предаду на истој предајној станици за исту упутну станицу. Мртваци, који се предаду у потпуно затвореним мртвачким колима, смеју се превозити у отвореним колима.

2) Свака пошиљка мора имати пратиоца, који мора купити возну карту и путовати истим влаком. Пратилац није потребан, ако је упутно место железничка станица и ако пошиљалац у предајној станици положи писмену или бројавну изјаву примаоца, да ће пошиљку одвести одмах по пријему извешћа о њеном приспећу. Кад се мртваци шаљу погребним заводима и заводима за спаљивање, није потребна ова изјава.

3) Мртваци не смеју се успут претоваривати без потребе. Превоз треба извршити што је могуће брже и без прекида. Ако се у којој станици не може избегти дуже задржавање, треба кола с мртвацием по могућности ставити на удаљен споредан колосек. Ако није могуће извршити превоз непраћена мртваци влаковима, који су зато стављени у изглед, дужна

је станица, где настане сметња, примаоца брзојавом бесплатно известити, којим ће се влаком превоз наставити.

§ 46.

Издавање.

1) О приспећу непраћена мртваца у упутну станицу треба примаоца о његову трошку одмах известити брзојавом, телефоном или по нарочитом разносачу.

2) Издавање мртваца, који се превозе путничким влаковима, може се захтевати у року одређеном у § 34., ст. 2).

3) Прималац је дужан пошиљку истоварити и одвести у року од 6 сати по приспећу влака у упутну станицу. У противном може се мртвац предати мејсној полицијској власти. Ако мртвац приспе после 16 сати, рок почиње тећи тек сутрадан од 8 сати. По истеку рока за одвожење железница има право наплаћивати колску дангбину.

§ 47.

Изузетне одредбе.

1) У погледу превоза мртваца на гробље предајног места може железница с одобрењем Министарства Саобраћаја издати одредбе, које одступају од правила.

2) Пратиоци нису потребни код мртваца, које шаљу полицијске власти, казнионице, болнице или слични заводи јавним вишим школама или које ове школе шаљу даље. Такви се мртваци смеју предати у непробојно затвореним сандуцима и превозити теретним влаковима у отвореним колима. Допуштено је дотоваривати чврсту робу (дрво, метал или сличне предмете) или робу у чврстом завоју (сандуцима, бурадма или сличним судовима), но треба пазити, да се сандуци с мртвацима не оптете. Заједно с мртвацием не смеју се товарити: животне намирнице као и њихове сировине, затим предмети наведени

у прилогу II. Министарство Саобраћаја може одобрити, да се спроводница умрлога не мора предати железници.

VII.

ПРЕВОЗ ЖИВИХ ЖИВОТИЊА.

§ 48.

Предаја.

1) Железница ће објављивати, којим ће влаковима превозити животиње. Превоз поједињих животиња може се ускратити, ако у влаку нема подесна простора, осим ако су животиње биле пријављене најмање на 24 сата раније.

2) Недељом и празником животиње се не пријавују. Изузетке треба објавити огласом код управништва.

3) Превоз болесних животиња може се ускратити.

4) Дивље животиње (зверад) мора железница превозити само онда, ако су испуњени услови, које она буде прописала у интересу безбедности.

5) Животиње се морају дотерати на станицу за времена, поједине животиње барем на 1 сат пре поласка влака.

6) Пошиљалац је дужан да животиње утовари и сигурно смести у кола као и да добави средства потребна за везивање.

7) Железница је власна захтевати пратиоце за пошиљке животиња. Но за ситне животиње, које се предају у преносним, добро затвореним кошевима или кавезима, не може се тражити пратилац.

8) Пратиоци су дужни да се за време превоза старају о животињама. На захтев, надлежни службеник одређује пратиоцима место у пртљажним или путничким колима. Ако је пак потребна присуност пратилаца у сточним колима ради тога, да се отклоне опасности за саобраћај, морају по налогу над-

лежног службеника или влаковође пратиоци путовати у тим колима.

9) Пошиљке животиња предају се с товарним листовима као брзозв или споровоз. Товарни листови, с којима се предају пошиљке животиња, не смеју садржавати друге предмете. Железница може захтевати, да се возарина плати унапред.

§ 49.

Превоз.

Тачније одредбе о превозу живих животиња садржане су у прилогу I.

§ 50.

Издавање.

1) По приспећу у упутну станицу треба пошиљке животиња по могућности што брже припремити, да се могу одвести. Ако се по приспећу непраћених пошиљака животиња у упутну станицу не јави лице, које је овлашћено да их прими, известиће се прималац о приспећу одмах, но свакако још у року одређеном за брзозв (§ 79., ст. 2)).

2) Прималац је дужан животиње истоварити и одвести најкасније за два сата по припреми. Ако се прималац мора известити о приспећу, рок почиње тећи најраније два сата по извешћу (§ 79., ст. 3)). По истеку рока може железница животиње дати на исхрану на одговорност и трошак имаоца права располагања. Ако пак железница допусти, да животиње остану и даље у колима или на станици, власна је наплатити колску дангубину или лежарину, односно оборину.

3) Рок не тече за време царинске, пореске или полицијске манипулације, у колико пошиљалац, прималац или пратилац ту манипулацију не одугоvlaчи, но тек рока тиме се продужава највише за један дан.

§ 51.

Рок за испоруку (доставни рок).

1) Рок за испоруку (§ 75.) је одржан, ако су пре његова истека на упутној станици животиње привремљене за одвођење.

2) Осим у случајевима § 75., ст. 7), рок за испоруку не тече ни за време задржавања на напојним станицама нити за време лекарског прегледа.

§ 52.

Даљи прописи.

У осталом важе за превоз животиња прописи одсека VIII. према смислу.

VIII.

ПРЕВОЗ РОБЕ.

§ 53.

Непосредни превоз.

Железница је дужна примити робу на превоз са свих станица и споредних отправништва робе удешених за саобраћај робе и за све такве станице и сва таква отправништва. За прелаз робе с једне железнице на другу није потребна никаква посреничика адреса.

§ 54.

Предмети, који су искључени од превоза или који се примају на превоз само под извесним условима.

1) Од превоза су искључени:

А. предмети, који потпадају под принудни поштански превоз;

Б. следећи предмети, у колико у ставу 2) А, бр. 1, нису допуштени изузети:

1. експлодни предмети:*)

*) У смислу овог параграфа спадају амо све супстанције, које могу експлодирати. Упор. пак напомену**).

а) средства за пуцање и распрашавна средства (експлозиви, распирштала)**),

б) муниција (стрељиво),
в) упаљачи (ужигачи) и ватрометни предмети,
г) збијени гасови (газови) и гасови претворени у течност,

д) материје, које у додиру с водом развијају запаљиве гасове или гасове, који потпомажу сагоревање;

2. материје, које се пале саме од себе (самоупаљиве материје).

2) Под извесним условима примају се на превоз:

А. по прописима садржаним у прилогу II:

1. експлодни предмети и материје, које се пале саме од себе (став 1) Б), у колико су побројани у прилогу II под I и II;

2. запаљиве течности, отровне, нагризајуће (јетке) и труљењу подложне материје побројане у прилогу II под III до VI.

Такви се предмети смеју спаковати један с другим или заједно с другим предметима само онда, ако то допушта прилог II.

Б. Осим тога:

1. Златне и сребрне полуге (шипке), платина, ковані новац, новчанице, хартије од вредности, исправе (документа), драго камење, прави бисер, нарочито скупоцене чипке и нарочито скупоцени везови, уље од руже, есенција од руже као и остале драгоцености, затим уметнички предмети, као слике, кипови, предмети од ливеног метала, уметничке стварине.

Тарифа ће одредити услове, под којима се ови предмети превозе.

**) Суштансције, које могу експлодирати, не броје се пак у средства за пуцање и распрашавна средства у смислу овог параграфа, ако не служе за пуцање или распрашавање, ако не експлодирају у додиру с пламеном и ако на ударац нису осетљивије од динитробензола.

Хартијама од вредности не сматрају се поштанске марке, биљези (таксене марке) и сличне званичне хартије (вредноте).

2. Предмети, чије би товарење или превожење задавало ванредне тешкоће с погледом на постројења и саобраћајне прилике које учесне железнице.

Код ових предмета може железница тражити претходан споразум о условима, под којима ће се њихов превоз вршити.

3. Железничка возила, која се имају превести на својим точковима.

Возила морају бити способна за вожњу. Локомотиве (стројеви), тендери, парна и моторна кола морају имати стручног пратиоца.

§ 55.

Товарни лист; његов облик.

1) Уза сваку пошиљку мора ићи товарни лист, који за споровоз мора одговарати обрасцу прилога III, а за брезовоз обрасцу прилога IV.

2) За товарне листове употребиће се бела писаћа хартија. Каквоћу хартије одређује Министарство Саобраћаја. Сва отправништва робе су дужна прдавати товарне листове по прописаној цени.

3) Товарне листове штампа држава.

4) Делови обрасца, који су уоквирени дебелом цртом, одређени су за уписе железнице, а остали делови за уписе пошиљаоца (упор. пак § 56., ст. 1) б)).

5) За пошиљке, које се редовно понављају између извесних места, као и за пошиљке, које су одређене за даљи превоз преко мора, може Министарство Саобраћаја одобрити одступање од горњих одредаба.

§ 56.

Садржај товарног листа.

1) Попиљалац је дужан уписати у товарни лист:

а) име и место становља примаоца (т. ј. лица, кому треба издати робу);

б) железничку станицу или споредно отправништво робе, до којег треба превести робу (упутну станицу);

в) упутно место, у колико се ово разликује од упутне станице;

г) садржај пошиљке, код денчане (комадне) робе још и број комада, начин паковања и адресу (или место адресе знак и број). Железница има право захтевати, да се и код колских товара означи број комада и начин паковања, ако је то према природи робе могуће. Предмети побројани у прилогу Џ морају се наименовати онако, како су означені у томе прилогу. Када се преда роба у оштећеном стању, треба у товарном листу забележити оштећење и његове спољашње знакове;

д) тежину пошиљке (упор. пак § 58., ст. 2) и 3)) или место тежине податак, који одговара прописима предајне железнице;

ђ) код робе, коју је пошиљалац сам товарио, број и обележје својине кола;

е) ако се возарина плати унапред, белешку о плаћању унапред;

ж) евентуално обезбеђење уредне испоруке и евентуалну повуку, која терети робу;

з) евентуални захтев, да роба остане на станици. Такав захтев није допуштен код предмета побројаних у прилогу II;

и) тачно означење пропратних исправа приложених у сврху испуњења царинских, пореских или полицијских прописа (§ 65., ст. 1));

ј) код пошиљака подложних царинском или пореском поступку отправништво, где треба вршити манипулацију, у колико пошиљалац жели да отправништво означи (§ 67., ст. 2));

к) место и дан, где и када је товарни лист издан;

л) потпис имена или фирме с означенјем стана. Допуштено је додати бројавну адресу и број телефона.

✓ 2) Ако на захтев пошиљаоца изузетно који железнички службеник испуни товарни лист, он се при томе сматра као пуномоћник пошиљаочев.

3) Железница може захтевати, да се за сваки колски товар састави засебан товарни лист.

4) Више предмета смеју се уписати у исти товарни лист, ако се по својој природи могу без штетних последица товарити заједно један с другим и ако се томе не противе царински, порески или полицијски прописи.

5) За робу, коју пошиљалац мора утоварити или прималац истоварити, као и за робу, која се по § 54., ст. 2), само условно прима на превоз, морају се саставити засебни товарни листови, који не садржавају друге предмете. Од тог правила изузети су само предмети прилога II, када се предају спаковани заједно с другом робом према прописима тога прилога. Но у овом случају треба у заједничком товарном листу робу примљену само условно на превоз нарочито навести и речју „условно“ обележити.

6) Ако простор предвиђен за опис робе на предњој страни товарног листа није довољан, употребиће се полеђина товарног листа. Ако и полеђина не би достајала, треба за товарни лист прикопчати листове исте величине и сваки засебно потписати. У товарном листу треба на те уметке упутити. Ако се назначи целокупна тежина такве пошиљке, уписаће се у товарном листу у рубрику, која је за то одређена. Ако се за робу разних тарифских разреда тражи рачунање возарине по разредима, мора се за сваки тарифски разред тежина засебно назначити.

7) Пошиљалац може у товарном листу прописати, да се роба на упутној станици има пребројати и вагати (мерити) (упор. пак § 77., ст. 2)). За бројање и вагање платиће се тарифска пристојба.

8) Када се роба преда за које упутно место, где нема железничке станице удешене за саобраћај робе нити споредног отправништва робе, може пошиљалац у товарном листу дати упутство у погледу даљег

превоза робе од упутне станице до упутног места (упор. пак § 76., ст. 10)).

9) На полећини товарног листа допуштено је нашtamпati фирмu пошиљачеву. Tu сe могу такођer ставити за примаоца саопштења о пошиљци као н. пр.: „из пошиљке Н. Н.-а”, „по налогу Н. Н.-а”, „на расположење Н. Н.-у”, „на даљи превоз Н. Н.-у”, „за пароброд Н. Н.”, „осигурano код Н. Н.-а”, „за извоз у Н. Н.”. Ова саопштења не обvezују жеlezницu.

10) Није допуштено уписати друге изјаве у товарни лист нити уз њега приложити друге исправе, у колико то није прописано или допуштено у овој Уредби или с одобрењем Министарства Саобраћаја у тарифи. Изјаве и исправе смеју се односити само на возарински посао.

11) Товарни листови смеју се испунити само на српско-хрватском или словеначком језику и само ћирилицом или латиницом. Место руком товарни листови могу се испунити и штампом, писаћом машином или жигом.

12) Доносилац робе сматра се као овлашћен од пошиљаоца, да у његово име мења и допуњава товарни лист, да даје изјаве, уопште да чини све, што се односи на закључак возаринског уговора.

§ 57.

Одговорност за наводе у товарном листу.

Пошиљалац одговара жеlezници за исправност и потпуност навода и изјава садржаних у товарном листу и сноси све последице, које произистичу из неисправних, нетачних или непотпуних уписа.

§ 58.

Преглед садржаја пошиљке. Утврђивање броја комада и тежине.

1) Железница има право у свако доба прегледати пошиљку ради утврђења, да ли се пошиљка у погледу броја комада, тежине и садржаја слаже с

товарним листом. За тај преглед не сме се наплатити никаква пристојба. Имаоца права располагања треба позвати, да присуствује прегледу садржаја, осим ако се преглед врши на основи полицијских мера, које је држава власна предузимати у интересу безбедности или јавног поретка. У свим случајевима, у којима се преглед врши у одсутности овлашћеног лица, позваће се два сведока. Ако се утврди, да су наводи товарног листа неисправни, морају се жеlezници евентуално проузроковани трошкови накнадити.

2) Код денчане (комадне) робе, коју жеlezница товари (§ 59., ст. 1)), дужна је жеlezница при предаји утврдити број комада и тежину. Тарифа ће одредити, да ли се за то наплаћује каква пристојба. Пошиљаоцу или његову пуномоћнику стоји до воље присуствује бројању и вагању.

3) Код свих других пошиљака жеlezница је дужна на захтев пошиљаочев стављен у товарном листу утврдити тежину и број комада, осим ако то није могуће с обзиром на справе за вагање, које стоје на расположење, или на природу робе или саобраћајне прилике. Тежину мора жеlezница утврдити и без захтева, ако није назначена у товарном листу. За ова вагања платиће се тарифска пристојба. Ако се тежина не да утврдити на предајној станици, вагање ће се вршити на другој којој станици.

4) Пошиљалац може при предаји захтевати, да му се да прилика, да може присуствовати утврђивању броја комада и тежине, ако се ово врши на предајној станици. Ако пошиљалац такав захтев не стави или ако пропусти дату му прилику, дужан је тарифску пристојбу још једном платити, ако се бројање или вагање понови на његов захтев.

5) Железница може робу колских товара вагати на колској (мосној) ваги и при израчунавању тежине узети за основу сопствену тежину кола (тару), која је на њима означена. На захтев имаоца права располагања жеlezница је дужна празна кола вагати, ако

то допуштају саобраћајне прилике. Да ли и која ће се пристојба за то наплатити, одредиће тарифа.

6) Железница је дужна потврдити у товарном листу, да је робу вагала и комаде бројала. Ако се утврђивање тежине и броја комада врши на предајној станици, мора се потврда дати и на дупликату товарног листа.

§ 59.

Товарење кола. Товарна тежина. Товарна снага (носивост).

1) Тарифа одређује, да ли робу мора товарити железница или пошиљалац, у колико ова Уредба већ не садржава прописе о томе или нема нарочите погодбе између пошиљаоца и железнице у товарном листу.

2) За товарење кола меродавна је товарна тежина забележена на њима. Но допуштено је натоварити кола до товарне снаге, која је на колима забележена, ако се по природној особини робе не треба бојати, да ће услед утицаја времена за време превоза оптерећење прећи граници товарне снаге. Оптерећење кола преко границе товарне снаге — преоптерећење — није ни у ком случају допуштено. Код кола, на којима је само један натпис, који означује допуштено оптерећење и који одговара товарној тежини, сме се забележена тежина прекорачити до 5 постотака.

3) Пошиљалац, односно прималац одговара за штете, које настану за време превоза услед тога, што је пошиљалац кола погрешно натоварио или преоптеретио, или пак услед тога, што се је пореметио товар кола, која је пошиљалац натоварио. То исто важи за штете, које се железници нанесу пошиљачевим, односно примачевим утоваривањем, претоваривањем или истоваривањем или том приликом на возилима, средствима за товарење или у другом погледу.

4) Ако на захтев пошиљаоца или примаоца железница изврши утоваривање или истоваривање,

које спада њима у дужност, сматраће се радници, који се ставе на расположење, као пуномоћници пошиљаоца, односно примаоца, а не као железничко особље. Одговорност железнице по § 5. је искључена.

§ 60.

Возарински додаци.

1) Ако се неисправно означи садржај пошиљке или наведе мања тежина или мањи број комада, ако се преоптерете кола, која је пошиљалац натоварио, или ако се занемаре мере безбедности изложене у прилогу II, наплатиће се возарински додаци без обзира на то, да ли је пошиљалац крив или не, према следећим одредбама:

а) ако се предмети побројани у § 54., ст. 1) Б и ст. 2) А, предаду на превоз под неисправним означењем садржаја или ако се занемаре мере безбедности изложене у прилогу II, износи возарински додатак за сваки килограм бруто-тежине сваког комада, који садржава такав предмет: 200 динара код предмета искључених по § 54., ст. 1) Б, од превоза као и код експлодних предмета и предмета, који се паље сами од себе, побројаних у прилогу II под I и II, 50 динара код запаљивих течности, отровних и нагризајућих материја побројаних у прилогу II под III, IV и V, 10 динара код труљењу подложних материја побројаних у прилогу II под VI.

б) У другим случајевима неисправног означења садржаја, ако неисправно означење не може имати за последицу наплату мање возарине, возарински додатак износи 15 динара од товарног листа, иначе пак двоструку разлику између возарине за означени и возарине за најени садржај рачунате од предајне до упутне станице. Ако је једна пошиљка састављена из предмета разних тарифских разреда па ако се тежина ових предмета може појединце утврдити без осбитих тешкоћа, израчунаће се возарински додатак на основи возарине рачунате засебно за сваки тарифски разред, ако је јефтиније. Најмање ће се наплатити 15 динара.

в) Ако се код пошиљке утоварене од пошиљаоца означи мањи број комада или мања тежина па ако ово означење може имати за последицу наплату мање возарине, износи возарински додатак двоструку разлику између возарине за означени број комада или означену тежину и возарине за нађени број комада или нађену тежину рачунате од предајне до упутне станице.

г) Ако се кола натоварена од пошиљаоца преоптерете, износи возарински додатак шестоструку возарину од предајне до упутне станице за тежину, која прелази границе оптерећења утврђене у § 59., ст. 2). Ова одредба важи према смислу и за предмете, за које се возарина не рачуна по тежини. Ако се на пример возарина има рачунати по товарној површини, израчунаће се возарински додатак тако, да ће се возарина рачуната по товарној површини употребљених кола сматрати као возарина за највећу допуштену тежину оптерећења, по томе ће се израчунати возарина за претег па ће се нађена свата узети шест пута.

д) Возарински додаци утврђени под а) до г) наплаћују се упоредо, ако се у исто доба прекрши више тих прописа.

Осим тога мора се накнадно платити разлика возарине и накнадити настала штета, исто тако подлежи пошиљалац казнама предвиђеним другим законским или полицијским прописима.

2) Тарифа мора одредити начела, по којима ће се правичности ради евентуално одустајати од наплате возаринских додатака утврђених у ставу 1) или пак наплаћивати мањи додаци.

3) Возарински додатак не сме се наплаћивати:

а) за неисправно означење тежине, коју је железница била дужна утврдити;

б) за неисправно означење тежине или преоптерећење, ако је пошиљалац у товарном листу захтевао, да железница изврши вагање;

в) када се за време превоза тежина повећа, а не настане преоптерећење, ако пошиљалац докаже, да се повећање тежине има припрати утицају времена;

г) када за време превоза услед утицаја времена наступи преоптерећење, ако пошиљалац докаже, да при товарењу у кола није прекорачио товарну тежину, која је на колима забележена.

4) Возарински се додатак мора платити, чим је закључен возарински уговор (§ 61.). Возарински додатак дужан је платити пошиљалац. Ако је прималац примио товарни лист и робу, он јамчи за додатак по § 76., ст. 4), поред пошиљаоца као солидарни дужник само онда, ако је додатак забележен у извештају (§ 79.) и у товарном листу.

5) Право потраживања уплате или повратка возаринског додатка застарева за годину дана.

За потраживање уплате возаринског додатка рок застаревања почиње од дана, када је возарина плаћена, или, ако се није имала платити возарина, од дана, када је роба предана на превоз; за потраживања повратка возаринског додатка рок почиње од дана, када је додатак плаћен. Застаревање се зауставља или прекида према одредбама у § 71., ст. 2).

§ 61.

Закључење всезаринског уговора.

1) Возарински уговор је закључен, чим је от правништво робу с товарним листом примило на превоз, а пошиљалац уплатио своте, које је евентуално дужан унапред платити. У знак пријема от правништво удара на товарни лист свој жиг с датумом. Тај ће се жиг ударити и на сваки уметак, који је по § 56., ст. 6), евентуално додан товарном листу.

2) Жиг се удара одмах, чим је сва роба означена у товарном листу потпуно предана и чим су своте уплаћене, које је пошиљалац дужан унапред платити. На захтев пошиљаоца жиг ће се ударити у његову присуству.

3) Товарни лист са жигом служи као доказ о за-
кључењу возаринског уговора.

4) Код робе, коју је пошиљалац товарио, подаци
товарног листа о тежини и броју комада служиће
само онда као доказ против железнице, ако је же-
лезница пошиљку вагала или комаде пребројала и
то у товарном листу потврдила.

5) Железница је дужна потврдити пријем робе
и означити дан пријема на дупликату товарног ли-
ста, који јој се има поднети заједно с товарним
листом.

6) Дупликат нема значај товарног листа нити
теретнице (коносмента).

7) На захтев пошиљаоца железница може при-
јем робе осим тога потврдити и у другом облику,
који ће она одредити. Таква потврда нема значај ду-
пликата товарног листа.

§ 62.

Завој. Обележавање робе.

1) У колико то природа робе захтева, роба мора
бити сигурно спакована ради заштите од губитка,
мањка или оштете.

2) Ако роба није сигурно спакована, може же-
лезница пријем робе одбити или захтевати, да поши-
љалац у товарном листу призна, да роба није спако-
вана или да је недовољно спакована. Ако који по-
шиљалац једноврсну робу, која би се морала спако-
вати, редовно предаје у истој станици без завоја или
са истим недостацима, може једашут за свагда
дати изјаву по обрасцу прилога V. У том случају
мора се у товарном листу позвати на општу изјаву.

3) §§ 84. и 86. одређују, у колико железница од-
говара за штету насталу због недостатка у пакова-
њу, који је у товарном листу признат или се споља
не може приметити. Ако недостатак у паковању,
који се споља може приметити, није признат у то-
варном листу, железница се разрешава одговорности

само онда, када пошиљалац при томе поступа пре-
варно.

4) Завој мора бити даље такав, да роба, када
железница с њоме уредно поступа, не може проу-
зроковати никакву штету. У противном, ако же-
лезница ипак прими робу на превоз, има право захте-
вати, да се недостатак према ставу 2) у товарном
листу призна. За штету произашлу због недостатака
у паковању, који су тако признати или се споља не
могу приметити, одговара пошиљалац. Ако недоста-
так у паковању, који се споља може приметити, није
признат, пошиљалац одговара само онда, када при-
томе поступа преварно.

5) Железница може захтевати, да се ситна ден-
чана (комадна) роба (ситни гвоздени предмети или
слична роба), чије би примање и товарење било скоп-
чано с великим дангубом, свеже или спакује у веће
свежње.

6) Железнице су власне, да с одобрењем Мини-
старства Саобраћаја у тарифи издаду јединствене
прописе о паковању и товарењу робе, која не спада
међу предмете побројане у § 54., ст. 2) А, но која би
због својих својстава могла проузроковати тешкоће
за време превоза.

7) Денчана (комадна) се роба има обележити
трајно, јасно и на начин, да је свака промена искљу-
чена. Ови се знакови морају слагати с наводима то-
варног листа. Стари знакови (железнички превозни
знакови, поштански превозни знакови или други
знакови, који би се могли сматрати као железнички
превозни знакови) морају бити скинути.

8) Железница може захтевати, да пошиљалац
на денчаној (комадној) роби јасно и трајно означи
име упутне станице, ако се то с обзиром на њену при-
роду може учинити без нарочитих тешкоћа.

§ 63.

Примање.

1) Железница је дужна примати робу на превоз
само, ако се превоз може одмах извршити. Ако при-

нудни обзири на железнички саобраћај или јавни интерес не допуштају, да се роба одмах превезе, па се с тога укаже потреба, да се обустави примање пошиљака уопште или за извесно подручје или за извесне врсте робе, потребно је за такву обуставу одобрење Министарства Саобраћаја.

2) Роба се мора предати за време службених сатова, које ће железница утврдити и огласом објавити.

3) Недељом и празником железница није дужна примати споровозну робу. Брезовозна роба мора се примати, ако је царинска или пореска манипулација могућа.

4) Ако пошиљалац предају робе, коју мора железница товарити, одуговлачи тиме, што не преда сву робу, која спада к једном товарном листу, у року од 24 сата или што товарни лист, који му је враћен као неисправан или непотпун, не донесе исправљен у року од 24 сата, рачунајући рок од почетка предаје, или што не уплати у истом року возарину и пристојбе, које је према белешци о плаћању унапред дужан платити, онда железница може наплаћивати за робу стављену на лежање (ускладишћену) тарифску лежарину.

5) Кола за робу, коју је пошиљалац дужан товарити, имају се наручити за један одређен дан означивши при том робу, њену приближну тежину и упутну станицу. Ако се кола не могу ставити на расположење, треба по могућству наручиоцу бесплатно о томе известити. Ако се писмено обећана кола не ставе на време на расположење, железница је дужна накнадити трошкове проузроковане узалуд покушаном предајом, но најмање мора платити у име накнаде своту, која одговара колској дангубини за један дан. Ако се већ пристављена кола откажу или ако наручилац, који није отказао кола, са товарењем не отпочне у товарном року (став 6)), што се сматра отказом, онда је наручилац дужан платити пристојбу утврђену у тарифи, која пак не сме бити већа од колске дангубине за један дан. При

наручивању кола може железница захтевати капару (јамчевину) у висини наведене пристојбе.

6) Пошиљалац мора обавити товарење по правилу за време службених сатова. Товарење мора бити довршено у року, који ће железница огласом објавити. Ако се рок прекорачи, или ако се товарни лист, који је враћен као неисправан или непотпун, не донесе исправљен у товарном року или ако се не уплате у истом року возарина и пристојбе, које се имају платити према белешци о плаћању унапред, пошиљалац је дужан платити колску дангубину. За недеље и празнике колска дангубина неће се плаћати само онда, ако је товарни рок истекао претходног дана после 16 сати. Ако у овом случају недеља и празник или два или више празника следе један за другим, колска се дангубина не плаћа само за први од тих дана. Када се товарни рок прекорачи за више од 24 сата, може железница на трошак и одговорност пошиљаоца робу истоварити и ставити на лежање или предати којему отпремнику (шпедитеру) или јавном смешишту (стоваришту, складишту).

7) Рокови предвиђени у ставовима 4) и 6) не теку недељом и у празничне дане нити за време царинског, пореског или полицијског поступка, у колико га пошиљалац не одуговлачи, но најдуже мирује ток рокова 48 сати.

8) У самом месту, где је станица, или из оближних места, а уз пристојбу, која ће се објавити огласом, може железница или сама довозити робу на станицу или у ту сврху поставити возаре. Особе, које се употребе за довожење, сматраје се као осотити већу возарину, која ће се у тарифи утврдити.. бље железнице у смислу § 5. Возари морају носити код себе тарифу и на захтев је показати.

9) Пошиљаоцима стоји до воље да се послуже овом установом или да робу довезу на станицу са-ми или преко других возара.

10) У сврху отправљања робе може железница установити споредна отправништва робе.

11) Железница може прописати у тарифи, да ће уз пристојбе, које ће се објавити у тарифи или огласом, сама или преко нарочитих предузимача вршити претоваривање робе, која на предајној станици прелази непосредно с лађе на железницу. Особе, које се за то претоваривање употребе, сматраје се као особље железнице у смислу § 5.

12) За смањивање товарних рокова и рокова, у којима се не плаћа лежарина, као и за повисивање колске дангубине и лежарине важе према смислу прописи у § 80., ст. 8).

§ 64.

Претходно чување робе.

1) Робу, која се не може одмах превести, дужна је железница уз потврду пријема примити привремено на чување, у колико има места. При томе може железница уговорити, да ће робу примити на превоз тек онда, када ће се превоз моћи извршити. Пошиљалац је дужан изјавити свој пристанак на товарном листу и поновити изјаву у дупликату. У овом случају одговара железница до закључења возаринског уговора (§ 61., ст. 1)) по начелима, која важе за чување уз наплату. Железница не мора примити на чување робу, која се лако квари, и предмете побројане у § 54., ст. 2).

2) Ако железница ипак прими на превоз робу у колским товарима, која се не може одмах превести, онда има право уговорити с пошиљаоцем, да се има платити тарифска лежарина, односно колска дангубина од пријема робе до часа, када ће се роба отпослати, и да ће се рок за испоруку рачунати тек од дана, када се роба стварно отправи. Пошиљалац мора изјавити свој пристанак на товарном листу и поновити изјаву у дупликату. Железница је дужна на товарном листу означити засебним жигом дан, када је роба отпослана, и овај дан одмах саопштити пошиљаоцу.

§ 65.

Царински, порески, полицијски и статистички прописи.

1) Пошиљалац је дужан предати уз товарни лист све спроводне списе, који су потребни за извршење царинских, пореских или полицијских прописа, пре но што се роба изда примаоцу. Сви приложи морају у товарном листу бити тачно наведени. Железница није дужна испитивати исправност и потпуност ових прилога. Пошиљалац одговара жељеници, у колико она не би била сама крива, за све последице, које наступе због недостатка прилога или њихове непотпуности или неисправности. Пошиљалац ће осим тога платити лежарину или колску дангубину, ако се роба услед тога задржи.

2) Царинске, пореске и полицијске прописе вршиће, док је роба на путу, железница уз тарифске пристојбе. Она може овај посао на своју одговорност, а на трошак имаоца права располагања поверити комисионару. У оба случаја железница има дужност комисионара.

3) Када је пошиљалац прописао такав начин манипулације, који није допуштен или се не може применити, онда ће железница изабрати онај начин манипулације, који сматра најкориснијим по пошиљаоца. Пошиљалац се о томе мора известити. За последице овог избора железница одговара само у случају крајње небрижљивости.

4) Пошиљалац може у товарном листу изјавити, да он сам или његов по имену означени пуномоћник жели присуствовати царинској или пореској манипулацији. На захтев и уз накнаду трошкова има се пошиљалац или његов пуномоћник известити о приступу робе у станицу, где ће се вршити ова манипулација. Пошиљалац или његов пуномоћник имају право давати потребна објашњења о роби, али нису овлашћени да подигну робу или да сами врше царинску манипулацију.

5) На упутној станици може прималац царинску или пореску манипулацију извршити, ако пошиљалац у товарном листу није друкчије одредио. Ако ову манипулацију не изврши ни прималац ни у смислу изјаве у товарном листу пошиљалац или које треће лице, онда је железница дужна да сама то учини. Манипулацију може железница поверити и комисионару на своју одговорност, а на трошак имаоца права располагања.

6) Односни закони и односне уредбе одређују, у колико се пошиљци морају приложити статистички спроводни списи.

§ 66.

Превоз робе у покривеним или отвореним колима.

1) У колико није противно одредбама ове Уредбе или царинским, пореским или полицијским прописима или принудним обзирима на саобраћај, пошиљалац је властан захтевати у товарном листу:

1. да се у покривеним колима превезе роба, за коју тарифа предвиђа отворена кола;
2. да се у отвореним колима превезе роба, за коју тарифа предвиђа покривена кола.

2) У првом случају железница има право наплатити већу возарину, која ће се у тарифи утврдити.

3) Тарифа ће одредити, да ли ће се и под којим условима давати у најам покривачи за отворена кола.

§ 67.

Начин и ред, којим се превоз врши. Превозни пут.

1) Према употребљеном обрасцу товарног листа роба се превози као споровоз или као брезовоз. С одобрењем Министарства Саобраћаја може тарифа одредити, да ли ће се и под којим условима брезовоз примати на убрзани превоз (убрзани брезовоз).

2) Пошиљалац може у товарном листу прописати превозни пут, царинарницу или пореско надлежство за царински или порески поступак, као и тарифе, које се имају применити. Но у том случају

железница има право наплатити возарину на основи ових прописа. Само под следећим условима железница је власна за превоз пошиљке употребити место прописаног пута други пут:

1. да се царинска или пореска манипулација као и полицијски преглед, који би евентуално био потребан, увек изврше у станицама, које је пошиљалац означио;

2. да се не тражи већа возарина од оне, што би се морала платити, да је железница превезла пошиљку путем означеним у товарном листу;

3. да рок за испоруку робе не буде дужи но што би био, да је пошиљка превезена путем означеним у товарном листу. Када је предајна станица изабрала други превозни пут, дужна је о томе известити пошиљаоца.

3) У недостатку прописа поменутих у ставу 2) примениће железница код живих животиња и брезовоза тарифу, по којој је рок за испоруку најкраћи, а ако има више путова с једнаким роком, тарифу, чији је возарински став најјефтинији. Код спровоза примениће се тарифа, чији је возарински став најјефтинији, а ако има више путова с једнаким возаринским ставовима, тарифа, по којој је рок за испоруку најкраћи.

4) Ако се прописи о царинском или пореском поступку не слажу с прописаним путовима или тарифама, држаће се железница само прописа, који се односе на царински или порески поступак; стоје ли пак прописи односно путова у противности с прописаним тарифама, меродавни су за железницу први.

5) Роба се мора превозити оним редом, којим је примљена на превоз, у колико принудни обзирима на железнички саобраћај или јавни интерес не оправдавају изузетке. Свака радња противна овим прописима обвезује на накнаду проузроковане штете.

§ 68.

Рачунање возарине, пристојби и издатака.

1) Тарифске возарине и пристојбе, које су допуштене овом Уредбом или у тарифи, дужна је железница уписати у товарни лист.

2) Осим ових свота железница је власна наплатити само још издатке учињене у готовом, н. пр. извозне, увозне и провозне дажбине, трошкове за пренос, издатке за потребне оправке или друге радње у сврху очувања робе. И ове своте морају се забележити у товарном листу, коме ће се приложити доказнице (правдајући докази).

3) Железница сме за издатке у готовом рачунати тарифску провизију. Провизија се не наплаћује за своте, које је железница платила за довоz и одвоз робе, за возарину, споредне пристојбе и поштанске пристојбе.

§ 69.

Плаћање возарине.

✓ Код робе, која по оцени предајне железнице подлежи брзом квару или чија вредност возарину сигурно не покрива, може железница захтевати, да се возарина плати унапред. Код пошиљака, које треба превести по сниженим возаринским ставовима (изузетним тарифама), железница има даље право одредити у тарифи, да ли се возарина има платити при предаји робе или упутити ради наплате од примаоца.

✓ 2) У свима другим случајевима може пошиљалац одлучити, да ли ће платити возарину при предаји робе или ће је упутити на примаоца. Допуштено је платити један произвољан део возарине.

3) Ако пошиљалац жели платити возарину, мора то изјавити у товарном листу на прописаном месту. (Белешка о плаћању унапред.)

4) Ако пошиљалац не ограничи белешку о плаћању унапред, обвезује се, да ће платити целу возарину, са свима пристојбама и издацима, који наста-

ну на предајној станици до закључења возаринског уговора. (Неограничена белешка о плаћању унапред.)

5) На пристојбе и издатке, који настану тек после закључења возаринског уговора, не односи се белешка о плаћању унапред. Ако пошиљалац жели платити и ове трошкове, мора да то нарочито изјави у товарном листу.

✓ 6) Предајна је станица дужна осим у товарном листу и у дупликату појединце уписати своте, за које је пошиљалац изјавио, да ће их платити.

7) Ако се при предаји робе не може тачно израчунати свота, коју пошиљалац има да плати према својој белешци о плаћању унапред, предајна станица може захтевати, да се положи јамчевина, која ће отприлике одговарати овој своти.

§ 70.

Потраживања услед неисправног рачунања возарине.

1) Ако су се догодиле погрешке при израчунавању возарине или пристојби или при примењивању тарифа (рачунајући амо и занемарење дотичних прописа § 67.), мора се доплатити, што је мање наплаћено, а вратити, што је више наплаћено. Лице, које има да доплати мањак или да прими вишак, треба могућству што пре известити о томе.

2) Ако се товарни лист не искупи, дужан је пошиљалац доплатити мањак. Искупи ли се так товарни лист, тада пошиљалац одговара за доплату само према својој белешци о плаћању унапред. Иначе је прималац дужан доплатити мањак (§ 76., ст. 4)).

3) Право да прими вишак и да потражује повратак вишака има лице, које је железници вишак платило.

4) У погледу потраживања повратка вишака од железнице пред судом важе прописи § 100.

§ 71.

Застаревање потраживања услед неисправног рачуна вазарине.

1) Право железнице на доплату мање наплаћене вазарине или мање наплаћених пристојби као и право против железнице на повратак више наплаћене вазарине или више наплаћених пристојби застарева за годину дана, у колико се потраживање оснива на неисправној примени тарифе или на погрешкама при израчунавању вазарине или пристојби (§ 70., ст. 1)). Застаревање почиње по истеку дана плаћања.

2) Застаревање потраживања повратка зауставља се писменом пријавом потраживања (рекламацијом) код железнице. Ако се потраживање одбије, рок застаревања тече даље од дана, када железница рекламанту писмено саопшти своју одлуку и врати доказнице, које су евентуално биле приложене пријави. Даље представке управљене железници или претпостављеним властима не заустављају застаревање. У погледу прекида застаревања важе општи законски прописи.

§ 72.

Повука по наплати (поузеће). Повука унапред (предујам).

1) Пошиљалац може оптеретити робу повуком по наплати до износа њене вредности.

2) Као доказ, да је пошиљка оптерећена повуком, служи жигосани товарни лист или дупликат товарног листа. На захтев издаваће се осим тога бесплатно нарочита признаница о стављеној повуци (повучница).

3) Чим је повуку наплатила, железница је дужна известити пошиљаоца и исплатити му повуку. Ако је за исплату повуке у тарифи стављен услов, да прође известан рок, није потребно пошиљаоца нарочито известити.

4) Ако железница примаоцу изда робу без наплате повуке, дужна је пошиљаоцу накнадити штету до износа повуке, задржавајући право наплате од примаоца.

5) Железница може дати повуку унапред, ако је по оцени предајне станице сигурно покривена вредношћу робе.

6) Износ повуке по наплати и евентуално добијене повуке унапред мора пошиљалац словима уписати у товарни лист на за то одређеном месту. Тај упис меродаван је и онда, када се разликује од уписа бројевима.

7) За оптерећење пошиљке повуком по наплати или повуком унапред железница може наплатити тарифску провизију.

§ 73.

Накнадна упутства пошиљаоца.

1) Пошиљалац може дати упутство, да се роба врати натраг на предајној станици, заустави на путу, задржи на упутној станици, изда другом којем примаоцу или на другом којем месту или да се пошље натраг у предајну станицу. Исто тако може пошиљалац дати упутство, да се роба накнадно оптерети повуком по наплати, да се повука повиси, смањи или сасвим напусти као и да се пошиљка изда без наплате вазарине и пристојби. Железница сме одбити или одложити извршење таквих упутстава или их извршити на други начин само онда, ако би се њиховим извршењем пореметио редовни саобраћај робе. У том случају железница мора одмах известити пошиљаоца.

2) Тарифа може допустити упутства друге врсте.

3) Упутства морају се односити на целу пошиљку. Она се имају предати предајној станици писмено на обрасцу, који ће железница утврдити у тарифи. Потпис може бити и наптампан, писан писаћом машином или ударен жигом. Предајна станица је дужна упутства дати даље по могућству што пре, на за-

хтев пошиљаоца и путем брзојава или телефона под условима, које ће тарифа утврдити.

4) Захтеву управљеном непосредно на упутну станицу, да се роба задржи, може се привремено удовољити под условима, које ће тарифа утврдити. Но пошиљалац мора прописано упутство накнадно поднети у примереном року. Иначе ће се поступати по § 76..

5) Пошиљалац има право располагати робом само онда, када поднесе дупликат товарног листа и у њему такођер ушише упутство. Ако железница изврши упутство пошиљаоца не тражећи да поднесе дупликат, онда одговара примаоцу, кому је пошиљалац предао дупликат, за штету, која би отуда произашла.

6) Ако прималац неће да прими робу, има пошиљалац право њоме располагати и онда, када не може поднети дупликат товарног листа.

7) Ако пошиљалац даде упутство, да се пошиљка заустави на путу или задржи на упутној станици, може железница за свако одувлачење превоза наплатити колску данубину или лежарину. Када одувлачење траје дуже од 24 сата, може железница на трошак и одговорност пошиљаоца робу истоварити и ставити на лежање или предати отпремнику (шпедитеру) или јавном сместишту.

8) Ако накнадно упутство није изазвато кривицом железнице, она осим накнаде возаринских трошкова, пристојби и издатака може захтевати за његово извршење пристојбу, коју ће тарифа утврдити. Код робе, која се лако квари, као и код пошиљака, чија вредност не покрива настале возаринске трошкове, пристојбе и издатке, може железница захтевати, да се ови унапред плате.

9) Пошиљачево право располагања престаје, чим се по приспећу робе у место издавања преда примаоцу товарни лист или чим прималац по § 76., ст. 2), подигне тужбу против железнице. Од тога часа железница је дужна следовати само упутствима при-

маочевим. Прекрши ли железница ову своју дужност, одговара примаоцу за робу.

§ 74.

Сметње при превозу.

1) Ако се услед неодољиве силе или непредвиђена случаја роба не може превести путем, који је пошиљалац прописао или који је предвиђен у железничким путоказима, железница има право робу превести другим путем (помоћним путем) у упутну станицу. У том случају она може наплатити возарину за помоћни пут. Ако се не рачуна возарина за помоћни пут, могу се железнице међусобно регресирати.

2) Ако се роба не превезе помоћним путем, железница ће тражити од пошиљаоца упутство. У том случају пошиљалац има и право одустати од уговора, али мора платити железници, ако она није крива, осим возарине за евентуално пропутовану пругу тарифске пристојбе за припрему превоза и истоваривање.

3) Ако на захтев железнице пошиљалац располаже робом, али не поднесе дупликат товарног листа, онда није властан променити нити примаоца нити упутно место.

4) Ако успркос позиву железнице пошиљалац не располаже робом, поступиће се с њоме према прописима § 81..

§ 75.

Рок за испоруку.

1) Рокови за испоруку не смеју прекорачити следеће највеће рокове:

а) за брзовоз:

1. отправни рок	1 дан
2. превозни рок за сваких отпочетих
250 тарифских километара . . .	1 дан

б) за споровоз:

1. отправни рок	2 дана
2. превозни рок за сваких отпочетих
250 тарифских километара . . .	2 дана

*
4*

2) Отправни рок рачуна се само једанпут без обзира на број суделних железничких управа. Превозни рок рачуна се за цело одстојање од предајне до упутне станице.

3) С одређењем Министарства Саобраћаја може железница утврдити додатне рокове:

1. за превоз од и до споредних отправништва робе;

2. за превоз преко реке, где нема моста, или преко спојне пруге, што везује две железнице, које суделују у превозу;

3. за железнице споредног значаја и за прелаз са железница и на железнице с колосеком друге ширине;

4. за прелаз с једне железнице на другу или с једне пруге на другу исте железничке управе. У овом случају сме додатни рок износити за сваки прелаз највише 6 сати код брзовоза, а 12 сати код споровоза;

5. за сајмове (вашаре);

6. за ванредне саобраћајне прилике. У овом случају могу се додатни рокови изузетно утврдити уз накнадно одређење Министарства Саобраћаја.

4) Отправни и превозни рокови (став 1), као и додатни рокови у ставу 3), бр. 1. до 5., морају се утврдити у тарифи. Додатни рокови у ставу 3), бр. 6., имају се засебно објавити и пре објављења не ступају у живот. Из огласа се мора видети, да ли је одређење дано или је пак тражено. Ако Министарство Саобраћаја додатне рокове накнадно не одобри или ако се одређење не објави у року од 14 дана по објављењу додатних рокова, онда ови не важе.

5) Рок за испоруку почиње тећи од поноћи по закључењу возаринског уговора (§ 61., ст. 1)). Рок је одржан, ако се пре његова истека роба достави примаоцу у кућу. За робу, која се по одредбама упутне железнице или на захтев примаоца не доставља овому у кућу, рок је одржан, ако се пре његова истека

прималац извести о приспећу робе (§ 79., ст. 3)) и роба припреми за издавање.

6) За робу упућену „остаје на станици” („станица ресторанте”), код које пошиљалац у товарном листу није прописао, да се прималац извести о приспећу, као и за робу, чији је прималац писмено тражио, да се не извештава о приспећу, рок за испоруку је одржан, ако се пре његова истека роба у упутној станици припреми за издавање.

7) Рокови за испоруку не теку за време царинског, пореског или полицијског поступка, за време, за које се превоз одувожачи накнадним упутством пошиљаочевим, и за време прекида железничког саобраћаја, који није наступио кривицом железнице, а који привремено спречава почетак или продужење превоза.

8) Ако је први дан иза предаје робе недеља или празник, онда код споровоза рок за испоруку почиње тећи један дан касније.

9) Ако је последњи дан рока за испоруку недеља или празник, онда код споровоза рок истиче тек идућег радног дана у исти сат.

10) Допуштене су изузетне тарифе са сниженим ценама и шовећаним роковима за испоруку, ако их је Министарство Саобраћаја нарочито одобрило.

§ 76

Издавање.

1) Железница је дужна да у месту издавања примаоцу изда товарни лист и робу, пошто прималац намири шотраживања основана возаринским уговором и потврди пријем. Исто дејство као предаја робе примаоцу има предаја робе царинској или пореској управи у њене отправне просторије или њена стваришта, ако их не држи железница под кључем, стављање робе на лежање као и њена предаја којему отпремнику (шпидитеру) или јавном сместишту, у колико то допушта ова Уредба.

2) По приспећу робе у место издавања прималац је властан да у своје име наспрам железнице

употреби права основана возаринским уговором, пошто испуни обавезе по томе уговору, без обзира, да ли он при томе ради у својем или туђем интересу. Нарочито има право тражити од железнице, да му преда товарни лист и изда робу, ако пошиљалац није дао железници противно упутство, које је по § 73. још допуштено.

3) Као место издавања у смислу ставова 1) и 2) важи упутна станица или споредно отправништво робе, које је пошиљалац означио, чак и онда, када је у товарном листу означен друго упутно место. Одредбе у § 78., ст. 1), остају нетакнуте.

4) Пријемом товарног листа и робе прималац се обvezује платити железници свете наведене у товарном листу (упор. пак § 70., ст. 2)).

5) Упутна железница мора при издавању робе наплатити сва потраживања основана возаринским уговором, као возарину, возаринске додатке, пристојбе, повуке, царинске дажбине и друге издатке.

6) Железница има право залоге на робу за сва потраживања означена у ставу 5). Ово право залоге траје за све време, док је роба у рукама железнице или трећег лица, које робу за њу држи.

7) Да ли железница или прималац има робу да истовари, одредиће тарифа, у колико ова Уредба не садржава прописе о томе или нема нарочите погодбе између пошиљаоца и железнице у товарном листу.

8) Железница може по вољи робу, коју је дужна истоварити, доставити примаоцу у кућу на његов трошак или га известити о њеном приспећу. На станицама, где се роба доставља примаоцу у кућу, има се то објавити огласом код отправништва. О приспећу друге робе прималац ће се известити. (Упор. пак § 79., ст. 5)).

9) Железница може у тарифи прописати, да ће уз пристојбе, које ће се објавити у тарифи или огласом, сама или преко нарочитих предузимача вршити претоваривање робе, која на упутној станици прелази непосредно са железничких кола у лађе. Особе,

57

које се за то претоваривање употребе, сматраје се као особље железнице у смислу § 5..

10) Ако у ушутном месту нема отправништва робе нити споредног отправништва робе, ако железница није удесила ни редован превоз робе до тога места (§ 78., ст. 1)), па ако ни пошиљалац ни прималац се нису постарали за непосредни даљи превоз, може железница вршити даљи превоз, при којем има дужности отпремника (шпедитера) (§ 85., ст. 1)).

11) При издавању робе осим потврде пријема не смеју се захтевати даље изјаве, нарочито не изјаве, да је пошиљка издана без мане или на време. Роба, коју прималац има да одвезе, ставља му се на расположење на месту, где лежи роба, ако железница мора робу истоварити, иначе пак на месту за истоваривање.

§ 77.

Бројање и вагање у упутној станици.

1) При издавању робе може прималац тражити, да се роба на станици преброји или важе у његову присуству. За бројање и вагање платиће се тарифска пристојба (упор. и § 56., ст. 7)).

2) Железница је дужна извршити захтевано вагање и бројање, осим ако то није могуће с обзиром на справе за вагање, које стоје на расположење, или на природу робе или саобраћајне прилике. Ако се вагање одбије, може прималац робу вагати на најближој подесној ваги у присуству железничког пуномоћника. Прималац ће тада железници накнадити настале трошкове и платити одштету за пуномоћника.

3) За вагање колских товара важе прописи § 58., ст. 5).

4) Ако се при бројању или вагању утврди мањак у броју или тежини, за који има да одговара железница, а који још није признала, мора железница примаоцу вратити наплаћену бројарину односно вагарину и накнадити проузроковане му трошкове.

§ 78.

Достава робе у кућу.

1) У самом месту, где је станица, или у оближна места, а уз пристојбу, која ће се објавити огласом, може железница или сама достављати робу у кућу или у ту сврху поставити возаре (§ 75., ст. 8) и 10)). Особе, које се употребе за тај посао, сматраје се као особље железнице у смислу § 5. Возаре морају носити код себе тарифу и на захтев је показати.

2) И у станицама, где се железница стара о достављању робе у кућу, примаоци су власни своју робу сами одвести или је дати одвести преко других возара, а не железничких. Ако се примаоци желе послужити тим правом, дужни су о томе писмено известити отправништво још пре приспећа робе. Но у интересу општег саобраћаја може железница с одобрењем Министарства Саобраћаја ограничити или сасвим укинути то право, привремено или и трајно, ако то нарочите прилике изискују.

3) Ако се роба мора одвести у просторије царинске или пореске управе, које леже изван станица, може железница уз накнаду трошкова сама извршити доставу или на своју одговорност, а на трошак примаоца права располагања доставу поверити отпремнику (шпедитеру), и то и онда, када је прималац себи задржао право, да сам одвезе робу.

4) Рокови, у којима железница доставља робу примаоцу у кућу, објавиће се огласом код отправништва.

§ 79.

Извештавање примаоца о приспећу робе.

1) О приспећу робе (§ 76., ст. 8)) извештава се прималац, по избору железнице, поштом, телефоном или писмено преко засебног разносача. При извештавању означиће се примаоцу рок, у ком се роба мора одвести. На писмени захтев примаоца може отправништво с њиме уговорити нарочити начин извештавања.

2) Прималац се мора известити о доласку споровозне робе по њеном приспећу, но најкасније одмах, чим се припреми за издавање, о доласку брзовозне робе пак у року од 2 сата по приспећу. Код брзовоза, који радним даном стигне после 16 сати, а недељом или празником после 10 сати, може се извештавање захтевати тек сутра дан ујутро.

3) Извешће се сматра примљеним:

а) када се прималац извештава поштом, 12 сати, а када се извештава брзојавом, 3 сата по предаји извешћа поштанској односно брзојавном уреду;

б) када се прималац извештава телефоном, чим се телефонско саопштење доврши;

в) када се прималац извештава другим начином, чим му се извешће уручи.

4) Извешће се издаје бесплатно. За доставу може железница тражити накнаду својих трошкова.

5) Прималац се не извештава, ако је то писмено захтевао, а код робе упућене „остаје на станици”, ако пошиљалац у товарном листу није изречно прописао, да се прималац извести.

6) Ако се је роба у колском товару морала усput претоварити услед неспособности кола за вожњу, јавиће се то примаоцу приликом извештавања.

§ 80.

Рокови за одвођење робе, која се не доставља у кућу.

1) Роба, коју железница има да истовари, мора се одвести за време службених сатова (§ 63., ст. 2)) у року, који ће се у тарифи утврдити. Рок почиње тећи од пријема извешћа о приспећу робе (§ 79., ст. 3)) и мора износити најмање 24 сата.

2) Рок, у којем се има одвести роба, коју је прималац дужан истоварити, објавиће се огласом код отправништва или у тарифи. Рок почиње тећи од пријема извешћа о приспећу робе (§ 79., ст. 3)). Ако се кола, која треба истоварити, не припреме на време, истоварни рок почиње тек од часа, када

буду кола припремљена. Железница може захтевати, да се роба истовари и одвезе за време службених сатова.

3) Ако је роба упућена „остаје на станици”, а пошиљалац у товарном листу није изречно прописао, да се прималац извести о приспећу, или ако је прималац писмено захтевао, да га железница не извести, или најзад ако није могуће примаоца известити, рок за одвођење почиње теки од часа, када је роба припремљена.

4) Недељом и празником железница није дужна издавати споровозну робу. Брзовозна роба мора се издавати, ако је царинска или пореска манипулација могућа.

5) Рокови за одвођење не теку недељом и у праznичне дане нити за време царинског, пореског или полицијског поступка, у колико га пошиљалац или прималац не одуговлачи, но најдуже мирује ток рокова 48 сати.

6) Ако се роба не одвезе у утврђеним роковима, наплаћује се лежарина или колска дангубина. Робу, коју прималац не истовари на време, може и железница истоварити на његову одговорност и о његову трошку (упор. и § 81., ст. 6)). За недеље и празнике колска дангубина неће се плаћати само онда, ако је истоварни рок истекао претходнога дана после 16 сати. Ако у овом случају недеља и празник или два или више празника следе један за другим, колска се дангубина не плаћа само за први од тих дана.

7) Ако извештени прималац дође по робу па ако му се роба не може припремити у року од два сата по његову доласку, железница му је дужна накнадити трошкове проузроковане његовим узлудним доласком. На захтев примаоца железница му мора потврдити у товарном листу, да је узалуд дошао по робу.

8) Ако услед нагомилавања робе наступи опасност, да се поремети редовни саобраћај, железница има право према потреби смањити товарне рокове и рокове, у којима се не плаћа лежарина, као и по-

висити колску дангубину и лежарину. У том погледу важе према смислу прописи § 75., ст. 4), о утврђивању, одобравању и објављивању додатних рокова за ванредне саобраћајне прилике.

§ 81.

Сметње при издавању робе. Одуговлачење одвођења.

1) Ако се прималац робе не може наћи, ако неће да прими робу или ако не искупи товарни лист у року, који ће железница утврдити у тарифи, или ако наступи каква друга сметња при издавању робе, упутна станица је дужна путем предајне станице пошиљаоца одмах известити о узроку сметње и затражити од њега упутство (упор. и § 73., ст. 6)). Пошиљалац може у товарном листу прописати, да га о његову трошку упутна станица непосредно извести бројајом или поштом. У том случају, а под условима, који ће се утврдити у тарифи, пошиљалац је властан своја упутства давати такођер непосредно упутној станици. Уз услове, које ће тарифа утврдити, може пошиљалац у товарном листу такођер прописати, да му се у случају сметње при издавању роба врати натраг без претходна извешћа. Иначе се сме роба послати натраг само онда, када је пошиљалац то захтевао на основи извешћа.

2) Ако је прималац одбио пријем робе, а пошиљалац извештен о сметњи, сме се роба накнадно издати само с његовим пристанком. У свима другим случајевима издаће се роба примаоцу, који се накнадно јави ради пријема, ако међутим у упутну станицу није приспело противно упутство пошиљаоца.

3) Ако се пошиљалац не може известити или ако пошиљалац оклева са давањем упутства или ако се упутство не да извршити, железница ће робу ставити на лежање о трошку и на одговорност пошиљаоца. У том случају железница јамчи за брижљивост уредна трговца. Но железница је такођер власна пре-

дати недоставну робу отпремнику (шпедитеру) или јавном сместишту за рачун и на одговорност имаоца права располагања наплативши трошкове и издатке, који пошиљку терете.

4) Железница је даље овлашћена без икајвих формалности што боље може:

а) одмах продати робу, која се не може издати, ако је подложна брзом квару или ако се према месним приликама не може предати отпремнику (шпедитеру) нити ставити на лежање,

б) после четири недеље по истеку рока, у којем се не плаћа лежарина, продати робу, која се не може издати, а коју ни пошиљалац не узима натраг. Ако би услед дужег лежања роба несразмерно губила од своје вредности или ако трошкови лежања не би стајали ни у ком сразмеру с вредношћу робе, може железница продати робу већ и пре тога времена. О намераваној продаји морају се известити пошиљалац и прималац, осим ако то није могуће. Ако железница сама продаје робу, може осим издатака у готовом наплаћивати пристојбу, која ће се утврдити у тарифи.

5) О депонирању и о извршеној продаји робе железница је дужна одмах известити пошиљаоца и примаоца, осим ако то није могуће. Ако железница то не учини, обвезана је накнадити штету. По одбитку издатака и пристојби ставиће се свата добијена продајом пошиљаоцу на расположење.

6) Ако прималац искупи товарни лист, но не одвезе робу у року утврђеном за одвођење, мора железница примаоца још једном позвати, да робу одвезе, и известити та, да роба лежи на његову одговорност и о његову трошку. За стављање такве робе на лежање, за њену предају отпремнику (шпедитеру) или јавном сместишту као и за њену продају важе према смислу прописи ставова 3) до 5). У случају продаје робе ставиће се по одбитку трошкова свата добијена продајом примаоцу на расположење.

§ 82. Утврђивање мањка, оштете и губитка робе од стране железнице.

1) Ако железница открије или посумња или ако ималац права располагања тврди, да један део робе не достаје или да је роба оштећена, железница је дужна одмах писмено утврдити стање робе, износ штете и, у колико је могуће, узрок мањка или оштете као и време, када су се догодили. Губитак мора се такођер утврдити.

2) На захтев имаоца права располагања издаће му се препис записника извиђаја.

3) Утврђивање мањка или оштете робе вршиће се у присуству имаоца права располагања и непријатељских сведока. На захтев заинтересованих лица позваће се и вештачи. Ако ималац права располагања не дође у примереном року, утврђење обавиће се без њега. Ималац права располагања не мора се позвати само у случајевима, где је потребно одмах предузети мере.

4) Ако се прегледом вршеним на захтев имаоца права располагања не утврди никакав мањак нити оштета или само онај мањак, односно она оштета, коју је железница већ признала, ималац права је дужан сносити трошкове за позване вештаке.

§ 83. Судско утврђивање сметњи при издавању, губитка, мањка и оштете робе.

Свако заинтересовано лице може тражити, да се сметња при издавању, губитак, мањак или оштета робе утврди судским путем према важећим законским одредбама. Тиме се не мења поступак предвиђен у §§ 81. и 82..

§ 84. Одговорност железнице за губитак, мањак и оштету робе уопште.

Железница одговара за штету, која услед губитка, мањка или оштете робе наступи у време од

пријема робе на превоз до издавања, осим ако је штета проузрокована кривицом имаоца права распологања или његовим упутством, за које се не може кривити железница, неодољивом силом или недостатима у паковању, који се споља не могу приметити.

§ 85.

Ограничавање одговорности у погледу упутног места.

1) Ако је на товарном листу означенено упутно место, где нема отправништва нити споредног отправништва робе удешеног за отпремљање робе, железница одговара као возар само до последње железничке станице или споредног отправништва робе удешеног за то. У случају евентуалног даљег превоза железница одговара као отпремник (шпредитер).

2) Ако је железница удесила редован даљи превоз робе у таква места (§ 78., ст. 1)), онда одговара као возар до упутног места.

§ 86.

Ограничавање одговорности у случају нарочитих опасности.

1) Железница не одговара:

1. за штету на роби, која се по прописима ове Уредбе или тарифе или по погодби с пошиљаоцем уписаној у товарни лист превози у колима, која су грађена као отворена кола, ако је штета произашла из опасности скопчане с тим начином превожења;

2. за штету на роби, која је према изјави пошиљаочевој у товарном листу предата на превоз неспакована или недовољно спакована, ма да роба по својој природи захтева паковање ради заштите од губитка, мањка или оштете за време превоза, ако је штета настала услед тога, што је роба била неспакована или недовољно спакована;

3. за штету на роби, коју по прописима ове Уредбе или тарифе или по погодби с пошиљаоцем уписаној у товарни лист товари пошиљалац и исто-

варује прималац, ако је штета произашла из опасности скопчане с утоваривањем и истоваривањем или с погрешним товарењем;

4. за штету на роби, која је по својој особитој природи изложена нарочитој опасности, да се изгуби, умањи или оштети, нарочито да се изломи, зарђа, изнутра поквари, цури, сасуши, распе или запали сама од себе, ако је штета произашла из те опасности;

5. за штету код живих животиња, ако је штета произашла из нарочите опасности скопчане за њих са превожењем;

6. за штету код робе, рачунајући амо и живе животиње, за коју се по овој Уредби, по тарифи или по погодби с пошиљаоцем уписаној у товарни лист мора дати пратилац, ако је штета произашла из опасности, коју је требао отклонити пратилац.

2) Кад год је, према приликама, штета могла произаћи из које год од опасности поменутих у ставу 1), сматраће се, да је штета произашла из те опасности.

3) На основи ових прописа железница не може захтевати, да се ослободи одговорности, ако се докаже, да је штета настала њеном кривицом.

§ 87.

Ограничавање одговорности за мањке у тежини.

1) Код робе, која за време превоза по својој природној особини редовно губи у тежини, железница не одговара за мањке у тежини до следећих постотака:

. до 2 постотка код течне, влажне и ниже наведене суве робе:

дрвета за бојење, струганог и млевеног,
коре,
корења,
слатког дрвета (госчиног биља),
крижаног (резаног) дувана,
масне робе,
салгуне и чврстих уља,

свежег воћа,
свежег дуванског лишћа,
овчје вуне,
која сирових и прерадених,
воћа сушеног и печеног,
животињских жила,
рогова и папака,
костију (целих и млевених),
сувих риба,
хмельја,
свежег лепка (кита),
свињских чекиња,
коњских длака,
соли,

до 1 постотка код све остале суве робе, која има означену особину.

2) Ако се више комада превози истим товарним листом, рачунаће се утврђени постотак за сваки комад напосе, ако је тежина поједињих комада означена у товарном листу или ако се иначе може утврдити.

3) Одговорност железнице не ограничава се, ако према приликама мањак у тежини није наступило услед природне особине робе или ако утврђени постотак не одговара тој особини или осталим приликама у том случају.

4) У случају губитка целе пошиљке или њених самосталних делова, ако је њихова тежина означена у товарном листу или ако се иначе може утврдити, неће се ништа одбијати у име мањка у тежини.

5) Ослобођење железнице од јамчења преко теме по § 86., ст. 1), бр. 4., остаје нетакнуто.

§ 88.

Висина накнаде штете за изгубљену, умањену или оштећену робу.

1) Ако на основи возаринског уговора железница мора платити накнаду за губитак или умањење робе, накнадиће се обична трговачка вредност,

а ако ње нема, обична вредност, коју је роба исте врсте и каквоће имала у месту и у часу пријема на превоз. Затим се морају накнадити своте, које су већ плаћене или се још имају платити у име царине и осталих трошкова као и у име возарине.

2) Када се роба оштети, накнадиће се износ, за који је умањена вредност означена у ставу 1).

3) У погледу случајева, у којима се мора накнадити целокупна штета, упореди § 95..

§ 89.

Тарифско ограничење висине накнаде штете.

1) Железница може у изузетним тарифама утврдити највишу своту, која се има платити у случају губитка, мањка или оштете, ако те изузетне тарифе према обичним тарифама дају снижене цене за цели превозни пут и ако се иста највиша свота примењује на цели превозни пут. Ако пошиљалац жели примену такве изузетне тарифе, мора да то у товарном листу забележи уз навод тарифе.

2) Железница може даље у тарифи ограничити на одређену највишу своту накнаду, која се мора платити у случају губитка, мањка или оштете предмета поменутих у § 54., ст. 2) Б, бр. 1..

3) У погледу случајева, у којима се мора накнадити целокупна штета, упореди § 95..

§ 90.

Претпоставка о губитку робе.

Ако се роба не узмогне издати најкасније 30. дана по истеку рока за испоруку, може ималац права располагања без даљег доказа сматрати робу изгубљеном.

§ 91.

Пronalažak izgubljenene robе.

1) При пријему накнаде за изгубљену робу може ималац права на накнаду у признаници захтевати, да та железница одмах извести, ако се

роба буде опет пронашла. О томе издаће му се потврда.

2) У року од 30 дана по добивеном извештају може ималац права на накнаду захтевати, да му се роба изда бесплатно, по његову избору, на предајној или упутној станици означеног у товарном листу или у станицама, где је роба пронађена. Он такође дужан вратити примљену накнаду одбивши накнаду штете, која му по § 94. припада за прекорачење рока за испоруку.

3) У свима другим случајевима железница је власна слободно располагати опет пронађеном робом.

§ 92.

Обезбеђење уредне испоруке. (Означење доставног интереса).

1) Пошиљалац може у товарном листу означити обезбеђење уредне испоруке. За то ће се плаћати пристојба, која се мора у тарифи утврдити.

2) Свота, којом је означен обезбеђење уредне испоруке, мора се уписати словима у товарни лист на одређеном месту.

3) Пристојба ће се рачунати за недељиве јединице од 10 динара и 10 тарифских километара и не сме бити већа од 0,25 паре за јединицу. Пристојбе се заокружују на 25 паре на више. Као најмања пристојба наплаћује се 5 динара за превозни пут од предајне до упутне станице.

4) Ако је дужност плаћања накнаде по § 89. ограничена на одређену највишу своту, није допуштено обезбедити уредну испоруку преко те своте.

§ 93.

Висина накнаде штете за губитак, мањак или оштету у случају, када је означен обезбеђење уредне испоруке.

Када је означен обезбеђење уредне испоруке, тада се у случају губитка, мањка или оштете робе

поред накнаде утврђене у § 88. може захтевати накнада даље штете до означене своте.

§ 94.

Одговорност железнице за прекорачење рока за испоруку (доставног рока).

✓ Када је прекорачен рок за испоруку, железница је дужна накнадити доказану штету:

а) ако није означено обезбеђење уредне испоруке, до висине чисте возарине,

б) ако је означен обезбеђење уредне испоруке, до означене своте. Ако је ова свота мања од накнаде одређене под а), може се захтевати ова последња.

✓ Ако штета није настала или ако није доказана, железница ће платити:

а) ако није означен обезбеђење уредне испоруке:

код прекорачења рока до 1 дана закључно
1/10 чисте возарине,

код прекорачења рока до 2 дана закључно
2/10 чисте возарине,

код прекорачења рока до 3 дана закључно
3/10 чисте возарине,

код прекорачења рока до 4 дана закључно
4/10 чисте возарине,

код прекорачења рока преко 4 дана 5/10 чисте
возарине;

б) ако је означен обезбеђење уредне испоруке:

код прекорачења рока до 1 дана закључно
2/10 чисте возарине,

код прекорачења рока до 2 дана закључно
4/10 чисте возарине,

код прекорачења рока до 3 дана закључно
6/10 чисте возарине,

код прекорачења рока до 4 дана закључно
8/10 чисте возарине,

код прекорачења рока преко 4 дана целу чисту возарину, али не више од означене своте. Ако је ова свота мања од накнаде одређене под а), може се захтевати ова последња.

3) Потраживања основана на овим одредбама могу се стављати и поред евентуалних потраживања због губитка, мањка или оштете робе. Ако је означено обезбеђење уредне испоруке, онда се поред накнаде штете, која ће се утврдити по § 88., може захтевати највише означена свота обезбеђења у име накнаде за сву даљу штету (§ 93.), уvezши амо и штету проузроковану прекорачењем рока за испоруку. Пропис друге реченице у ставу 1) б) важи према смислу.

4) Железница не одговара, ако докаже, да прекорачење рока није мотла отклонити ни брижљивошћу уредна трговца.

5) У погледу случајева, у којима се мора накнадити, целокупна штета, упореди § 95..

§ 95.

Накнада штета учињених намерно или насталих услед крајње небрижљивости железнице.

Ако је штета учињена намерно или ако је настала услед крајње небрижљивости железнице, мора се у свима случајевима одговорности накнадити целокупна штета.

§ 96.

Губитак права на накнаду.

Железница не одговара на основи возаринског уговора, ако се под неисправним или нетачним означене предаду предмети, чији је превоз забрањен по законским прописима или у интересу јавнога поретка или који су искључени од превоза или се само условно примају на превоз. То исто важи, ако пошиљалац није испунио мере безбедности предвиђене за те предмете.

§ 97.

Престанак потраживања по исплати возарине и пријему робе.

1) С исплатом возарине и осталих потраживања, која терете робу, и с пријемом робе престају сва потраживања од железнице, која проистичу из возаринског уговора.

2) Од тога су изузета:

1. Потраживања накнаде, код којих ималац права докаже, да је штета учињена намерно или да је настала услед крајње небрижљивости железнице;

2. потраживања накнаде због прекорачења рока за испоруку, ако се најкасније 14. дана, не рачунајући дан пријема, писмено поднесу једној од железница одговорних по § 100.;

3. потраживања накнаде због таквих недостатака, који су по § 82. или § 83. утврђени пре пријема робе или чије је утврђење, наспрот пропису у § 82., пропуштено кривицом железнице;

4. потраживања накнаде због таквих недостатака, који се при пријему нису могли споља приметити, ако ималац права одмах по открићу и најкасније у року од седам дана по пријему затражи или од железнице, да утврди штету по § 82., или пак од суда, да вештаци прегледају робу, па ако докаже, да је недостатак настао у времену од пријема робе на превоз до њезина издавања. Ако је међутим било могућности, да прималац, у упутној истаници утврди стање робе и ако је железница изјавила готовост да утврђење ту изврши, онда се неће примењивати ова одредба;

5. потраживања због погрешне наплате возаринских додатака и због неисправног рачунања возарине и пристојби (§ 70.).

3) Прималац може пријем робе одбити и по пријему товарног листа и исплати возарине све дотле, док се по његову захтеву не утврди, да ли постоје недостаци, које он наводи. Задржавање

права при пријему робе нема никаква дејства, ако није учињено с пристанком железнице.

4) Када при издавању пошиљке, која се према товарном листу састоји из више предмета, недостају поједини предмети, прималац може у потврди пријема означити предмете, које није примио.

§ 98.

Застаревање потраживања од железнице због губитка, мањка или оштете робе или због прекорачења рока за испоруку.

1) Потраживања од железнице због губитка, мањка или оштете робе или због прекорачења рока за испоруку застаревају за годину дана.

2) Застаревање почиње у случају оштете или мањка по истеку дана издавања, а у случају губитка робе или прекорачења рока за испоруку по истеку тога рока.

3) Застаревање зауставља се писменом пријавом потраживања (рекламацијом) код железнице. Ако се потраживање одбије, рок застаревања тече даље од дана, када железница рекламанту писмено саопшти своју одлуку и врати доказнице, које су евентуално биле приложене пријави. Доказ о пријави потраживања и о његову решењу као и доказ о повратку доказнице има да поднесе онај, који се позива на те чињенице. Даље представке управљене железници или претпостављеним властима не заустављају застаревање.

4) У погледу прекида застаревања важе општи законски прописи.

5) Једногодишњи рок застаревања као и остали прописи овог параграфа не примењују се у случају, ако је железница намерно проузроковала губитак, мањак, оштету или прекорачење рока за испоруку. Они даље не важе ни за међусобна регресна потраживања железнице (§ 100.).

§ 99.

Заснивање потраживања на основи возаринског уговора.

1) Право потраживања од железнице на основи возаринског уговора има само лице, које је власно располагати робом (упор. пак §§ 60. и 70.).

2) Ако пошиљалац, који сам по себи има право располагања, не узмогне показати дупликат товарног листа, мораћи ће ставити своје потраживање само с пристанком примаоца, сем ако би поднео доказ, да је прималац одбио пријем робе.

3) Вансудска потраживања подносије се писмено железници надлежној по § 100.. Ако је товарни лист већ издат примаоцу, мора се такођер поднети. Ако је у питању накнада због губитка, мањка или оштете, има се приложити потврда о вредности робе.

4) Железница је дужна у што могуће краћем року испитати потраживања и по њима донети писмену одлуку, ако се с рекламантом није могла поравнати.

§ 100.

Заједничка одговорност железница, које су учествовале у превозу.

1) Предајна железница јамчи за извршење превоза све до издавања робе примаоцу, без обзира на то, да ли су биле употребљене само њене или и туђе пруге.

2) Свака даља железница самим тим, што прими робу с првобитним товарним листом, ступа у возарински уговор према том товарном листу и прима на се самосталну обавезу, да ће извршити превоз по садржини товарног листа.

3) За потраживања пак, која проистичу из возаринског уговора, може се подићи тужба само против предајне железнице или железнице, која је по-

следња примила робу с товарним листом, или против железнице, на чијој се прузи штета догодила. Овим се не крњи право регреса железница међу собом. Тужилац има право избора између тих железница. Право избора престаје, чим се подигне тужба.

4) Противтужбом или пребијањем (компензацијом) могу се потраживања, која проистичу из возаринског уговора, подизати и против које друге железнице, ако се њена тужба оснива на истом возаринском уговору.

5) Ако је на основи ових прописа која од учесних железница платила накнаду штете, има право регреса од железнице, која је штету проузроковала. Ако се та железница не да пронаћи, онда ће учесне железнице заједнички сносити штету по сразмери дужине својих пруга, с којима су учествовале у превозу, у колико се не утврди, да штета није настала на њиховим пругама. Тиме се не крњи право железница, да већ унапред или у поједином случају склопе друкчије уговоре у погледу регреса.

IX.

ЗАКЉУЧНА ОДРЕДБА.

1) Железничко-Саобраћајна Уредба и њене измене обнародоваће се у Службеним Новинама.

2) Ступањем на снагу Железничко-Саобраћајне Уредбе престају важити:

Уредба о превозу путника и робе на железницама у Краљевини Србији од 1. јануара 1908. год.;

Саобраћајна Уредба од 1. јула 1920. год. са додатком;

Прометни Правилник за железнице краљевина и земаља заступаних у царевинском већу, Пословни Прописник за железнице јавног промета у подручју земаља угарске свете круне и Прометни Правилник за железнице у Босни и Херцеговини од 1. јануара 1910. год., са свима додацима, и

сви други прописи, који се косе с одредбама ове Уредбе.

Ова Уредба не важи за превозне уговоре закључене пре њезина ступања у живот.

3) Свака железничка управа је дужна имати на продају Железничко-Саобраћајну Уредбу допуњену према најновијем стању.

Прилог I.
(§ 49. Ж. С. У.)

БЛИЖЕ ОДРЕДБЕ О ПРЕВОЗУ ЖИВИХ ЖИВОТИЊА.

I.

Товарење.

§ 1.

1) Станице, које су одређене за сточни саобраћај, морају имати направе, којима се могу животиње згодно товарити и истоваривати.

2) Под сталних рампи за товарење мора да је такав, да животиње могу сигурно стајати.

3) Покретне рампе за товарење морају бити доста широке и имати с обе стране ограду у висини од барем 20 см као и ступњеве (летве за ступање). Како код покретних рампи тако и код мостова за товарење морају се животиње заштитити, да са стране не падну.

4) На станицама, с којих се редовно шаљу веће количине животиња, или у њиховој близини мора бити ограђених простора (обора) за привремено смештање стоке. У тим просторима, што ће их направити железничке управе, мора бити справа за везивање животиња. Простори морају да су раздељени на мање одељке, у којима ће се напосе сместити животиње различите врсте и крупна стока (коњи, рачунајући амо и поније, ждребад, затим говеда, мазге, магарци и слична стока) одељено од ситне стоке (свиња, телади, оваца, коза, паса, живине (перади) и сличне стоке). Животиње морају остати

заједно са својим младунцима. Ако се обори и рампе употребљавају у мраку, треба их осветлiti.

§ 2.

1) Животиње ће се превозити у покривеним колима. При том морају се изабрати кола, чија унутрашња ширина износи најмање 2,6 м и која у близини колског крова на уздужним или чеоним странама имају по два отвора (калпка), који се изнутра затварају и који су барем 0,40 м дуги и 0,30 м широки. Осим тога треба да на вратима буду направе, које омогућују, да се врата држе отворена, и то код крупне стоке у ширини од 0,35 м, а код ситне стоке у ширини од 0,15 м. По утовару животиња треба врата у прописаној мери, а калпке сасвим отворене оставити, да би ваздух имао довољно приступа.

2) За свиње, овце и козе треба редовно употребити покрivena вишеспратна кола са зидовима од летава (решеткастим зидовима) и с направама за напајање (§ 5., ст. 1)). У толико пак морају зидови бити од добро састављених дасака или имати такве калпке, да животиње буду одоздо заштићене од промаје и да ћубре и стеља не могу испадати.

3) Зидови специјалних кола за превоз живине морају бити од летава и имати ограде, да ћубре и стеља не могу испадати.

4) Ако се за крупну стоку морају изузетно употребити кола без отвора (калпака), треба врата барем напола оставити отворена и у том положају сигурно учврстити, да се не могу померати. Отворе на вратима треба осигурати или даскама или решеткама. У недостатку кола са зидовима од летава превозиће се свиње, овце и козе у покривеним колима с решеткама на вратима и спровадама за напајање (§ 5., ст. 1)). Решетке на вратима и ограде од дасака морају бити високе барем 1,5 м. Решетке за врата дужна је железница ставити на располагање.

5) У хладно време, а на основи изјаве пошиљаоца у товарном листу превозиће се прасад, која се не предају у судовима, у покривеним колима при отвореним капцима, а затвореним вратима.

6) Под условима, које ће тарифа утврдити, превозиће се на захтев пошиљаоца коњи и мазге у колима с коњушницама.

7) Сандуци испод кола (бубњеви) смеју се употребити само за превоз појединих успут оболелих животиња.

8) Кола морају имати справа за везивање животиња као гвоздених прстенова (карика) или сличних направа.

9) Товарна површина кола, која служе превозу животиња, мора бити стоља означена и то код вишеспратних кола и код кола раздељених на више одељака тако, да се види величина сваког простора.

10) У погледу кола и опремних предмета, који већ стоје у саобраћају, Министарство Саобраћаја може допустити одступања од горњих прописа.

11) Код пошиљака коња и рогате стоке железница ће на захтев ставити на расположење грудњаке и пречаге уз наплату пристојбе, која ће се утврдити у тарифи.

§ 3.

1) Кавези, сандуци, котарице, вређе и други судови, који служе за превоз животиња, морају да су доста пространи и да имају довољно ваздуха. Забрањено је предати животиње спутане.

2) Кавези или слични судови морају имати не-пробојан под и тако високе непробојне зидове, да се по могућности искључи свако загађивање кола ћубретом или стельом. Овај пропис не важи за живину у колским товарима. Кавези или слични судови, који су делимично од летава, треба да су тако начињени, да животиње не могу поједине делове тела протурутти кроз њих, а осим тога и тако високи, да животиње у њима могу лако стајати. Ако ће превоз трајати вероватно дуже од 36 сати, морају сви кавези или слични судови бити снабдевени згодним направама за напајање, а код ситне стоке и направама за храњење животиња. Под судова треба да је покривен песком, тресетним муљем (тресет-

ном прашином) или струготинама од дрвета. При тварењу има се пазити, да до судова може доспевати довољно свежа ваздуха. Нарочито се не сме друга роба товарити на кавезе, сандуке, котарице или сличне судове, а ови се судови могу слагати један на други само онда, ако се летвама или чим другим омогући, да између дна горњег суда и поклоща доњег суда остане празан простор у висини од барем 3 см.

3) При одређивању највећег броја животиња, које ће се товарити у једна кола, треба узети у обзир, да крупна стока не сме стајати притиснута једна уз другу нити уз колске зидове. Овај је пропис испуњен, ако између утоварених животиња човек може пролазити. Када се животиње товаре по-преко, мора осим тога између животиња и колских зидова остати толико простора, да се животиње чешањем или другим којим начином не могу на глави нити стражњици озледити. Ситној стодци треба дати могућност да летне.

4) Крупна и ситна стока као и животиње различите врсте могу се товарити у иста кола само онда, ако је свака врста одељена браницима или преградама од дасака или летава. Ова ограничења не важе код превоза животиња са својим младунцима нити код превоза живине.

5) Кола натоварена неспакованом живином превозиће се под оловним затвором.

6) Код пошиљака рогате стоке и свиња треба под кола посuti стельом. Ако пошиљалац не после кола стельом, учиниће то железница уз пристојбу, која ће се у тарифи утврдити. Железница има право да дужност посилања ограничи у тарифи на извесне станице. Подови кола, која имају само зидове од летава, као и оних кола, чија врата за време превоза остају отворена, не смеју бити посuta запаљивим материјалом. Запаљивим се материјалом сматрају: слама, плева и траваста стеља, напротив могу се употребити водом попрскане струготине од дрвета помешане с песком или без песка, затим

поквашена тресетна стеља. Ако се пошиљка животиња снабдевена стељом успут претовари, дужна је железничка управа стељом посугти кола, у којима се превоз продужава. Пристојбу, која се за то плаћа, утврђује тарифа.

7) Ако пошиљке не одговарају овим прописима, може их предајна станица искључити од превоза.

II.

Превоз.

§ 4.

1) Живе животиње превозиће се у сточним и теретним влаковима, а према одредби железнице и у путничким влаковима.

2) На пругама с редовним јаким сточним саобраћајем сточни влакови треба да саобраћају — редовно или само по потреби — у одређене дане, које ће железница објавити. Ред вожње ових влакова треба тако утврдити, да се стока, која долази и одлази прикључним пругама, зауставља само толико, колико је неопходно потребно.

3) Основна брзина сточних влакова не сме бити мања од 25 км на сат. У изванредним приликама може Министарство Саобраћаја одобрити одступања.

§ 5.

1) Све животиње, чији ће превоз вероватно трајати 24 сата или још дуже, мора пошиљалац пре утовара да нахрани и напоји. Ако превоз траје дуже од 36 сати, треба животиње напајати најкасније после сваких 36 сати. Напајање животиња је дужност пратилаца. Животиње без пратилаца напајаће железница уз пристојбу, која ће се у тарифи утврдити.

2) На захтев пошиљаоца у товарном листу железничке су управе дужне поливати (прскати) свиње уз пристојбу, која ће се у тарифи утврдити. Станице, у којима се поливање свиња може вршити, навешће се у тарифи.

§ 6.

1) Кола натоварена животињама смеју се размештати (маневрисати) само у случајевима преке потребе и то увек с нарочитом пажњом. Јачи се ударци морају пошто пото избегавати.

2) Судови са животињама не смеју се при товарењу и истоваривању бацати нити превртати.

§ 7.

Када се превоз врши ноћу, пратиоци животиња морају имати светиљке, које добро горе. Забрањено је употребити лако запаљив материјал, као н. пр. петролеум или т. сл..

Прилог II.

**ПРОПИСИ О ПРЕДМЕТИМА, КОЈИ СЕ УСЛОВНО ПРИМАЈУ
НА ПРЕВОЗ.**

(§ 54., ст. 2) А.).

I. ЕКСПЛОДНИ ПРЕДМЕТИ^{*)}

**Ia. Средства за пуцање и распракавајућа средства
(експлозиви, распрштала).**

Превозити смеју:

1. скупина (група): средства за пуцање и распракавајућа средства безбедна при руковању.

а) Безбедни препарати за распракавање државног издања (накладе) и концесионисана средства за распракавање, која су проглашена безбедним при руковању, ако је њихов превоз допуштен (упор. и 2. скупину под б));

б) нитроцелулоза (праскави памук, колодијумски праскавац (колоидијумски памук, нитрисан памук)), ако одговара захтевима стабилности, и то:

^{*)} 1) За истраживање одређени експлодни предмети, чији превоз железницом није допуштен, примаје се што налогу власти на превоз у количинама испод 0,5 кг. Пошиљалац је дужан при предаји исказати се налогом власти, у којем треба да је одређен и начин паковања. Овај налог пријеучиће се товарном листу.

2) За пошиљке војне управе и за пошиљке приватника на војну управу важе нарочити прописи.

а) у облику пахуљица (вате) и незбијена, са најмање 25% воде или алкохола (жесте) (75 делова суве материје и 25 делова течности);

б) збијена, са најмање 15% воде (85 делова суве материје и 15 делова воде) (упор. и 2. скупину под в));

в) тринитротолуол, као и т. зв. течни тринитротолуол (на обичној температури течна, неутрална мешавина нитрисаних толуола); ове материје не смеју бити опасније од хемички чистог „α- тринитротолуола“;

г) пикирска киселина.

2. скупина: Лако експлозивна средства за пуцање и распракавајућа средства.

а) Барут за пуцање и барут за распракавање;

б) распракавајућа средства државног издања и концесионисана средства за распракавање, ако је њихов превоз допуштен;

в) нитроцелулоза (праскави памук, колодијумски праскавац), ако одговара захтевима стабилности, и то:

а) незбијена, са најмање 15% воде (85 делова суве материје и 15 делова воде) (упор. и 1. скупину под б));

б) збијена у облику патрона (фишека, набоја), с облогом од парафина;

г) други експлозивни предмети, ако је њихов превоз нарочито допуштен.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Паковање.

1. скупина.

1. Безбедни препарати за распракавање државног издања и концесионисана средства за распракавање, која су проглашена безбедним при руковању (а).

1) Концесионисана средства за распрскавање смеју се пустити у саобраћај само у оним облицима и завојима, који су за сваку поједину врсту прописани у исправи, којом се допуштају. Судови морају имати натпис, који садржава означење распрскавајућег средства према концесији с додатком „распрашавајуће средство 1. скупина”, име или фирму произвођача, означење творнице, затим датум и број допуштења надлежне власти за превоз и датум, када је материја произведена. Натпис ће се на суд тако прилепити, да се при отварању мора раздерати. Сваки суд мора да је снабдевен јасно утиснутим оловом творнице.

2) За безбедне препарете за распрскавање државног издања важе према смислу горње одредбе, у колико не постоје нарочити прописи.

2. Нитроцелулоза (раскави памук, колодијумски раскаvac) (б).

Пахуљаста и незбијена нитроцелулоза, са најмање 25% воде или алкохола (α) и збијена нитроцелулоза са најмање 15% воде (β) мора бити чврсто спакована у постојане, непробојне, сигурно затворене дрвене судове, који не пропуштају воду, односно алкохол. Место дрвених судова могу се употребити и т.зв. америчка бурад од картона (лепенке). Судови се не смеју заковати гвозденим клинцима и морају имати натпис „мокра нитроцелулоза, 1. скупина”.

3. Тринитротолуол (в)

мора бити чврсто спакован у постојане, непробојне, сигурно затворене дрвене судове. Место дрвених судова могу се употребити и т.зв. америчка бурад од картона. Судови морају имати натпис: „тринитротолуол, 1. скупина”.

Т.зв. течни тринитротолуол сме се спаковати осим у постојане, непробојне, сигурно затворене дрвене судове и у гвоздене судове. Ови судови морају бити потпуно чврсто, но ипак тако затворени, да у случају пожара затвор попушта под притиском плинова (гасова), који се у суду буду развили. Су-

дови морају имати читљиви натпис „течни тринитротолуол, 1. скупина”.

4. Пикринска киселина (г)

мора бити чврсто спакована у постојане, непробојне, сигурно затворене дрвене судове. Место дрвених судова могу се употребити и т.зв. америчка бурад од картона. Судови морају имати натпис „пикринска киселина 1. скупина”. За паковање не сме се употребити олово.

2. скупина.

1. Барут за пуцање и барут за распрскавање (а).

1) Барут за пуцање и барут за распрскавање мора бити чврсто спакован у постојане, непробојне, сигурно затворене дрвене судове, који сигурно спречавају расипање или испрашивање садржине. Судови не смеју имати гвоздених клинаца, завртања (вијака) или других гвоздених средстава за учвршћивање (обруча, веза или сл.). За паковање могу се узимати и метални судови (осим гвоздених), ако су потпуно чврсто, но ипак тако затворени, да у случају пожара затвор попушта под притиском плинова, што се у суду буду развили од барута.

2) Пре паковања у судове мора се зрнасти барут усугти у честе јаке врећице, а брашнасти барут у кожне кесе или двоструко ткане врећице.

3) Бруто тежина једног суда не сме премашити 130 кг.

4) На судовима мора бити натпис „барут за пуцање”, „барут за распрскавање”, 2. скупина. Код увозних и провозних пошиљака мора бити наведено и име или фирма произвођача.

2. Распрскавајућа средства државног издања и концесионисана средства за распрскавање (б).

1) Концесионисана средства за распрскавање смеју се пустити у саобраћај само у оним облицима и завојима, који су за сваку поједину врсту пропи-

сани у исправи, којом се допуштају. Судови морају имати натпис, који садржава означење распрскавајућег средства према концесији с додатком „распракајуће средство 2. скупине”, име или фирму произвођача, означење творнице, затим датум и број допуштења надлежне власти за превоз и датум, када је материја произведена. Натпис ће се на суд тако прилепити, да се при отварању мора раздерати. Сваки суд мора да је снабдевен јасно утиснутим оловом творнице. На суду мора бити кратко упутство, како се суд отвара и затвара.

2) За распрскавајућа средства државног издања важе према смислу горње одредбе, у колико не постоје нарочити прописи.

3. Нитроцелулоза (прастаки памук и колодијумски прастакавац) (в).

1) Нитроцелулоза мора бити спакована у постоење, дрвене судове, који не пропуштају воду и који немају гвоздених обруча нити таквих веза, и то тако чврсто, да се спречи свако трење садржаја. Осим дрвених судова могу се употребити и т. зв. америчка бурад од картона. Судови се не смеју заковати гвозденим клинцима.

2) Пре него се патроне метну у судове, морају се сложити у пакетиће омотане чврстом хартијом.

3) Судови морају имати натпис „нитроцелулоза, 2. скупина”.

4. Други експлозивни предмети (г).

Експлозивни предмети, чији се превоз допушта од случаја до случаја, морају се спаковати према упутству датом у поједињом случају.

Б. Предаја.

1) Средства за пуцање и распрскавајућа средства 2. скупине не смеју се предати као брзовој.

2) Ове материје не смеју се предати за станице и пруге, на којима је њихов превоз забрањен.

3) Ако се пошиљка не превози засебним влаком, може се њен пријем унапред ограничити на извесне дане и влакове. Одређивање дана и влакова бива по одређењу Министарства Саобраћаја.

4) Возаринске пристојбе платиће се при предаји. Пошиљке се не могу оптеретити повукама. Обезбеђење уредне испоруке није допуштено.

5) Ако није у појединим случајевима са жељеницом друкчије уговорено, мора се свака пошиљка уз навод свих података товарног листа писмено пријавити отправништву најмање један дан пре предаје. Пошиљка се сме донети само даљу у доба, што ће га отправништво писмено одредити.

6) Пошиљке у засебним влаковима имају се уз навод упутне станице пријавити предајној жељеници најмање осам дана пре предаје.

В. Уверења. Товарни листови.

1) Посебни законски прописи одређују, да ли су и која уверења потребна за превоз средстава за пуцање и распрскавајућих средстава.

2) У осталом важе још следеће одредбе:

1. код средстава за пуцање и распрскавајућих средстава 1. скупине под б), в), г) и 2. скупине под в) мора сваку пошиљку пратити уверење хемичара признатог од жељенице, да састав средстава за пуцање (распрскавајућих средстава) одговара одредбама под I. а прилога II. Железничко Саобраћајне Уредбе; осим тога пошиљалац је дужан потврдити на товарном листу, да завој одговара дотичним прописима.

2. У товарном листу мора осим тога код пошиљака 1. скупине бити наведено „средство за пуцање (распрскавајуће средство) 1. скупине”, а код пошиљака 2. скупине „средство за пуцање (распрскавајуће средство) 2. скупине.”

3) За средства за пуцање и распрскавајућа средства 2. скупине важи још следеће:

Назив средства за пуцање (распрскавајућег средства) у товарном листу треба подвучи првеним мастилом. У товарним листовима морају се осим количине, врсте, знака и броја судова означити и бруто тежина сваког поједињог суда.

Г. Превозна средства.

1) За превоз се морају употребити поеривена теретна кола. Не смеју се међутим употребити кола, која имају електричне водове или справе, који воде струју или стоје под напоном, дакле ни електрично осветљена кола.

2) Оловом обложена или оловом покривена кола не смеју се употребити за превоз пикринске киселине.

3) За средства за пуцање и распружавајућа средства 2. скупине важи још следеће:

a) употребити се смеју само кола са еластичним одбојницима (одбојним справама) и тегљеницима (спојним справама), са чврстим, сигурним кровом, непробојним облогом (оплатом) и вратима, која се добро затварају, а по могућности без кочница.

b) Не смеју се употребити кола, у којима има гвоздених клинаца, завртања и сличних општих предмета, који стрче.

в) Врата и прозори кола морају бити затворени и запушени. У ту сврху се не сме употребити хартија.

г) Не смеју се употребити кола, чија су лежишта тек недавно обновљена или која су одређена, да се ускоро упуне у радионицу ради прегледа.

д) Пошиљке треба превозити у истим колима од предајне до упутне станице; претоваривања имају се по могућности избегавати.

ђ) На кола ће се прилепити цедуље с натписом штампаним плавом бојом „лако експлозивна роба, 2. скупина”.

Д. Товарење.

1) Средства за пуцање и распружавајућа средства 1. и 2. скупине не смеју се товарити у иста кола с муницијом 2. скупине нити с предметима под I в, I т, I д, II, III и V као ни са лако запаљивим материјама. Олово се не сме товарити заједно с пикринском киселином.

2) При товарењу мора се брижљиво избегавати сваки потрес судова; нарочито се судови не смеју бацати, ваљати (котрљати) или турати нити пак на један угао поставити па окретати, већ их ваља увек с највећом пажњом носити и пре свега чувати од удара.

3) При товарењу средстава за пуцање и распружавајућих средстава 2. скупине мора се још пазити на следеће:

а) судови морају у железничким колима тако чврсто лежати, да се не могу међу собом трти, драмати, ударати, претурати нити пасти. Нарочито се морају лежеће тоне и бурад товарити паралелно с побочним странама кола и дрвеним подметачима застравеним покровцем осигурати против сваког котрљања.

б) Кола се смеју натоварити само до две трећине њихове товарне тежине. Висина товара у колима не сме премашити 1,3 м, осим ако се наслажују највише три реда један на други.

в) Само количине до 1000 кг могу се товарити заједно с другом робом, уз претпоставку, да ова друга роба није лако запаљива и да се не истовари пре распружавајућих средстава.

г) Средства за пуцање и распружавајућа средства не смеју се товарити пред складиштем (магацином) или на рампи, већ се морају товарити на што удаљенијим побочним колосецима и по могућности непосредно пред полазак влака одређеног за превоз. Товарење врши пошиљалац под стручним надзором. Пошиљалац је и дужан добавити нарочита товарна средства (покриваче и т. сл.), која се издају примаоцу заједно с робом.

д) Незваним лицима забрањен је приступ на место, где се товари. Ако се товарење мора вршити изузетно у мраку, треба товариште осветлити светиљкама, које чврсто и високо стоје, но које се не смеју пунити петролеумом.

У погледу средстава за пуцање и распружавајућих сред

става 2. скупине мора се пазити још на следеће:

Б. Мере опрезности у станицама и за време вожње.

1) Забрањено је при товарењу као и за време вожње у колима или у њиховој близини пушити, ватру ложити или држати отворене светиљке.

2) На локомотивама, када пролазе поред таквих кола — по могућству и код сусретања на отвореној прузи —, морају бити затворена врата од отчица (пећи) и поклопци од пепеонице, а дувалка (пухаљка) не сме се сужавати. За време проласка локомотива мора се прекинути товарење, колска врата морају бити затворена, а још неутоварени део пошиљке има се покривачем сигурно заштитити од ватре.

3) Између натоварених кола и њихове локомотиве морају бити учвршћена најмање четврта друга кола, која нису натоварена лако запаљивим предметима. Камени угљ, мрки (смеђи) угљ, кокс и дрво не рачунају се у лако запаљиве предмете у смислу ове одредбе и одредбе под Е, ст. 3).

4) Кола са средствима за пуцање и распрскавајућим средствима не смеју се никада одбацивати, а када се приквачују, морају се с највећом опрезностју дотурати.

5) При дужем стајању на међустаницима морају се кола поставити на што удаљеније споредне колосеке.

Е. Одређивање влакова и увршћивање у влакове кола натоварених средствима за пуцање и распрскавајућим средствима.

1) Средства за пуцање и распрскавајућа средства не смеју се никада превозити путничким влаковима, а мешовитим влаковима само онде, где не саобраћају теретни влакови.

2) Мешовитим влаковима допуштено је превозити само количине до 1000 кг бруто тежине.

3) Кола са средствима за пуцање и распрскавајућим средствима морају се увршћивати у влакове по мотућности што даље од локомотиве, али ипак тако, да иза њих следе још троја кола, која нису натоварена лако запаљивим предметима. Најмање четврта кола морају бити увршћена пред кола са средствима за пуцање и распрскавајућим средствима. Ова кола морају се чврсто скопчати (закачити) међу собом и с колима, која су испред и иза њих. У свакој међустаници, где то задржавање влака допушта, има се пажљиво прегледати, да ли спој још вальа. Испред и иза кола, у која је утоварено највише 100 кг бруто тежине средстава за пуцање или распрскавајућих средстава, доволно је међутим, ако се уврсте по једна штитна кола. Никаква штитна кола нису потребна код пошиљака од највише 35 кг бруто тежине.

4) Ни на колима натовареним средствима за пуцање и распрскавајућим средствима ни на првим колима, која су испред и иза њих увршћена, не смеју кочнице бити поседнуте. Напротив, завршна (последња) кола влака морају имати поседнуту кочницу.

Ж. Извештавање прелазних и упутних станица.

1) Ако пошиљка, чија је бруто тежина већа од 1000 кг, треба да пређе на другу железницу, мора се њена прелазна станица о томе што пре телеграфски известити с означењем влака.

2) Долазак пошиљке, чија је бруто тежина већа од 1000 кг, дужна је да упутној станици телеграфски јави последња прелазна станица, односно предајна станица, ако лежи у подручју исте железничке управе.

3. Приспевање у упутну станицу и издавање пошиљака.

1) Упутна станица је дужна известити примаоца о доласку пошиљке одмах по њеном приспећу, а у случају, да је обавешћена од које раније станице према одсеку Ж., ст. 2), још пре приспећа по-

шиљке. Пошиљка се мора одмах без одугоvlaчења примити.

2) Ако кола остају у станици, морају се пошиљке истоваривати по могућности тек непосредно при пријему. У погледу места, где ће се истоваривати, као и мера опрезности важе одредбе за товарење.

3) Ако се пошиљка мора истоварити још пре пријема, сместиће се роба на сигурно место, где ће бити заштићена од влаге и пожара, и одредиће се, да се чува.

4) Ако се роба не прими, поступаће се као што следи:

а) ако по пријему извешћа о приспећу прималац не подигне пошиљке концесионисаних средстава за распракавање (такођер и недељом и празником) за првих 9 сати, који падају у оглашено службено време, оне ће се што пре уклонити са станичног подручја и предати у ту сврху по учињеној пријави полицијској власти, жандармеријској станици односно општини.

5) Пошиљке осталих средстава за шуцање и распракавајућих средстава 2. скупине слаће се пошиљаоцу на његов трошак натраг, ако се не подигну у року од 24 сата по извешћу о њихову приспећу. Ако се у року од 3 дана по њеном приспећу роба не може послати натраг услед недостатка згодног влака, поступаће се с њоме у смислу тачке а). Железничке управе су осим тога власне по истеку горња 24 сата наплаћивати за тајве пошиљке повишену лежарину.

5) У случају превозних сметњи железница је овлашћена поступати у смислу става 4). У овом се случају повишена лежарина неће рачунати.

I 6. Муниција (стрељиво).

Превозити се смеју:

1. скупина. Муниција безбедна при руковању.

1. Фитиљи (штапини) без упаљача:

а) фитиљи са ћрним барутом (предене врпце или фитиљи од честог, ћрним барутом испуњеног

црева малога пресека; у погледу безбедних упаљача упор. I в, бр. 1, в);

б) фитиљи за брзо паљење (фитиљи од дебелог, ћрним барутом испуњеног црева великог пресека или фитиљи од дебелог црева са провученим нитрисаним памучним концима);

в) фитиљи за тренутно паљење (цевчице од танког метала и малог пресека испуњене експлозивним материјама, које нису опасније од чисте пикирнске киселине, или предене врпце малога пресека испуњене неутралисаном (ослабљеном) праскавом материјом, која није опаснија од ћрног барута). Упор. пак 2. скупину 1 а).

2. Припаљивачи (ужигала) без распракавне силе (припаљивачи, који немају разорно дејство ни с распракавајућим капслама ни с другим спровадама):

а) капсле (с покрivenом или непокрivenом површином експлозивне масе) за ватreno оружје, отледала за паљење;

б) празне чауре (туљци) патрона са спровадама за паљење за ватreno оружје;

в) ударне цеви, завртњи (вијци) за паљење електрични упаљачи, безбедни фитиљски упаљачи, завртњи за паљење ударцем или слични припаљивачи с мало ћрног барута (на пример т. зв. „Alzünder”), који се пале трењем или електрицитетом;

г) упаљачи за танета без распракавајућих капсли или спровада, које имају разорно дејство, средства за паљење ових упаљача и т. сл.

3. Праскалице (петарде) за давање зауставних знакова без распракавне праскаве материје. (У погледу праскалица с распракавном праскавом материјом упор. 2. скупину бр. 2.).

4. Патроне за ручно ватreno оружје:

а) готове металне патроне, код којих је цела чаура од метала. Танета морају бити тако учвршћена

у чаурата, да не могу испасти и да се барут не може просипати;

б) готове патроне, код којих је само један део чауре од метала. Цела количина барута мора лежати у доњем металном делу патроне и бити одвојена од танета запушачем или огледалом. Део патроне, који је од картона, мора да је тако јак, да се при превозу не може сломити;

в) тотове патроне од картона са средишњим паљењем. Картон мора бити дебео барем 0,7 mm и тако чврст, да се при превозу не може сломити;

г) капсле с танетима (куршумом) (Флоберова муниција);

д) капсле са сачмом (Флоберова муниција);

ђ) Флоберове капсле без танета и сачме.

2. скупина. Лако експлозивна муниција.

1. Припаљивачи с распракавном силом:

а) фитиљи за тренутно паљење (предене врпце малога пресека испуњене праскавом материјом). (Упор. и 1. скупину, бр. 1, в.);

б) распракавајуће капсле;

в) лагумски (мински) припаљивачи, који се пале електрицитетом или трењем или помоћу фитиља.

2. Праскалице за давање зауставних знакова с распракавном праскавом материјом. (У погледу праскалица без распракавне праскаве материје упор. 1. скупину, бр. 3.).

3. Друга муниција сваке врсте, ако је нарочито допуштен њен превоз.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Паковање.

1. скупина.

1. Фитиљи без упаљача.

1) Фитиљи без упаљача морају се чврсто спаковати у постојане, непробојне, сигурно затворене

дрвене судове (сандуке или бурад), који сигурно спречавају расипање или испрашивавање и који не мају гвоздених обруча нити таквих веза. Место дрвених судова могу се употребити и т. зв. америчка бурад од картона. Судови се не смеју заковати гвозденим клинцима.

2) Чиста тежина фитиља у једном суду не сме бити већа од 60 кг нити бруто тежина једног суда већа од 90 кг. Судови морају имати натпис „Фитиљи, 1. скупина”.

2. Припаљивачи без распракавне силе.

1) Припаљивачи без распракавне силе морају се спаковати у постојане, непробојне, сигурно затворене дрвене сандуке; код припаљивача под а) могу се употребити и дрвена бурад, а код празних чаура патрона под б) и вреће.

2) Капсле (а) с непокривеном површином експлозивне материје у количинама до 1000 комада, а капсле (а) с покривеном површином експлозивне материје у количинама до 5000 комада морају се најчврсто спаковати у лимане кутије, дрвене сандучиће или кутије од тврдог картона, а затим се морају ове кутије (сандучићи) сложити у судове.

3) Припаљивачи под в) и г) морају се у судове тако спаковати, да се у њима не могу мицати.

4) Код припаљивача под а), в) и г) бруто тежина једног суда не сме бити већа од 150 кг.

5) Судови морају имати натпис „припаљивачи без распракавне силе, 1. скупина”.

3. Праскалице за давање зауставних знакова без распракавне праскаве материје.

1) За праскалице употребиће се потпуно непробојни, сигурно затворени сандуци од дасака дебелих најмање 22 mm и састављених жљебовима и дрвеним завртњима. Ови сандуци метнуће се затим још у други сандук, који пак не сме бити већи од 0,06 m³.

2) Праскалице се морају чврсто сместити у од-

реске од хартије, струготине од дрвета или садру (тис) или другим начином тако учврстити и раставити једна од друге, да се не могу додиривати нити међусобно нити са сандучним зидовима.

3) На сандуцима мора бити натпис „пра скаплице за давање зауставних знакова, 1. скупина”.

4. Патроне за ручно ватрену оружје.

1) Патроне за ручно ватрену оружје спаковаће се у судове од лима, дрвета или тврдог картона тако чврсто, да се не могу мицати. Судови се морају спаковати без размака један до другог и један на други у постојане, непробојне, сигурно затворене сандуке. Празнине треба испунити картоном, хартијом, кучинама, дрвеном вуном или шушкама (иверјем од дрвета), како би се свако дрмање онемогућило. Све ове материје морају бити потпуно суве.

2) Бруто тежина једног сандука не сме бити већа од 100 кг.

3) На сандуцима мора бити натпис „патроне за ручно ватрену оружје, 1. скупина”.

2. скупина.

1. Припаљивачи с распрскавном силом.

а) Фитиљи за тренутно паљење морају се спаковати у постојане, непробојне дрвене судове, који се затварају дрвеним завртњима. Даске сандука морају бити дебеле најмање 22 мм. Између фитиља и суда мора бити барем 50 мм размака. Празнина ће се испунити сувим струготинама од дрвета, на начин, да ни при потресима за време вожње не може настати никаква промена. Један суд сме садржати највише 10 кг праскаве материје. Бруто тежина једног суда не сме бити већа од 90 кг. Судови морају имати натпис „фитиљи за тренутно паљење, 2. скупина”.

б) Распрскавајуће капсле.

1) а) Распрскавајуће капсле сложене једна до друге и окренуте с отвором на горе спаковаће се, и

то највише по 100 комада, тако чврсто у јаке, лимане судове, да је свако кретање појединих капсли и при потресима онемогућено.

б) Евентуална празнина између капсли и суда мора се испунити сувом упијањом хартијом (бугацијом), у којој нема песка.

γ) Дно и поклопац лиманог суда мора се изнутра обложити клобучином (пустом) или чохом (сукњом), а стране судова картоном, да распрскавајуће капсле не могу доћи у непосредан додир с лимом.

2) а) Тако напуњени лимани судови морају се понаособ облепити траком од јаке хартије, да поклопац буде чврсто притиснут на садржину, како би се свако дрмање капсли онемогућило. По пет лиманих судова замотаће се јаком хартијом за паковање у један пакет (замотаћ) или ће се чврсто сметити у кутију од картона.

б) Пакети или кутије слагаће се затим у јак сандук од дасака дебелих најмање 22 мм или од лима тако, да по могућности у сандуку не остане ни мало празна простора. Да би се пак испражњавање сандука олакшало, треба у сваком слоју код једног суда или и код више њих, и то по могућности крај зида сандука, оставити толику шупљину, да се прстима може лако ухватити један пакет или једна кутија.

γ) Празнине у судовима имају се испунити хартијом, сламом, сеном, кучинама, дрвеном вуном или иверјем од дрвета, које материје морају бити потпуно суве. Затим ће се поклопац суда, ако је од лима, залемити, ако је пак од дрвета, причврстити меданим или калајисаним дрвеним завртњима. Руте за завртње морају се на сандуку избушити још пре него се отпочне с пуњењем.

3) Поклопац суда мора притиснути садржину тако, да се она не може никако дрмати. Пошто се на поклопац прилепи упутство*) о отварању и затва-

*) Напомена. Упутство треба да гласи:
Сандуци с распрскавајућим капслама отвараје се тако,

рању суда, ставиће се суд, и то с поклоњцем на горе, у други постојан, непробојан сандук од дасака дебелих најмање 25 мм. И овај други сандук мора се сигурно затворити меданим или калајсаним дрвеним завртњима. Између суда и спољног сандука мора се са свих страна оставити простор од најмање 30 мм, који се испуњава струготинама од дрвета, сламом, кучинама, дрвеном вуном или иверјем од дрвета. Све ове материје морају бити потпуно суве.

4) Спољни сандук мора имати натпис „распрскавајуће капсле, 2. скупина — не преврћи!“

5) Ниједан сандук не сме садржавати више од 20 кг распескавне материје, нити му бруто тежина сме бити већа од 90 кг. Сандуци тежи од 25 кг морају имати дршке (ручке) или летвице.

б) Лагумски припаљивачи.

1) Електрични припаљивачи с кратким жицама или чврстом главицом спаковаће се усправно у јаке лимане судове, и то највише по 100 комада у сваки суд. Судови се имају сасвим испунити струготинама од дрвета или сличним материјалом. У место лиманих судова могу се употребити и кутије од јаког и тврдог картона или мали дрвени сандучићи од

да се најпре из поклоњца спољашњег сандука извојцем (од-вртачем) поваде завртњи, при чему се мора пазити, да се сандук не преврне. Затим ће се отворити унутрашњи сандук с истом опрезношћу и на исти начин. Поншто се извојац и извајени завртњи метну на страну, извадиће се опрезно из сандука материјал, којим је испуњен, а да се с тим материјалом не би извукли и зајближи судови, треба их при томе притиснути. Затим ће се трстима извадити најпре судови, који су постали слободни, и тек онда према потреби остали судови тог слоја.

Сваки даљи слој судова треба истим начином вадити.

Поједини судови не смеју се отварати у близини осталих судова, а пре него се распескавајуће капсле ухвате прстима, мора се уклонити ушија хартија, којом је празнина у судовима испуњена.

За отварање као и за затварање сандука не сме се употребити никакво друго оруђе осим извојца, којим ће се завртњи, и то искључиво врћењем, вадити или учвршћивати. Уопште треба поступати с највећом опрезношћу, а никошто силом.

дасака дебелих барем 3 мм. Напуњени судови сместиће се у дрвен сандук, чије даске не смеју бити тање од 22 мм. Бруто тежина једног суда не сме бити већа од 20 кг.

2) Електрични припаљивачи на дугачким жицама обложеним гутаперком, на воштаним жицама или тракама спаковаће се — највише по 50 комада — у кутије од јаког и тврдог картона тако, да главице упаљача буду заштићене од сваког потреса, било натајнутим чаурама од картона, било на тај начин, да се брижно обвију дрвеном вуном или сличним материјалом. Главице упаљача морају се положити наизменце на једну и другу страну судова. Овако напуњене кутије од картона добро свезане канапом или затворене тракама од хартије спаковаће се, и то највише по 20, у дрвен сандук, чије даске морају бити дебеле најмање 22 мм. Празнине треба сасвим попунити сеном, сламом или сличним материјалом. Бруто тежина једног суда не сме бити већа од 55 кг.

3) Електрични припаљивачи на дрвеним прутовима или чаурама од хартије морају се слагати у пакете, од којих ни један не сме садржавати више од 25 комада. Највише 20 таквих пакета заједно свезаних спаковаће се у дрвен сандук, чије даске не смеју бити тање од 22 мм, и то тако, да главице упаљача буду заштићене од сваког потреса натајнутим чаурама од картона, које су изнутра обложене дрвеном вуном. Главице упаљача морају се положити наизменце на једну и другу страну сандука. Један сандук сме садржати највише 500 припаљивача. Све празнине имају се попунити дрвеном вуном, сламом, сеном или сличним материјалом. Бруто тежина једног суда не сме бити већа од 40 кг.

4) Фрикциони упаљачи сложиће се, највише по 50 комада, у свежњиће; на сваком упаљачу прелепиће се крај фрикционе жице хартијом, која се пружа преко ушица фрикционе жице. Онај крај свежњића, где су главице упаљача, мора се обложити дрвеном вуном, а затим обвiti хартијом; превијени

крајеви фрикционе жице поклопиће се привезаном, празном капицом (превлаком) од хартије, а преко ове метнуће се друга, која је испуњена дрвеном вуном. При томе се мора пазити, да дрвена вуна не може доћи у непосредан додир с фрикционим жицама, како се ове не би могле закачити или истргнути при вађењу упалаљача или скидању капица од хартије. Свежњићи, и то највише по десет, спаковаће се у сандук, који је дугачак као упалаљачи и начињен од дасака дебелих барем 22 mm. Зидови сандука морају да су састављени помоћу усечених зубаца, који хватају једни у друге. Свежњићи се морају осигурати против помицања сувом хартијом или сувом дрвеном вуном. Бруто тежина једног суда не сме бити већа од 25 kg.

5) Поклонци судова с лагумским припаљивачима морају се причврстити меданим или калажисаним дрвеним завртњима. Рупе за завртње морају се на сандуку избушити још пре него се отпочне с пуњењем. Судови морају имати натпис „лагумски припаљивачи, 2. скупина — не преврхи!“

2. Праскалице за давање зауставних знакова с распракавном праскалом матерijом.

1) За праскалице употребиће се потпуно непробојни, сигурно затворени сандуци од дасака дебелих најмање 22 mm и састављених љељевима и дрвеним завртњима. Ови сандуци морају се затим метнути још у други сандук, који не сме бити већи од 0.06 m³.

2) Праскалице се морају чврсто сместити у исечке од хартије, струготине од дрвета или садру или другим начином тако учврстити и раставити једна од друге, да се не могу додиривати ни међусобно ни са зидовима сандука.

3) На дрвеним судовима мора бити натпис „prasкалице за давање зауставних знакова, 2. скупина“.

3. Друга муниција сваке врсте.

Муниција, чији се превоз допушта од случаја до случаја, мора се спаковати према упутству датом у поједином случају.

Б. Предаја.

За муницију 2. скупине важе прописи под I а Б за средства за пуцање и распракавајућа средства 2. скупине.

В. Уверења. Товарни листови.

1) Посебни законски прописи одређују, да ли су и која уверења потребна за превоз муниције.

2) У осталом још следеће одредбе:

1. код муниције 2. скупине пошиљалац је дужан потврдити на товарном листу, да паковање одговара прописима прилога II Железничко - Саобраћајне Уредбе.

2. У товарном листу мора осим тога код пошиљака 1. скупине бити наведено „муниција 1. скупине“, а код пољишака 2. скупине „муниција 2. скупине“.

Г. Превозна средства.

1) За превоз сваковрсне муниције морају се употребити покривена теретна кола. За превоз муниције 2. скупине не смеју се међутим употребити кола, која имају електричне водове или справе, који воде струју или стоје под напоном, дакле ни електрично осветљена кола.

2) За муницију 2. скупине важе прописи под I а Г, ст. 1) и 3) за средства за пуцање и распракавајућа средства 2. скупине.

Д. Товарење.

Муниција 2. скупине не сме се товарити у иста кола са средствима за пуцање и распракавајућим средствима 1. и 2. скупине ни с предметима под I в, I г, I д, II, III, V, као ни с лако запаљивим материјама. У осталом према смислу прописи под I а, Д, ст. 2) и 3).

Б. Остали прописи.

При превозу муниције 2. скрупине има се придржавати прописа под I а Б до З.

I в. Упаљачи (ужигачи) и ватрометни предмети.

Превозити се смеју:

1. Упаљачи, фитиљи.

- а) Обичне жигице и други упаљачи, који се пале трењем;
- б) пиротехничке жигице, као бенгалске жигице, златна или цветна киша, чаробне свеће (праскавице) и т. сл.;
- в) безбедни упаљачи (фитиљи од танког, честог, црним барутом испуњеног црева малога пресека) (у погледу других фитиља упор. I б, 1. скрупина, бр. 1).

2. Пиротехничке играчке, експлозивне траке (врпце).

- а) Праскави бонбони, цветне карте, листићи од колодијумске хартије и сличне ствари, које садржавају врло малу количину колодијумске хартије или сасвим ситна зрна праскавог сребра;
- б) праскави грашак, праскаве гранате и слични предмети с праскавим сребром; 1000 комада не смеју садржавати више од 1 г праскавог сребра;

в) конфетске бомбице, босковальци, котиљонско воће и слични предмети, који садржавају мало колодијумског праскавца, помоћу којег избаланшу непасне предмете као кутле од вате, конфете и т. сл.;

г) експлозивни листићи (amorges), експлозивне траке, парафинске експлозивне траке, праскави запушачи (праскава плута), који садржавају праскави уметак од калијумхлората или шалитре, од мале количине фосфора, затим од сумпорног антимона, сумпора, млечног шећера (сладора), ултрамарина, лепила (декстрола) или т. сл.; у 1000 експлозивних пилула сме бити највише 7,5 г праскавог уметка. Експлозивни уметак једног праскавог запушача не сме бити тежи од 0,08 г. Површина експлозивног

уметка мора бити удаљена од горњег руба рупе избушене у запушачу најмање 5 mm. Ако експлозивна маса није чврсто метнута међу листиће од хартије или у непробојне зделице од хартије, морају запушачи бити тако непробојни, да течна експлозивна маса не може да пробија. Експлозивна маса мора бити покрivenа слојем брашна од плута, а овај слој поливен с нешто шарафина. Ако се експлозивна маса метне међу листиће од хартије, довољно је, ако утиснут прстен (колут) од картона држи масу. При употреби зделица довољно је затворити отвор запушача притиснутим и чврсто залепљеним листићем од хартије;

д) т. зв. шпањолски ватромет, као бучни штапићи, град с олујом. Поједини предмет не сме бити тежи од 2,5 g, а осим гуме и боја сме садржавати највише 6 постотака жутог фосфора, највише 23 постотка аморфног фосфора и највише 21 постотак калијумхлората.

3. Ватрометни предмети.

а) Вештачки ватрометни предмети, као ракете, римска светла, водоскоци, ватрени точкови (котачи), сунца и т. сл.;

б) мали и салонски ватромет, као жабице, fire crackers, луталице (змајићи), сребрна и златна киша и слични ватрометни предмети, који се пале у руци;

в) бенгалска ватра, бенгалске букиње, signal blue lights и т. сл.

У погледу састава ватрометних предмета важи следеће:

1) код ових предмета мора се онемогућити свако проузроковање знатнијих експлозија; осим тога ови предмети не смеју садржавати смесе, које се лако пале саме од себе или трењем, притиском или ударцем.

Допуштају се:

а) у нитратским масама и код бенгалских букиња од магнезијума додатак од највише 3 постотка праха од магнезијума;

б) у нарочитим малим светилима уложеним у ватрометне предмете смесе хлората, у којима има највише 40 постотака калијумхлората;

в) звиждући умести у чаурама од хартије, који садржавају никрински киселе магнезије и хлорно киселе соли. Код готових уметака мора се онемогућити свака детонација, која би настала ударцем или паљењем.

Нису допуштене друге смесе, у којима има жутог фосфора, праха од цинка или магнезијума или хлората.

2) Предмети под а) и б) морају се састојати у главном из брашнастог барута помешаног с угљем, металним прахом (прахом од ливеног гвожђа, ливеног челика), љушчицама (кресницама, блисцима) од алуминијума, оловном глеђу и другим минералним прахом у збијеном стању. У поједином предмету може бити највише 30 г зрастаог црног барута.

4. Сигнални ватромет,

као пуцњава топова и т. сл. који се састоји из канапом омотане и залепљене чауре од хартије, која садржава 75 г зрастаог барута с фитиљем, али без детонационог упаљача.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Паковање.

1) За паковање морају се употребити јаки, не-пробојни, сигурно затворени дрвени сандуци. За предмете под бројем 1а) могу се узети и чврсти лимани судови. Код предмета под бројевима 2 б)—д), 3 и 4 сандуци морају бити направљени од састављених дасака и имати побочне зидове, који су међусобом спојени зупцима или летвама (т. зв. француски сандуци). Код предмета под бројевима 2 б)—д), 3 и 4 морају даске сандука бити дебеле најмање 18 мм. Изнутра се имају сандуци потпуно обложити добром, јаком хартијом; место хартије може се узети и танак цинк.

2) Пре него се метну у сандук, морају се чврсто спаковати предмети:

а) под бројевима 1а), 2а) и 2в) у јаке омоте од хартије или у кутије;

б) под бројем 1 б) у кутије, а сваких 10 до 12 кутија у омот од хартије;

в) под бројем 2 б) у дрвене сандучиће или у јаке, хартијом омотане кутије од картона. Сваки суд сме садржавати највише 1000 комада. За утврђивање имају се употребити струготине од дрвета;

г) под бројем 2 г)

а) експлозивни листићи у јаке кутије од картона; у свакој од њих сме бити највише 100 експлозивних пилула. По 12 кутија с експлозивним листићима свезаће се у савитак, а по 12 савитака опет замотаће се хартијом у чврст пакет;

б) експлозивне траке и парафинске експлозивне траке или као под а) или у ваљкасте лимане кутије с поклонцима, који су одозго и одоздо чврсто пнатакнути. У свакој кутији сме бити највише 12 савијених трака, свака с 50 експлозивних пилула. Највише по 30 кутија замотаће се хартијом у чврст пакет;

г) праскави запушачи у јаке кутије од картона, од којих свака сме садржавати највише 50 комада. Запушачи имају се на дну кутије чврсто прилепити, а шупљине потпуно испунити сувим струготинама од дрвета или сувим брашном од плута. На струготине од дрвета или брашно од плута метнуће се слој вате, а кутије ће се затворити поклонцем с ободом. Свака кутија за себе или по две кутије заједно имају се свезати, а сваких 10 кутија опет замотати хартијом у чврст пакет. У једном сандуку не сме бити више од 20 пакета;

д) под бројем 2 д) у дрвене сандучиће. Поједини сандучић не сме садржавати више од 144 ватрометних предмета добро спакованих у струготине од дрвета;

е) под бројем 3 у јаке кутије од картона или дрвене сандучиће; за предмете под в) овога броја

могу се узети и кесице од хартије; већи вештачки ватрометни предмети спаковање се у омоте од хартије, ако им палиште (место, где се пале) није покривено капицом од хартије; у оба случаја мора се спречити просипање смесе;

е) под бројем 4 у јаке кутије, у које се сигнални ватромет мора чврсто сместити. Поједини предмети раставиће се један од другога дебелим слојем струготина од дрвета или сличном згодном материјом.

3) Свако мицање пакета у сандуцима мора се онемогућити. Код предмета под бројевима 2 б)—д), 3 и 4 морају се празнине у спољашњим судовима свим испунити згодним сувим материјалом за паковање (дрвеном вуном, хартијом или т. сл., а код праскавих запушача иверјем или струготинама од дрвета). Не смеју се узимати влажно сено, вуна за чишћење и сличне материје, које би се могле саме од себе запалити. Код већих ватрометних слика (транспарената) доволно је, да се сигурно учврсте у сандуку.

4) Код предмета бројева 1, 2 б)—д), 3 и 4 мора се на спољашњим судовима читљиво и трајно означити њихов садржај, а код предмета бројева 2 б)—д), 3 и 4 осим тога и тачна адреса пошиљачева.

5) Бруто тежина једног сандука с предметима бројева 2 б)—д), 3 и 4 не сме прекорачити 100 кг, укупна тежина експлозивне масе 20 кг, а тежина зрастајота барута ватромета 2,5 кг.

Б. Остали прописи.

1) Жигице броја 1 а) у количинама до 5 кг спаковане према одсеку А смеју се спојити у један дењак с другим предметима (изузев материје I а до в, II и III овога прилога).

2) Превоз ће се вршити у покривеним колима.

3) Код предмета бројева 2 б)—д), 3 и 4 пошиљач је дужан потврдити у товарном листу, да врста и завој пошиљке одговарају прописима под I в прилога II Железничко-Саобраћајне Уредбе.

I г. Збијени плинови (газови) и плинови претворени у течност.

Превозити се смеју:

Збијени плинови:

1. Угљена киселина.

2. Ацетилен, растворен у ацетону и ушијен у шупљикасте (порозне) материје с највећим унутрашњим притиском од $15 \text{ кг}/\text{cm}^2$ (15 кг на квадратни сантиметар или 15 атмосфера).

3. Светлени плин, водени плин.

Масни (уљасти) плин, и то:

а) лако збијени масни плин с највећим унутрашњим притиском од $10 \text{ кг}/\text{cm}^2$ (упор. Д, ст. 1)), такођер и с додатком од највише 30 % ацетилена (мешовити плин);

б) јако збијени масни плин с унутрашњим притиском од више од 10 до $125 \text{ кг}/\text{cm}^2$, на температури од 45°C вишак притиска не сме бити већи од 1,14 струког нормалног притиска (Д, ст. 1)).

4. Кисеоник (кисик, оксиген), водоник (водик, хидроген), азот (душик, нитроген), руднички плин, метан (барски (мочварски) плин), збијени ваздух.

Плинови претворени у течност:

5. Угљена киселина, нитрогеноксидул (азотни оксидул, душунац), амонијак, хлор, сумпораста киселина, хлоров угљени оксид (фосген), нитрогентетроксид (азотни тетроксид), уљасти плин, чији притисак на температури до 45°C не прекорачује притисак угљене киселине, која је претворена у течност, н. пр. Блауов плин (циановодик).

6. Хлорметил и хлоретил, последњи и парфимисан, метилетар, метиламин, етиламин.

7. Течни ваздух.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Врста судова за паковање.

а) Код материја бројева 1—6:

непробојно затворени судови од вареног гвожђа, топљеног гвожђа или ливеног челика. Код ацетиленских растворова (број 2), код светлећег плина и уљастог плина (број 3), ако им је унутрашњи притисак (Д, ст. 1)) већи од 20 кг/см², код рудничког плина, ако му је унутрашњи притисак већи од 20 кг/см² као и код свих других материја броја 4 судови морају бити из једног комада, т. ј. без саставака. Код хлоровог угљеног оксида (фосгена), хлорметила, хлоретила и метилетра могу се узети и бакарни судови. За заштиту судова смеју се употребити сандуци.

б) Код течног ваздуха (брож 7):

а) стаклени судови с безвоздушним двоструким зидовима. Судови морају бити обложени клобучином и запушачем од клобучине тако затворени, да испарени плинови могу одилазити — не стварајући унутра знатан вишак притиска —, но да садржај ипак не може да исцури. Запушач од клобучине има се тако учврстити, да не попушта ни у случају, да се боца нагне или преврне. Свака боца или више њих заједно заштитиће се од удараца котарицом од жице, која сигурно стоји, или сличним судом. Котарице од жице или други судови морају се ставити у металне сандуке или у дрвене сандуке изнутра обложене лимом, који су одозго отворени или пак затворени само мрежом од жице, заклощем с рупицама или на сличан начин. У своме доњем делу метални или дрвени сандуци не смеју до такове висине пропуштати, да у случају, ако се боце разбију, течност не може исцурутити. У сандуцима не сме бити материјала за паковање, који лако гори, као н. пр. струготина од дрвета, тресета, сламе, сена, но допуштено је употребити дрвену вуну.

β) Судови из другог материјала.

Ови судови смеју се узети само онда, ако су од пролаза топлоте тако заштићени, да се на њима не може нахватати роса ни иње. Није потребно ове судове још осим тога спаковати. Прописи о затварању стаклених боца наведених под а) важе према смислу и за такве судове.

в) Код ацетиленских растворова (брож 2) мора се суд испунити једнако раздељеном, ситно шупљикастом масом. Од растворне материје (ацетона) сме се само толико улити, да повећање запремине, које тиме настаје, не нађе ни на какве запреке и да осим тога остане довољно простора за плинове, када се спољашња температура дигне на 45 степена.

Б. Каквоћа материјала и спрavlјање судова.

1) Нови судови од вареног гвожђа, топљеног гвожђа, ливеног челика или бакра морају имати тако јаке зидове, да на њихову најслабијем месту највећи унутрашњи притисак не надмashi једну петину њихове чврстоће при раскидању и да код судова за материје броја 2 пробни (покусни) притисак не надмashi 8 кг (рачунајући на квадратни милиметар).

2) Код боца (судова дугих највише 2 м и с унутрашњим пречником од највише 21 см) од вареног гвожђа, топљеног гвожђа или ливеног челика, изузев судова за материје броја 2, допуштено је и веће напрезање, но зидови нових боца морају бити ипак тако јаки, да напрезање њихова најслабијег места код пробе с притиском (В) не буде веће од 30 кг на квадратни милиметар. Напрезање материјала, које ће се израчунати из најслабијег места зидова и пробног притиска, мора бити при томе барем за једну трећину испод границе развлачења, која се утврђује пробним раскидањем пробних трака готових боца. Не сме се употребити материјал, чија је граница развлачења изнад 45 кг (рачунајући на квадратни милиметар) или који се истеже на 100 mm дужине за мање од 12 mm. У сумњивим случајевима

сматра се границом развлачења трајна промена дужине пробног штапа за више од 0.002 првобитне дужине. Зидови боца морају бити дебели најмање 3 mm.

3) Кола, која су нарочито удешена за превоз збијеног водоника (број 4) или темне угљене киселине (број 5) (цистерне), смеју садржавати судове дуже од 2 m и с унутрашњим пречником већим од 21 cm, код којих је судова допуштено исто напрезање материјала као и код боца (став 2). У осталом морају судови одговарати прописима става 2) и морају бити у кола чврсто и сигурно угађени. Судови се не смеју из кола извадити.

В. Службени преглед судова.

1) Нове судове од вареног гвожђа, топљеног гвожђа, ливеног челика или бакра мора стручњак овлашћен од надлежне власти пре њихове употребе да прегледа у погледу каквоће материјала и начина справљања (Б) и да их подвргне проби с воденим притиском. Код судова за ацетиленске растворе мора се пре употребе прегледати такођер и каквоћа шупљикасте масе као и то, да ли је пуњење растворном материјом прописно извршено (види А, в). Пробе с воденим притиском морају се вршити код сваког суда, остали прегледи пак барем на једном од сваких 200 судова, а код боца дужих од 2 m (Б, ст. 3)) барем на једном од сваких 100 судова. Боце (т. зв. бомбе) треба пре прегледа брижљиво ижарити.

2) Унутрашњи притисак, који ће се употребити код проба с воденим притиском, мора износити:

а) код ацетилена раствореног у ацетону и учијеног у шупљикасте материје (број 2) најмање 40 kg/cm^2 . Овај притисак мора да је код јако збијеног масног плина (број 3 б) за 60 постотака, а код осталих збијених плинова за 50 постотака већи од нормалног притиска, но најмање га мора премашисти за 5 kg/cm^2 ;

б) код плинова претворених у течност под 5 и 6:

код угљене киселине и угљеног плина	190 kg/cm^2 ,
код нитрогеноксидула	180 kg/cm^2 ,
код амонијака	30 kg/cm^2 ,
код хлора и нитрогентетроксида	22 kg/cm^2 ,
код сумпорасте киселине	12 kg/cm^2 ,
код хлоровог угљеног оксида	30 kg/cm^2 ,
код хлорметила, метилетра и метиламина	16 kg/cm^2 ,
код хлоретила и етиламина	12 kg/cm^2 .

3) Проба с притиском мора се поновити:

а) сваке 2 године код судова за хлор, нитрогентетроксид, сумпорасту киселину, хлоров угљени оксид и за материје броја 6;

б) сваких 5 година код судова за остале плинове. Код поновног прегледа није потребно, да се ижаре судови.

Преглед не треба понављати код судова за материје броја 2. Код тих судова морају се после петгодишње употребе вршити пробни прегледи, за које треба припремити $1/2$ постотака судова набављених сваке године, но барем 1 суд. Од тих судова дужан је стручњак прегледати онолико судова, колико сматра сходним, и то у погледу њихове чврстоће и истрошеношти као и каквоће шупљикасте материје.

4) За пробе с притиском морају се спремити справе, којима се може притисак без удараца повећати. Судови морају издржати пробни притисак, а да трајно не промене свој облик нити да почну да пропуштају.

Г. Опрема судова (вентили, белешке).

1) Судови за материје бројева 1 до 6 морају бити снабдевени барем једним вентилом за пуњење и испражњивање. Код ацетиленских растворова (број 2) они делови вентила, који долазе у додир с плином, не смеју бити од бакра. Код хлоровог угљеног оксида, масног и мешовитог плина допуштени су место вентила запушачи на завртањ; ови запушачи морају затварати суд тако херметично, да се садржина суда не може осетити по мирису.

2) Судови за водоник и угљену киселину (одсек Б, ст. 3)) не смеју имати сваки за себе по један вентил за пуњење и испражњивање, већ треба судове сваког водоравног слоја спојити са цеви за скупљање, која има на крајевима вентиле затвараче, који леже у колском сандуку, који се може затворити.

3) На судовима мора бити трајно и на уочљивом месту забележено:

а) код збијених плинова:

α) висина допуштеног притиска;

β) дан последњег прегледа и жиг стручњака, који је преглед вршио;

б) код плинова претворених у течност:

α) тежина празног суда заједно с деловима опреме (вентил, заштитни поклопац, запушач и т. сл.);

β) највећа допуштена тежина садржаја;

γ) дан последњег прегледа и жиг стручњака, који је преглед вршио.

Д. Пуњење судова.

1) Највећи допуштени унутрашњи притисак износи код судова за збијене плинове код 15°C :

за угљену киселину у облику плина.....	20	kg/cm ² висока притиска
за ацетилен растворен у ацетону и уписан у шупљикасте материје.....	15	
за лако збијени масни плин, мешовити плин и водени плин.....	10	
за јако збијени масни плин.....	125	
за кисеоник, водоник, светлећи плин, азот, руднички плин, метан и збијени ваздух	200	

2) Највећа допуштена количина износи код судова за плинове претворене у течност, који су наведени под 5 и 6:

за угљену киселину 1 кг течности на	1.34 л	запремине суда
за масни плин..... 1 "	2.5 л	
за нитрогеноксидул. 1 "	1.34 л	
за амонијак 1 "	1.86 л	
за хлор и нитрогентетроксид 1 "	0.8 л	
за сумпорасту киселину..... 1 "	0.8 л	
за хлоров угљени оксид..... 1 "	0.8 л	
за хлорметил..... 1 "	1.25 л	
за хлоретил..... 1 "	1.25 л	
за метилетар 1 "	1.65 л	
за метиламин..... 1 "	1.7 л	
за етиламин..... 1 "	1.7 л	

Б. Остали прописи.

1) Ако се судови с плиновима броја 5 (изузевши хлор и нитрогентетроксид) и броја 6 спакује у сандуке, допуштено је заједно с њима спаковати и друге предмете.

2) Ако се судови са збијеним плиновима и с плиновима претвореним у течност под 5 и 6 не спакују у сандуке, морају се снабдети направама, које спречавају њихово котрљање. Вентили судова морају носити заштитне поклопце од кованог гвожђа, челика или ковног лива; код бакарних судова допуштени су бакарни заштитни поклопци. За вентиле, који се налазе унутра у грлићу боце и који су заштићени добро заврћеним металним запушачем, нису потребни поклопци. Код судова за водоник и угљену киселину под Б, ст. 3), вентили не морају имати заштитних поклопаца нити судови направа спречавање котрљања.

3) На сандуцима, у којима су спаковани судови са збијеним плиновима и плиновима претвореним у течност, који су наведени под 5 и 6, мора се садржај јасно означити. Древни и метални сан-

дуци с течним ваздухом (број 7) морају имати јасне натписе: „течни ваздух”, „горе”, „доле”, „лако ломљиво”.

4) Код сваке пошиљке збијених плинова (брожеви 1 до 4) пошиљалац је дужан да на захтев помоћу исправног манометра докаже јачину притиска у судовима. Службеник, који прима робу, потврдиће у товарном листу овај преглед. За масни плин и мешовити плин у морским плутачама (бондама) или сличним судовима овај пропис не важи.

5) Судови не смеју се бацати нити изложити сунчаним зрацима или топлоти од пећи.

6) За превоз ће се употребити:

а) отворена кола:

1. за збијене плинове, ако се предају у нарочито удешеним друмским колима, која су потпуно покривена покривачима или дрвеним облогом;

2. за материје броја 6; но у топлим месецима од априла до октобра закључно, кола се морају са свим покривачима, ако судови нису спаковани у дрвене сандуке;

3. цистерне за збијени водоник (брож 4) или за плинове претворене у течност, који су наведени под 5, морају бити снабдевене дрвеним облогом.

б) покривена кола:

1. за збијене плинове (упор. пак а) бр. 1 и в) бр. 1);

2. за плинове претворене у течност, који су наведени под 5, од месеца марта до месеца октобра закључно;

3. за течни ваздух.

в) отворена или покривена кола:

1. за масни плин, мешовити плин, водени плин, руднички плин и метан, но од месеца априла до месеца октобра закључно кола се морају са свим покривачима, ако судови нису спаковани у дрвене сандуке;

2. за плинове претворене у течност под 5 од месеца новембра до месеца фебруара закључно.

7) Судови са збијеним или у течност претвореним плиновима имају се у железничким колима тако сместити, да не могу пасти нити се преврнути. Судови с течним ваздухом морају управљено стајати и тако се заштитити, да их други комади не могу оштетити. Осим тога је забрањено товарити их у непосредној близини ситних или течних материја, које се лако пале.

Е. Изузети од прописа под А—Б.

1) У течност претворени плинови броја 5 смеју се превозити у малим количинама, и то: угљена киселина и нитрогеноксидул до 3 г, амонијак, хлор и нитрогентетроксид до 20 г, сумпораста киселина без воде и хлоров угљени оксид до 100 г и у јаким затчиљеним стакленим цевима под овим условима: стаклене цеви могу се напунити угљеном киселином и нитрогеноксидулом само до половине, амонијаком, хлором и нитрогентетроксидом само до две трећине, сумпорастом киселином и хлоровим угљеним оксидом само до три четвртине. Сваку стаклену цев треба спаковати у залемљену, инфузоријском земљом напуњену лиману капслу, а ову у јак дрвен сандук. Допуштено је метнути више лиманих капсле у један сандук, но цеви с амонијаком не смеју се метнути у исти сандук с цевима, које садржавају хлор. Уз лимане капсле са плиновима претвореним у течност могу се спаковати и други предмети осим хлора.

2) Ако се испуне прописи под Д, ст. 2), смеју се материје броја 6 превозити у количинама до 100 г у јаким стакленим или металним цевима. Цеви морају имати добро причвршћену, јаку капиларну цевчицу и бити потпуно херметично и сигурно затворене било стапањем (залемљивањем) ове цевчице било помоћу заклошта на завртањ или затварача с полугом, који морају имати уметак од гуме. Цеви ће се појединце омотати дебелим слојем вате, таласастом хартијом, целулозом или сличним материјалом, а капиларни врхови, ако нису покривени

металним затварачима, заштитиће се пажљиво на-
такнутим чаурама од картона или на други поде-
сан начин, да се не би разбиле. Цеви се морају чврсто
и сигурно сместити у јаке кутије од дрвета или
картона. Једна кутија сме садржавати највише 600 г
течности. Кутије ће се спаковати у јаке дрвене
сандуке, који морају имати залемљен уметак од
лима, ако садржавају више од 5 кг течности. На
сандуцима, и то на црвеном темељу, мора бити штам-
пани натпис: „л а к о з а п а л ј и в о”. Бруто тежина
једног сандука не сме бити већа од 60 кг. Материје
боја 6, ако су на горњи начин спаковане, могу се у
количинама до 5 кг спаковати заједно с другим
предметима. За превоз смеју се употребити покри-
вена кола.

3) Без ограничења могу се превозити:

а) металне капсле с угљеном киселином (со-
дор, спарклет), које садржавају највише 25 г течне
утљене киселине и највише 1 г течности на 1,34 см³
запремине, ако угљена киселина не садржава више
од 1/2 постотка ваздуха;

б) судови са машинама за производњу леда,
које стално садржавају потребну количину течне
сумпорасте киселине, ако у машини нема више од
20 л ове киселине.

4) Кисеоник збијен до 0,3 атмосфера прима се
безусловно на превоз у врећама од гуме, импрегни-
саних ткива или сличног материјала.

**1 д. Материје, које у додиру с водом развијају запа-
љиве плинове или плинове, који потпомажу
сагоревање.**

Превозити се смеју:

1. метали алкалија и алкаличке
земље, као натријум, калијум, калцијум и т. сл.
као и легуре (композиције) од тих метала.

2. Калцијум карбид, и импрегнисан
калцијум хидрир (хидролит).

3. Натријум супероксид, и у смесама,
које нису опасније од натријумсупероксида.

4. Натријума цид.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Паковање.

1) За паковање употребиће се јаки, непробојни,
сигурно затворени судови од гвожђа (као и од гво-
зденог лима). Материје под 1 смеју се до 5 кг пре-
возити и у јаким, сигурно и херметично затвореним
стакленим судовима. Судови морају бити потпуно
суви, код материја бројева 1, 2 и 4 могу бити и
петролеумом напуњени.

2) Судови, у које се спакују материје наведене
под бројевима 1 и 3, метнуће се у заштитне судо-
ве, и то:

а) судови од гвожђа или гвозденог лима с
материјама броја 1 у дрвене сандуке или у заштит-
не корпе од гвожђа;

б) стаклени судови с материјама броја 1 или
судови с материјама броја 3 у дрвене сандуке с ли-
маним уметком, који не пропушта воду. У овакве
сандуке метнути стаклени судови учврстиће се су-
вом инфузоријском земљом или сличним матери-
јама, које не горе. Код стаклених судова с количи-
нама до 250 г смеју се употребити место дрвених
сандука сигурно и непробојно затворени лимани
судови.

3) На сваком дењку мора се његов садржај си-
гурно и трајно означити; осим тога дењци морају
имати и натпис: „ч у в а ј о д в л а г е !”.

B. Остали прописи.

1) Количине од 5 кг спаковане према одсеку
А смеју се спаковати уз друге предмете.

2) Са судовима мора се нарочито пажљиво по-
ступати. Судови се не смеју бацати, а у колима се
морају тако чврсто сместити, да се не могу међу со-
бом трити, дрмати, ударати, претурати нити пасти.

- 3) За превоз употребиће се покривена кола.
 4) Празни судови, у којима су биле садржане материје броја 2, имају се очистити од остатака ових материја. Њихов прећашњи садржај мора бити означен у товарном листу.

II. МАТЕРИЈЕ, КОЈЕ СЕ ПАЛЕ САМЕ ОД СЕБЕ. (САМОЗАПАЉИВЕ МАТЕРИЈЕ).

Превозити се смеју:

1. Обични (бели и жути) фосфор.
2. Аморфни (првени) фосфор, једињења (спојеви) фосфора с алкаличким земљаним металима, н. пр. фосфоркалцијум, фосфорстронцијум; затим фосфорно гвожђе и слична самозапаљива једињења фосфора с металима.
3. Смеше аморфног фосфора са смолама или мастима, које се топе изнад 35° С.
4. Цинкетил (тутијин етил), цинкметил (тутијин метил), и у етарском раствору.
5. Свеже жарена чађа.
6. Свеже жарени дрвени угаль (хумур), млевен или зраста или у комаду, и угаль од коже.
7. Јако оптерећена свила (cordonnet-souple- i chappe- свила, bourre de soie) у канурама (плетеницама).
8. Следеће материје намашћене или фирмисоване или науљене: вуна, длака, вештачка вуна, памук, свила, лан, кудеља (конопља), јута у сировом стању, као отпади од предења и ткања, као дроњци или крпе. Намашћени, фирмисовани или науљени производи из ових материја, н. пр. заштитни покривачи, ужарска роба, памучни или кудељни кацишеви (ремење) за трансмисије, разни коноопци и врпце, преће и конци, мреже (за риболов и т. сл.).
9. Мешавине зрастаих или шупљикастих запаљивих материја слане-

ним уљем, фирмисом, смоластим уљем и т. сл., у колико су последњи састојци још подложни сопственој оксидацији (н. пр. маса од плута за пуњење).

10. Гума (каучук), млевена, прах од гуме (каучука).

11. Намашћене гвоздене или челичне струготине (опиљци) од точења (токарења), бушења и т. сл.

12. Следеће материје натопљене машћу, уљем или фирмисом: хартија, чауре од хартије, прстенови од картона.

13. Пирофорни метали.

14. Употребљене кесе за квасац, нечишћене.

15. Употребљена маса за пречишћавање глина, која садржава гвожђа или мантана.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Паковање.

1) Материје бројева 1 и 2 треба спаковати у јаке, непробојне, добро залемљене лимане судове, а ове судове чврсто сложити у јаке, сигурно затворене дрвене судове. Код материја броја 2, у количинама до 2 кг, смеју се узети у место лиманих судова и стаклени судови, крчази (врчеви) или сандуци. Обични фосфор мора лежати у води. На сандуцима се мора јасно и трајно означити њихов садржај, давши код обичног фосфора означење „горе”.

2) Материје броја 3 спаковаће се у сандуке, из којих се не може ништа просути, или ће се улити у празне патроне.

3) Цинкетил и цинкметил (број 4), и у етарском раствору, морају се спаковати у јаке, непробојне, затопљене или сличним начином добро затворене судове од стакла, глине (камењаче и т. сл.) или метала. Судови од стакла или глине сложиће се, појединце или више њих, с пепелом или сувом ин-

фузоријском земљом у јаке лимане судове, који се морају непробојно затлемити. Метални судови имају се, појединце или више њих, чврсто сложити у јаке спољашње судове (котарице од врбова прућа или метала, ведрице (каблове) или сандуке) употребив при томе подесан материјал за паковање. Спољни судови, ако су отворени, морају бити заштићени покривачем. Ако је покривач од сламе, трске, рогоза или сличних лако запаљивих материја, мора бити натопљен раствореном иловачом или раствореним кречем (валном) или сличном материјом с нешто воденог стакла. На сваком дењку мора бити на црвеном темељу јасни штампани натпис: „з а п а љ и в о“. Спољни судови са стакленим балонима морају имати осим тога јасни натпис: „н о с и о п р е з н о!“ Није допуштено возити их на колицима нити носити на рамену или леђима.

4) Материје бројева 5 и 6 спаковаће се у непробојне, добро затворене судове. Дрвене судове треба изнутра обложити непробојним материјалом и ставити у постојане спољне судове (котарице, ведрице, сандуке).

5) Материје броја 7 морају бити спаковане у јаке сандуке. Ако су сандуцивиши од 12 см, оставиће се између поједињих слојева свиле помоћу дрвених решетака (роштиља) толико шупљег простора, који стоји у вези с рупама избушеним у зидовима сандука, да ваздух може да пролази. На спољашњим странама сандучних зидова приковаће се летве, да се рупе не би могле поклопити.

6) Од материја броја 8 морају се употребљена вуна за чишћење и неосушене крпе за чишћење спаковати у јаке, непробојне, сигурно затворене судове.

7) Материје броја 9, ако су збијене у форме, треба спаковати у јаке, непробојне лимане судове или у јаке дрвене судове с непробојним уметком од лима, ако пак нису збијене у форме, у јаке, непробојне, сигурно затворене судове.

8) Гума (каучук), млевена, прах од гуме (каучука) (број 10) спаковаће се у јаке, непробојне, сигурно затворене судове.

9) Материје броја 11 морају се спаковати у јаке, непробојне, сигурно затворене судове од метала. Паковање није нужно, ако се употребе гвоздена кола с капцима или отворена гвоздена кола с покривачима.

10) Материје броја 13 треба улити у стаклене цеви, а цеви спаковати у затлемљене лимане судове, који су испуњени инфузоријском земљом или другом подесном материјом од суве земље.

11) Употребљене, нечишћене кесе за квасац (број 14) спаковаће се у непробојно затворене судове.

12) Употребљена маса за пречишћавање плина, која садржава гвожђа или мангана (број 15), ако није спакована у непробојне лимане судове, примаће се на превоз само у гвозденим колима. Ако ова кола немају гвоздене капке, који чврсто затварају, мора се товар потпуно покрити таквим колским покривачима, који се ни у случају непосредног додира с пламеном не могу запалити. Пошиљалац и прималац дужни су да врше товарење и истоваривање. На захтев железнице мора пошиљалац и да добави колске покриваче.

Б. Остали прописи.

1) Ако су испуњени прописи о судовима наведени под А, смеју се заједно с другим предметима спаковати у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове:

а) обични фосфор (број 1) у количинама до 250 г; тако незннатне количине могу се спаковати, ако су у води, и у јаке, сигурно затворене стаклене судове, који се помоћу подесног материјала за паковање морају чврсто сместити у непробојне лимане судове; сваки лимани суд с фосфором има се ставити у спољашњи дрвени суд и ту учврстити;

б) материје броја 2 у количинама до 5 кг;

в) цинкетил и цинкметил (број 4) у количинама до 2 кг. Судови се морају чврсто сместити у спољашњи суд. Но није допуштено спаковати ове материје заједно с другим материјама, које се могу саме запалити, нити са средствима за пуштање и распружавајућим средствима (I а), муницијом (I б), ужигачима и ватрометним предметима (I в) и запаљивим течностима (III);

г) материје бројева 12 и 13 без ограничења.

2) Следеће материје превозиће се без ограничења, ако је у товарним листовима потврђено:

а) да чај (број 5), млевени или зrnaсти дрвени угаљ или дрвени угаљ у комаду и угаљ од коже (број 6) нису свеже жарени (т. ј. да су охлађени најмање 48 сати);

б) да свила у канурама (број 7) није јако оптерећена;

в) да материје врсте наведене у бројевима 8 и 11 нису намашћене, фирмисоване ни науљене;

г) да су употребљене кесе за квасац (број 14) чишћене;

д) да је употребљена маса за пречишћавање гаса (број 15) потпуно оксидисана.

3) Материје броја 8 — изузевши употребљену вуну за чишћење и крпе за чишћење спаковане по одсеку А, ст. 6), — морају бити суве.

4) Чауре од хартије (број 12) смеју се само превозити, ако је у товарном листу потврђено, да су чауре, пошто су напољене машћу или уљем, прво загрејане па затим у води потпуно расхлађене. Прстенови од картона (број 12) морају бити суви и већ тако дуго охлађени, да се не могу сами запалити.

5) За превоз ће се узети:

а) за цинкетил и цинкметил (број 4) отворена кола; мање количине ових материја, и то до 2 кг, ако су спаковане према ставу 1) в) заједно с другим предметима, а иначе до 10 кт могу се товарити и у покривена кола;

б) за материје бројева 7, 8 и 12 само покривена кола или отворена кола с покривачима. Вуна за чишћење и крпе за чишћење спаковане према одсеку А, ст. 6), смеју се превозити и у отвореним колима.

6) У погледу цинкетила и цинкметила мора се осим тога придржавати и прописа под III Б, ст. 5).

III. ЗАПАЉИВЕ ТЕЧНОСТИ.

Следећи предмети подложни су нарочитим условима:

1. Угљоводоници (угљични водици), и то:

а) сирови петролеум и пречишћени петролеум, затим уља добивена од катрана из мрког (смеђег) угља, тресетна уља и уља из шкриљаца, асфалтнафта и дестилати из ових материја, угљоводоници другог порекла (н. пр. отпади при компримисању масних гасова), ако код 760 мм барометарске висине (редуковане на морску површину) у Абел-Пенскијевом апарату не плану испод 21° С или у Пенски-Мартенсовом апарату изнад 100° С.

б) Сирови петролеум и пречишћени петролеум, петролеумнафта, уља добивена од катрана из мрког угља, од тресета и шкриљаца, асфалтнафта, као и дестилати из ових материја (бензин, литроин, уље за чишћење и т. сл.), угљоводоници другог порекла (н. пр. отпади при компримисању масних гасова), ако код 760 мм барометарске висине (редуковане на морску површину) у Абел-Пенскијевом апарату испод 21° С развијају запаљиве паре и ако код 15° С имају специфичну тежину већу од 0,680.

Уља добивена од катрана из каменог угља, којима је код 15° С специфична тежина мања од 0,950 (бензол, толуол, ксиол, кумол и т. сл.).

в) Петролеуметар (газолин, гасолин, плиски етар, неолин и т. сл.) и сличне лако запаљиве материје добивене од петролеумнафте или катрана из мрког угља, ако им је код 15° С специфична тежина највише 0,680.

2. Течности спрavlјене мешањем петролеумнафте или сличних лако запаљивих течности са смолом, каучуком, гутаперком, сапуном, асфалтом, катраном или сличним материјама.

3. Етил етар (сумпорни етар), такођер помешан с другим течностима (н. пр. Хофманове капљице), раствори нитроцелулозе у сумпорном етру (колодијум), у амилалкохолу, у етилалкохолу, у метилалкохолу, у сирћетном (оцтеном) етру, у амилацетату, у ацетону, у нитробензолу, у нитротолуолу или у мешавинама ових течности (н. пр. „Zaponlacke”), највише једнопостотни раствори нитроглицерина у алкохолу.

4. Раствори нитроцелулозе у сирћетној (оцтеној) киселини.

5. Метилалкохол (алкохол од дрвета), сиров и ректификован, ацетон, паралдехид, ацеталдехид (у алкохолном раствору).

Етар свију врста, н. пр. амилацетат, сваковрсни течни етар, с изузетком етилете (о етилете види број 3, а о петролеуметру број 1 в)).

6. Опште средство за денатурисање шпиритуса (с пиридином помешани метилалкохол).

7. Смеше метилалкохола и бензола (са земљаним воском или без њега).

8. Сумпорни угљеник (угљични сулфид).

9. Масна уља, фирмиси, с фирмисом помешане боје, терпентинско уље (болово уље) и друга етарска уља, „Фузел”-уље, апсолутни алкохол, вински сприт (виновица), као и течности спрavlјене из ових материја (ширитузни лакови, лакови од уља, сикативи, течни сапуни и сличне течности) у количинама преко 40 кг.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

А. Паковање.

1) За паковање употребиће се јаки, непробојни, сигурно затворени судови од стакла, глине (камењаче и т. сл.) или метала. Раствори нитроцелулозе у сирћетној киселини не смеју се слати у металним судовима. За течности бројева 1 а) и б), 2, 4, 5, 6, 7 и 9 смеју се узети и јаки, непробојни, сигурно затворени дрвени судови (бурад).

2) Судови од стакла или глине с течностима бројева 1 до 9 као и лимани судови с течностима бројева 3 и 8 морају се, појединце или по више њих, подесним материјалом за паковање учврстити у јаке спољашње судове (котарице од врбова прућа или метала, ведрице или сандуке). Ови спољашњи судови (изузев сандуке) морају имати добре дршке за ношење (ручке). Спољни судови, ако су отворени, морају бити заштићени покривачем. Ако је покривач од сламе, трске, рогоза или сличних лако запаљивих материја, мора бити натопљен раствореном иловачом или раствореним кречем или сличном материјом с нешто воденог стакла.

3) На сваком дењку, који садржава течности бројева 1 б) и в), 3, 4 и 8, мора бити на првеном темељу јасни, штампани натпис „запаљиво”. Котарице и ведрице са стакленим балонима морају имати осим тога јасни натпис „носи пажљиво!” Не смеју се возити на колицима нити носити на рамену или леђима.

Б. Остали прописи.

1) Течности броја 9 у количинама до 40 кг превозе се без ограничења. Код колских товара са плиритусом у стакленим боцама заштићни покривачи прописани у одсеку А, ст. 2), за отворене спољашње судове нису потребни, ако поједине боце не садржају више од 1 л и ако су отворени спољашњи судови тако заштићени, да се не могу претурутити нити пасти.

2) Ако се испуне прописи о судовима наведени под А, смеју се заједно с другим предметима спаковати у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове:

- а) течности броја 9 без ограничења;
- б) течности бројева 1 до 7 у количинама до 10 кг;
- в) сумпорни угљеник (број 8) у количинама до 2 кг.

Судови с течностима бројева 1 до 8 имају се чврсто сместити у спољашње судове.

3) Код угљоводоника бројева 1 а) и б) мора се у товарном листу навести, да одговарају одредбама о запаљивости и специфичној тежини прописаним под 1 а) и б). Ако такве напомене нема, поступаје се с јавним материјама као са петролеуметром (број 1 в)).

4) За превоз течности бројева 1 до 8 употребиће се отворена кола. У покривена кола смеју се товарити материје наведене у бројевима 1 до 7 у количини до 10 кг, а сумпорни угљеник (број 8) у количини до 2 кг. Ова одредба важи и онда, када су поменуте материје спаковане по ставу 2) б) и в) заједно с другим предметима.

5) За течности бројева 1 до 8 важе још ове одредбе:

а) пре почетка товарења треба на обе стране кола прилепити ћедуље с читљивим натписом „запаљиво“ и „пажљиво разместати“ (ма неврисати);

б) поједини комади морају се у колима сигурно сместити. Отворене котарице и ведрице морају се причврстити уз кола и не смеју се товарити једна на другу;

в) судови, који се за време превоза оштете, имају се одмах истоварити и могу се, ако се не даду брзо поправити, продати са заосталом садржином без икаквих формалности за рачун пошиљачев;

г) непробојно затворени празни лимани судови, који су садржавали такве материје, смеју се превозити у покривеним колима, други пак судови

морају се превозити у отвореним колима. Пређашња употреба судова има се у товарном листу навести.

6) За цистерне и њихове судове важе прописи под А, ст. 1), и Б, ст. 3) и 5) а).

7) Течности бројева 1 до 9 не смеју се превозити у колима или колским одељцима, у којима се налазе електричне спрave, као електромотори или генератори под струјом, трансформатори, муњевне плоче, отпорници, осигурачи, електромагнетске коцнице, спрave за грејање. Но у колима или колским одељцима могу бити сијалице (жаруље), ако су затворене у нарочито јака заштитна звона од стакла и ако им се прекидачи (ископчальке) и осигурачи налазе на спољној страни кола или колских одељака; затим изоловани жичани водови, који су добро заштићени против механичког оштећења.

IV. ОТРОВНЕ МАТЕРИЈЕ.

Следећи предмети подложни су нарочитим условима:

1. Чврсте (нетечне) арсеникалије, нарочито арсенаста киселина, жути арсеник (жути сичан, аурипигмент), првени арсеник (првени сичан, реалтар), нативни арсен (препасти кобалт, прашак за тројање мусва) и т. сл.

2. Феросилицијум добивен електричним путем.

3. Цијанкалијум и цијаннатријум у чврстом стању.

4. Течне арсеникалије, нарочито арсенска киселина.

5. Цеђ (лужина) цијанкалијумски и цијаннатријумски.

6. Отровни метални препарати:

а) сублимат, бели и првени преципитет; бакарне боје, нарочито рђа од бакра (драгац), зелени и плави бакарни пигменти; оловни шећер (сладор);

б) други оловни препарати, нарочито оловна глеђ (глеђа, масикот), минијум, оловно белило и друго.

те оловне боје; оловни остаци и други отпади, у којима има олова.

7. Плави камен (модра галица, витриол бакра) и смеше плавог камена скречем, содом или сличним материјама (прашак за спровођање бордоске чорбе или т. сл.).

8. Хлорокисе соли.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Паковање.

1) За паковање морају се употребити постојани, непробојни и тако затворени судови, да се садржај не може расипати, испрашити нити исцурити.

2) Материје бројева 1 и 3 морају се спаковати:

а) у јаку гвоздену бурад са наврћеним по-клопцима и с обручима за котрљање или

б) у двоструку бурад од чврстог, сувог дрвета с уметнутим обручима или у такве двоструке сандуке, који су опасани везама. Унутрашњи судови морају да су обложени непробојном материјом. Место унутрашњих дрвених судова могу се узети и залемљени лимани судови или судови од стакла или глине. Судови од стакла или глине морају се подесним материјалом за паковање чврсто спаковати у спољашње судове (котарице, ведрице, сандуке). Под овим условима може се и више таквих судова спојити у један дењак;

в) материје броја 1 смеју се спаковати и у вреће од катранисаног платна, које се умећу у обичну бурад од јаког, сувог дрвета.

3) Феросилицијум (број 2) мора се спаковати: у јаке дрвене или металне судове, који не пропуштају воду.

4) Материје броја 4 спаковаће се:

а) у судове од метала, дрвета или гуме с добрым затварачима или

б) у судове од стакла или глине, који су подесним материјалом за паковање учвршћени у јаким спољним судовима (котарицама од врбова прућа

или метала, ведрицама или сандуцима). Спољни судови (изузевши сандуке) морају имати добре дршке за ношење.

5) Материје броја 5 ће се спаковати:

а) у добро затворене гвоздене судове, који су инфузоријском земљом, струготинама од дрвета или другим материјама, које упијају, чврсто смештени у чврсте дрвене или металне судове или

б) у цистерне. Котлови не смеју имати шавова за закивке или морају имати двоструке зидове. На доњим деловима не сме бити отвора (славина, вентила или т. сл.). Отвори се морају херметично запуштити и заштитити чврсто наврћеним металним по-клопцима.

6) Материје броја 6 морају се спаковати:

а) у гвоздену бурад или непробојну бурад од чврстог, сувог дрвета с уметнутим обручима или у сандуке опасане везама или

б) у гвоздене судове (т.зв. hobbooks) или

в) у судове од стакла или глине или код количина до 10 кг у двоструке јаке кесице од хартије. Судови и кесице морају се подесним материјалом за паковање чврсто сместити у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове;

г) код свих оловних боја могу се узети и судови од белог или другог гвозденог лима;

д) код свих једињења олова и бакра у раствору, у ком има воде, могу се употребити и непробојни котлови и цистерне од материјала, кому једињења не шкоде.

7) Материје броја 7 спаковаће се: у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове (бурад или сандуке) или у јаке, честе, добро затворене вреће.

8) Материје броја 8 морају се спаковати: у јаке, непробојне, хартијом обложене и сигурно затворене дрвене судове (бурад или сандуке).

9) На сваком дењку и на цистернама с материјама бројева 1 до 8 мора се њихов садржај јасно и трајно означити. Допуштена су збирна (кумулативна) означења, као арсеникалије, оловни препарати,

отровне боје. Осим тога треба код материја бројева 1, 3 до 5 и 6 а) додати означење „отров”, а код феросилицијума (број 2) натпис „чувај од влаге!”, „не преврхи!”.

Б. Остали прописи.

1) Ако се испуне услови наведени у одсеку А у погледу судова, смеју се заједно с другим предметима спаковати у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове:

- а) до 5 кг материје бројева 1, 3 и 8; но забрањено је цијанкалијум, цијаннатријум и хлорокиселе соли заједно спаковати с киселинама или киселим солима;
- б) до 10 кг материје броја 6 а);
- в) у произвољној количини материје бројева 2, 6 б) и 7.

Када суд садржава материје бројева 1, 3, 4, 5 или 6 а), мора имати натпис: „отровне материје”.

2) Материје бројева 1, 3, 4, 5 и 6 а) не смеју се заједно товарити са животним намирницама.

3) Материје бројева 3, 5 и 8 не смеју се заједно товарити с киселинама, а материја броја 5 ни с киселим солима. Ћистерне с материјама броја 5 морају се у влакове тако уврстити, да их барем једна кола растављају од кола с течним киселинама.

4) Материје броја 5 смеју се превозити само у цистернама или у отвореним колима.

5) Феросилицијум предаје се у потпуно сувом стању и у потпуно сувим судовима. Ако се феросилицијум превози у отвореним колима, морају се кола покрити покривачима, који не процуштају воду.

6) Празни судови, празне вреће и празне цистерне, у којима су биле отровне материје бројева 1, 3, 4, 5 или 6 а), морају се потпуно непробојно затворити. Њихов пређашњи садржај мора се означити на њима и у товарном листу. Пропис става 2) важи такође.

V. НАГРИЗАЈУЋЕ (ЈЕТКЕ) МАТЕРИЈЕ.

Следећи предмети подложни су нарочитим условима:

1. Сумпорна киселина, пушљива сумпорна киселина (сумпорна киселина с анхидридом, олеум, витриолно уље, нордхауска сумпорна киселина), азотна киселина (шалитрена киселина, ћезап, лучавка) и њене мешавине, сона (солнца) киселина, флуорна киселина и раствори, који садржавају више од 40 постојака сирћетне киселине.
2. Хлорни сумпор као и азотно (шалитreno) кисели и сумпорно кисели гвоздени оксид (феринитрат и ферисулфат, гвоздено лужило (мочило)).
3. Каустични цеђ (натријумхидроксид), цеђ од каустичне соде (и калијумхидроксид и т. сл.), остати од рафиновања уља, у води растворени амонијак.
4. Бром.
5. Анхидрид сумпорне киселине.
6. Ацетилхлорид, антимонпентахлорид, хромилхлорид, фосфороксихлорид, фосфорпентахлорид, (фосфорсуперхлорид), фосфортрихлорид, сулфурихлорид, тионилхлорид и хлорсулофон киселина.
7. Хидрогенсупероксид.
8. Сумпорни натријум и натронококс.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Паковање.

1) За паковање материја бројева 1 до 4 узеће се јаки, непробојни, сигурно затворени судови, којима садржај не шкоди. За флуорну киселину броја 1 види став 5). Судови морају бити тако затворени, да

их не могу оштетити ни потреси ни садржај. Ако се употребе судови од стакла или глине, морају се испунити још следећи услови:

а) код материја бројева 1 до 3 морају се судови подесним материјалом за паковање чврсто сместити у јаке спољне судове (котарице од врбова прућа или метала, ведрице или сандуке). Спољни судови (изузевши сандуке) морају имати добре дршке за ношење;

б) код концентрисане азотне киселине, којој је специфична тежина најмање 1.48 код 15°C (46.8°Baumé), и код црвене пушљиве азотне киселине морају се судови од стакла или глине у спољашњим судовима учврстити инфузоријском земљом или другим подесним сувим земљаним материјама, и то најмање у количини, која одговара садржају;

в) материјала за паковање (а) и (б)) не треба ако су стаклени судови уметнути у гвоздене котарице и ако их еластичне, азбестом обложене споне тако држе, да се у котарицама не могу мицати;

г) код брома (број 4) треба судове од стакла или глине сместити у јаке дрвене или металне судове и утрпнати до трлића у пепео, песак или инфузоријску земљу или сличне незапаљиве материје.

2) Справе за гашење ватре, које садржавају киселине броја 1, морају бити тако начињене, да киселина не може исцурити.

3) Електрични акумулатори напуњени сумпорном киселином (број 1) или каустичним цеђом (број 3) морају се у батеријском сандуку тако учврстити, да се поједине ћелије не могу мицати. Батеријски сандук треба упијаћим материјалом за паковање чврсто спаковати у сандук. На поклошцима сандука морају бити јасни натписи „акумулатори“ и „горе“. Ако су акумулатори напуњени, морају се полови заштитити, да не дођу у кратку везу (кратки спој).

Ако су ћелије начињене од отпорног материјала, као од дрвета са оловним облогом, тврде гуме или гвозденог лима, и ако су на горњем делу тако уде-

шене, да се нагризајућа течност не може пролити у опасној количини, онда се ћелије и батерије акумулатора не морају спаковати, ако су подесним направама, као ногарима, преградама, укручењима, заштићени, да се не могу претурутити нити мицати и да их не могу оштетити ни други дењци, који евентуално на њих падну. Ћелије или батерије, које су утрађене у возила ради њихове употребе, не треба такођер нарочито спаковати, ако су возила у жељничким колима сигурно учвршћена.

4) За оловни талог (муль) из акумулатора и оловних комора, који садржава сумпорну киселину, смеју се дрвени судови само употребити, ако из њих киселина не може проекати.

5) Судови за флуорну киселину (број 1) морају код разблажених киселина бити од олова или гуталерке, но могу се употребити и дрвени судови, ако су изнутра обложени парафином. За флуорну киселину концентрисану на барем 70 постојака могу се узети и гвоздени судови са непробојним уврћеним запушачима. Ови гвоздени судови смеју се, како пуни тако и празни, само онда предати, ако је споља одстрањен сваки траг киселине. На пуним као и на празним судовима за концентрисану флуорну киселину мора бити јасни и трајни натпис „кононцентрисана 70 постојака флуорна киселина“.

6) Анхидрит сумпорне киселине (број 5) спаковаће се:

а) у јаке, калајисане и залемљене судове од гвозденог лима или

б) у јаке гвоздене или бакарне боце, којима су отвори сигурно и херметично затворени.

Судови и боце морају се инфузоријском земљом или сличним незапаљивим материјалом чврсто спаковати у јаке судове од дрвета или гвозденог лима.

7) Материје броја 6 имају се спаковати:

а) у потпуно непробојне и добрим затварачима снабдевене судове од вареног гвожђа, топљеног гвожђа, ливеног челика, олова или бакра или

б) у стаклене судове. У том случају важе следећи прописи:

а) стаклени судови морају имати јаке зидове и бити херметично затворени добро брушеним (углачаним) и против испадању осигураним стакленим запушачима;

б) ако стаклени судови садржавају више од 5 кг, метнуће се у металне судове. Боне с мањом садржином могу се спаковати у јаке дрвене судове, који су преградама раздељени у толико одељака, колико се боца шаље. Један суд не сме имати више од четири одељка;

γ) стаклени судови имају се тако сместити у спољне судове, да буду барем 30 mm удаљени од зидова. Празнице се морају чврсто испунити инфузоријском земљом или сличним незапаљивим материјалом; код ацетилхлорида могу се употребити и струготине од дрвета;

δ) на поклопцима спољашњих судова мора се означити садржај и нацртати чаша или написати реч „ломљиво”.

8) За хидрогенсупероксид (број 7) употребиће се лако затворени судови. Балони, боне или крчази морају бити добро спаковани у јаке сандуке или котарице с дршкама за ношење.

9) За рафинисани кристалисани сумпорни натријум (број 8) морају се узети судови, који не пропуштају воду, а за сирови некристалисани сумпорни натријум као и за натронкокс непробојни лимани судови.

Б . Остали прописи.

1) Ако се испуне прописи наведени у одсеку А у погледу судова, смеју се заједно с другим предметима спаковати у јаке, непробојне, ситурно затворене дрвене судове:

а) до 500 g бром (број 4);

б) до 2 kg анхидрид сумпорне киселине (број 5); исти се може пунити и у јаке стаклене цеви, које ће се затопити па инфузоријском земљом учврстити у јаким, непробојно затвореним лиманим судовима;

в) до 5 kg материје броја 6;

г) до 10 kg материје бројева 1, 2 и 3.

Ове материје морају се у судовима учврстити.

2) У товарним листовима мора се навести, односно потврдити:

а) код азотне киселине (број 1) у стакленим судовима специфична тежина код 15°С. Ако специфична тежина није наведена, сматраће се киселина концентрисаном (А, ст. 1) б) и в));

б) код оловног талога из акумулатора и оловних комора, који садржава сумпорну киселину, да киселина не може прокалати;

в) код остатака сумпорне киселине из творница нитроглицерина, да су потпуно денитрисани; иначе се не смеју превозити.

Код остатака киселине из творница нитроцелулозе таква потврда није потребна. Незнатна количина нитроцелулозе у киселини не узима се у обзир.

3) Материје бројева 1 до 5 превозиће се у отвореним колима. Но и покривена кола могу се употребити:

а) за материје броја 3, ако су спаковане у јаку, непробојну гвоздену бурад, која смеју бити напуњена највише до девет десетина запремине;

б) за бром (број 4) до 500 g, за анхидрит сумпорне киселине (број 5) до 2 kg, а за материје бројева 1, 2 и 3 до 10 kg, било да су материје спаковане саме за себе било заједно с другим предметима, ако су судови учвршћени у јаким дрвеним судовима.

4) Хидрогенсупероксид (број 7) као и сумпорни натријум и натронкокс (број 8) превозиће се у покривеним колима или у отвореним колима с покривачем.

5) Када се празни судови, који су садржавали материје бројева 1 до 5 предаду као денчана (ко-

мадна) роба, морају бити непробојно затворени или потпуно очишћени. Њихов пређашњи садржај има се у товарном листу навести.

6) Прописи ставова 3) и 5) не важе за спрave за гашење ватре и за акумулаторе (A, ст. 2) и 3)).

7) Судови с флуорном киселином (број 1) морају се тако поставити, да су им запушачи горе.

8) За судове цистерна, у којима се превозе на-
гризајуће материје, важе прописи одсека A, ст. 1), изузевши одредбе под а) до г).

VI. МАТЕРИЈЕ ПОДЛОЖНЕ ТРУЉЕЊУ.

Следећи предмети подложни су нарочитим условима:

1. Свеже жиле, некречени осечци од сирових кожа за спрavљање туткала и отпаци обеју материја, свежи рогови и папци и свеже кости као и друге животињске материје, које су подложне труљењу или заударју, у колико нису наведени у следећим ставовима.

2. Неусољене свеже коже.

3. Очишћене суве кости, исцеђен лој, суви рогови и папци.

4. Свежи телећи бурази (желуци) очишћени од свих остатака хране.

5. Исцеђени остатци од фабрикације туткала од коже (кречни остатци, остатци од кречења кожних исечака, остатци за гнојење земље).

6. Остатци наведени под 5 у исцеђеном стању.

7. Шталско ћубре (гној из стаја) изменшано са стельом.

8. Друге фекалије (измети) и латинске материје (материје из нужника).

9. Кућно смеше (ћубре).

10. Животињске материје (целе лешине, њихови делови и отпаци), које се односе ради уништења.

ПРЕВОЗНИ ПРОПИСИ.

A. Паковање.

1) Ако се предаду као деңчана (комадна) роба, морају се материје као што следи спаковати:

а) материје бројева 1, 5 и 6

у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове (бурад, ведрице, сандуке); садржај не сме тако заударati, да задах смета;

б) материје броја 2

у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове (бурад, ведрице, сандуке) или у јаке, честе, добро затворене вреће, које су толико наквашене по-десним средствима за дезинфекцију, као карболном киселином, лизолом, да се не осећа гадни задах садржаја; но употреба таквих врећа ограничена је на месеце новембар, децембар, јануар и фебруар;

в) материје броја 3

у непробојне судове (бурад или ведрице) или у јаке вреће;

г) телећи бурази (број 4)

у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове (бурад или ведрице). Од 1. априла до 30. септембра морају телећи бурази бити тако усољени, да на сваки бураг дође по 15 до 20 г кухињске соли. Дно суда као и горњи ред бурага мора се посuti слојем соли у дебљини од барем 1 см. У товарном листу има се потврдiti, да је тај пропис испуњен;

д) пасји измети (пасјак) (број 8)

у јаке, непробојне, сигурно затворене металне или дрвене судове;

ћ) ћубре од голубова (број 8)

у јаке, непробојне, сигурно затворене дрвене судове (бурад или ведрице); суво ћубре од голубова сме се спаковати и у јаке, честе вреће.

Судови не смеју имати споља никаквих трагова садржаја.

2) За колске товаре важе следећи прописи:

а) материје бројева 1 и 2:

1. ако се употребе нарочито удешена покривена кола, која су снабдевена справама за проветравање

(за вентилацију), паковање није потребно. Материје морају се тако наквасити карболном киселином од барем 5 постотака или другим подесним средствима за дезинфекцију, да се задах трулежи не може осетити.

2. Ако се употребе обична отворена теретна кола:

а) од 1. марта до 31. октобра спаковаће се у јаке, честе вреће. Вреће се морају тако наквасити подесним средствима за дезинфекцију, као карболном киселином, лизолом, да се не осећа рђав задах садржаја. Свака пошиљка мора бити потпуно покривена покривачем од јаке тканине (т. зв. хмељева платна) напољеним горе споменутим средствима за дезинфекцију, а овај покривач великим накатранисаним колским покривачем, који не пропушта воду.

β) Од новембра до конца фебруара вреће нису потребне. Но пошиљка мора бити такођер потпуно покривена покривачем од јаке тканине, а овај покривач великим накатранисаним колским покривачем, који не пропушта воду. Доњи покривач треба у случају потребе тако наквасити средствима за дезинфекцију наведеним под а), да се задах трулежи не може осетити.

γ) Пошиљке, код којих се задах тружели не може угушити средствима за дезинфекцију, спаковаће се тако у јаку, непробојну, добро затворену бурад или ведрице, да се садржина суда не може по мирису осетити.

δ) Материје бројева 3, 7 и 9 неће се нарочито спаковати; но када нису спаковане, морају бити потпуно покривене непробојним колским покривачима. Код шталског ћубрета измешаног стељом (број 7) довољно је покрити га танким слојем песка или земље. Ако је ћубре влажно, не треба га у опште покривати. За кућно смеће (број 9) не треба покривача, када се превози у нарочито удешеним колима, која онемогућују распрашивање.

в) Телећи бурази (број 4) спаковаће се по ставу 1) г).

г) Материје броја 5 морају бити потпуно покривене двома великим, накатранисаним колским покривачима, који не пропуштају воду. Доњи покривач треба тако наквасити подесним средствима за дезинфекцију (карболном киселином, формалдехидом, лизолом и т. сл.), да се задах трулежи не може осетити. Између оба покривача треба насuti слој сувог, гашеног креча, тресетног муља или употребљене тресловине.

д) Материје броја 6 спаковаће се по ставу 1) а).

б) Материје броја 8 спаковаће се у јаке, непробојне, сигурно затворене судове. Суви пасјак и суво ћубре од голубова могу се спаковати и у јаке, честе вреће.

е) Материје броја 10 смеју се превозити само у нарочито удешеним колима (упор. Б, ст. 9)).

Б. Остали прописи.

1) Железница може превоз ограничiti на извесне влакове; осим тога може одредити време и рок за товарење и истоваривање, као и за довођење и одвођење.

2) Материје бројева 7, 8 (изузевши пасјак и ћубре од голубова), 9 и 10 не примају се као дечана (комадна) роба.

3) Судови с пасјаком не смеју се котрљати; за време превоза морају усправно стајати.

4) Код колских товара може железница захтевати од пошиљалаца или прималаца, да очисте места, где се је товарило или истоваривало (товаришта). При товарењу и истоваривању кућног смећа треба се побринути за уређаје, који по могућности спречавају распрашивање. Железница може захтевати, да пошиљаоци и примаоци начине ове уређаје.

5) Железничка кола, у којима су се превозили товари материја бројева 1, 2, 3 и 7 у неспакованом стају или товари материја броја 8, дужна је железница да после сваке употребе дезинфекције онако,

како је прописано за превоз животиња на железницама, а ради отклањања заразних материја. Дезинфекцијом се морају сасвим отклонити заразне материје, које су се евентуално прилепиле за кола. Од тога су изузета само таква кола, која су одређена искључиво за превоз ових материја. Трошкове за дезинфекцију дужан је да накнади пошиљалац или прималац.

6) Ако се за време превоза осети неугодан задах, може железница на трошак пошиљаоца или примаоца у свако доба употребити подесна средства, да се задах отклони.

7) Материје бројева 3 и 4 смеју се превозити у покривеним колима. Забрањено је товарити их заједно са животним намирницама. За превоз кућног смећа употребиће се нарочито удешена кола, која спречавају распрашивање, или непробојна отворена кола с покривачима, који их добро затварају. Материје бројева 1, 2, 5, 6, 7 и 8 морају се превозити у отвореним колима. (Упор. пак А, ст. 2) а) 1.). За превоз сувог пасјака спакованог према пропису под А, ст. 2) ђ), последња реченица, треба употребити покривена или отворена кола с покривачима, који их добро затварају.

8) Празни судови и колски покривачи, који се враћају, морају бити потпуно очишћени и подесним средствима дезинфекцирани, да не шире задах трулежи. У товарном листу има се навести њихова прећашња употреба. Превозити се морају у отвореним колима.

9) Материје броја 10 превозиће се у гвозденим колима, која не пропуштају ни ваздух ни воду. Кола морају бити снабдевена вентилима, како би се у случају превисоког притиска плинова предупредило пуцање колских зидова. Кола ће се дезинфекцирати по прописима става 5), и то: одмах по истовару, ако им је садржај потицаш од животиња, које су биле заражене говеђом кутом, бедреницом, беснилом, слићавком или сакагијом и шапом, а иначе сваке четири недеље.